Wydz. Bibl. Prawnicza
1806168894

2396

USTAWA GÓRNICZA

obowiązująca

W WOJEWÓDZTWACH
POMORSKIEM, POZNAŃSKIEM I ŚLĄSKIEM
Z WYJĄTKIEM POWIATÓW
CIESZYŃSKIEGO I BIELSKIEGO

z oryginału niemieckiego
przełożona i uzupełniona z polecenia
MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU.

□□□

WARSZAWA 1924
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI F. HOESICKA

348
I
BIBL. KŁ. NAUK ADM.
1648

Zakł. Graf. B. Wierzbicki i S-ka w Warszawie, Chmielna 61.

SPIS RZECZY.

Strona:

Przedmowa VII
Skorowidz ustaw mających związek z ustawą górniczą IX
Sprostowania XI

Ustawa górnicza.

Tytuł pierwszy.

Postanowienie ogólne §§ 1, 1a, 2 1

Tytuł drugi.

O nabywaniu własności górniczej.
Rozdział pierwszy: O poszukiwaniach górniczych §§ 3—11 3
Rozdział drugi: O zgłaszaniu próśb o nadania §§ 12—21 6
Rozdział trzeci: O nadaniu §§ 22—38c . . . 10
Rozdział czwarty: O pomiarach §§ 39, 40 . . 17
Rozdział piąty: O konsolidacji §§ 41—49 . . 18

Tytuł trzeci.

O własności górniczej.
Rozdział pierwszy: O własności górniczej wogóle §§ 50—64 20
Rozdział drugi: O ruchu kopalni i o zarządzie §§ 65—79 26
Rozdział trzeci: O górnikach i urzędnikach ruchu §§ 80—93c 31

Bibljoteka Stu. Tow. chaczów Prawa

Tytuł czwarty.

O stosunkach prawnych współwłaścicieli kopalń.
§§ 94—134 63

Tytuł piąty.

O stosunkach prawnych między przedsiębiorcami górniczymi a posiadaczami gruntu.
Rozdział pierwszy: O odstąpieniu gruntu
§§ 135—147 74
Rozdział drugi: O odszkodowaniu za uszkodzenia własności gruntowej §§ 148—152 . . 78
Rozdział trzeci: O stosunku górnictwa do publicznych urządzeń komunikacyjnych
§§ 153—155 80

Tytuł szósty.

O zniesieniu własności górniczej.
§§ 156—164 81

Tytuł siódmy.

O bractwach górniczych (§§ 165—186p). *[Ustawa o bractwach górniczych §§ 1—87]* 83

Tytuł ósmy.

O władzach górniczych §§ 187—195 139

Tytuł dziewiąty.

O policji górniczej.
Rozdział pierwszy: O wydawaniu przepisów górniczo-policyjnych §§ 196—203 143
Rozdział drugi: O postępowaniu w wypadkach nieszczęśliwych §§ 204—206 146
Rozdział trzeci: Postanowienia karne
§§ 207—209a 147

Tytuł dziesiąty.

Postanowienia praw wydanych dla prowincji §§ 210—214d 150

Tytuł jedenasty.

Postanowienia przejściowe §§ 215—241 152

Tytuł dwunasty.

Postanowienia końcowe §§ 242—250 160

Dodatek.

Ustawa o opłatach od uprawnień górniczych (projekt) 165
Ustawa o władzach górniczych (projekt) 168
Objaśnienie o czynnych obecnie władzach górniczych 170
Uwaga dotycząca zmiany marek na złote 171

PRZEDMOWA.

Przekład niniejszy z oryginału niemieckiego, dokonany z polecenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu przez własnych urzędników, przy wybitnej współpracy inż. i dr. prawa Tadeusza Ciświckiego, ma przedewszystkiem na celu wypełnienie luki w szeregu wydawnictw polskich z zakresu ustawodawczego. Okazuje się to koniecznem, aby umożliwić osobom zainteresowanym nawet bez dostatecznej znajomości języka niemieckiego zapoznanie się ze stanem prawnym, jaki w dziedzinie górnictwa panuje dziś na ziemiach, przejętych kolejno z pod panowania pruskiego. Stosunki prawne, wytworzone na jego podstawie, potrwają po części nawet po wprowadzeniu jednolitej polskiej ustawy górniczej jeszcze czas dłuższy w okresie przejściowym.

Przekład ten będzie również pomocny przy pracach nad unifikacją ustawodawstwa górniczego w Polsce, ułatwiając zrozumienie tekstu oryginalnego ustawy pruskiej tym uczestnikom, którym nie jest należycie znana niemiecka nomenklatura prawno-górnicza.

Zważywszy nadto, że nabycie niemieckiego egzemplarza pruskiej ustawy górniczej wraz z nowelami spotyka na coraz większe trudności, można spodziewać się, że ukazanie się na półkach księgarskich niniejszej książki odpowie rzeczywistej potrzebie.

Do tekstu przekładu pruskiej powszechnej ustawy górniczej z dnia 24 czerwca 1865 r. wprowadzone są tu bezpośrednio wszystkie zmiany, jakie zaszły w brzmieniu pierwotnem na podstawie późniejszych przepisów ustawowych. O dokonanej zmianie tekstu jest wzmianka przy numerze danego paragrafu z powołaniem ustawy zmieniającej. Paragrafy uchylone lub nie mające zastosowania na ziemiach polskich są opuszczone, a wzamian zamieszczone są stosowne uwagi. Wreszcie zastąpiono nazwy władz pruskich, wymienionych w tekście oryginalnym, nazwami władz polskich stosownie do kompetencji.

Zmiany w nazwach oraz wszelkie uwagi, nie będące tłumaczeniem oryginalnego tekstu, są uwidocznione pochyłym drukiem.

Wypada nadmienić, że dwa rządowe projekty nowel, dotyczących górnictwa, mianowicie projekt ustawy „o władzach górniczych", mającej na celu unifikację i uproszczenie administracyjnej drogi odwoławczej (rekursu) zgodnie z wymaganiem art. 71 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, oraz projekt ustawy „o opłatach od uprawnień górniczych", umieszczone na końcu w dodatku, w czasie druku niniejszej książki były jeszcze przedmiotem rozważań organów ustawodawczych.

Warszawa, w kwietniu 1924 r.

Inż. i Dr. ob. praw Fr. Domnik-Rybarzewski.

Naczelnik Wydziału
Administracji Górniczej M. P. i H.

USTAWY
mające związek z ustawą górniczą.

Z 5.VI 1769 Śląska ordynacja górnicza.
Z 19.IV 1844 r. Prawo prowincjonalne dla Prus Zachodnich.
Z 5.VI 1863 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 365) o górniczych Kasach pomocy.
Z 21.VI 1869 r. (Zbiór Ustaw związk. str. 245) ordynacja przemysłowa (z licznemi nowelami).
Z 9.IV 1873 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 181) ust. zmieniająca § 235 ustawy górn.
Z 30.VII 1883 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 195) ust. o ogólnym zarządzie kraju.
Z 24.VI 1892 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 131) ust. zmieniająca ustawę górn. (o robotnikach górniczych).
Z 14.VII 1893 r. Zbiór Ustaw prus. str. 119) ust. o zniesieniu podatków bezpośrednich (zatem i opłat górniczych).
Z 8.IV 1894 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 41) ust. zmieniająca § 211 ustawy górn.
Z 18.VIII 1896 r. (Dz. U. Rzeszy) Nr. 21 Kodeks cywilny.
Z 24.III 1897 r. (Dz. U. Rzeszy z 1898 str. 713) ust. o przymusowej licytacji i o zarządzie przymus.
Z 24.III 1897 r. (Dz. U. Rzeszy z 1898 str. 754) ust. o księgach gruntowych.
Z 10.V 1897 r. (Dz. U. Rzeszy z 1898 str. 219) ustawa handlowa.
Z 17.V 1898 r. (Dz. U. Rzeszy z 1898 str. 248) ordynacja konkursowa.
Z 17.V 1898 r. (Dz. U. Rzeszy z 1898 str. 332) ust. o postępowaniu cywilnem.

Z 20.IV 1899 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 177) ust. wykonawcza do kodeksu cywilnego.
Z 21.IX 1899 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 249) ust. o postępowaniu niespornem.
Z 23.IX 1899 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 291) ust. o przymusowej licytacji i zarządzie przymus.
Z 26.IX 1899 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 307) ust. o księgach gruntowych.
Z 7.VII 1902 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 255) ust. zmieniająca ustawę górn. (o szkodach górniczych).
Z 14.VII 1905 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 307) ust. zmieniająca ustawę górn. (o robotnikach górniczych).
Z 18.VI 1907 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 119) ust. zmieniająca ustawę górn. (o nadaniach).
Z 28.VII 1909 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 677) ust. zmieniająca ustawę górn. (o robotnikach górniczych i o robotniczych kontrolerach bezpieczeństwa).
Z 19.VII 1911 r. (Dz. U. Rzeszy str. 509) ordynacja ubezpieczeniowa Rzeszy.
Z 20.XII 1911 r. (Dz. U. Rzeszy str. 989) ust. ubezpieczeniowa oficjalistów.
Z 17.VI 1912 r. (Zbiór Ustaw prus. str. 137) ust. o bractwach górniczych.
Z 11.VIII 1919 r. (Dz. U. Rzeszy str. 1383) ust. konstytucyjna Rzeszy.
Z 4.II 1920 r. (Dz. U. Rzeszy str. 147) ust. o radach załogowych.

SPROSTOWANIA.

W związku z końcową uwagą, zamieszczoną w dodatku należy po ogłoszeniu przytoczonego tam jako projekt rozporządzenia zastąpić w tekście wyrazy „marki“ względnie „fenigi“ wyrazami „złote“ względnie „grosze“ na następujących stronicach:

str.	35	(wiersz	3	z dołu)	str.	102	(wiersz 12 z góry)
„	55	„	8	z góry)	„	102	„ 12 z dołu)
„	59	„	7	„	„	102	„ 8 „
„	90	„	7	„	„	103	„ 15 „
„	90	„	4	z dołu)	„	108	„ 1 „
„	97	„	7	z góry)			

USTAWA GÓRNICZA

OBOWIĄZUJĄCA
W WOJEWÓDZTWACH
POMORSKIEM, POZNAŃSKIEM I ŚLĄSKIEM
Z WYJĄTKIEM POWIATÓW
CIESZYŃSKIEGO I BIELSKIEGO.

(Powszechna ustawa górnicza pruska z dnia 24 czerwca 1865 roku, Zbiór Ustaw str. 705 z 1865 r. wraz z obowiązującemi zmianami).

Tytuł pierwszy.

Postanowienia ogólne.

[Wyjątki, zawarte w prawach prowincjonalnych, patrz §§ 210 i 211a niniejszej ustawy.]

§ 1. Następujące minerały są wyjęte z pod prawa rozporządzalności, przysługującego właścicielowi gruntu:

złoto, srebro, rtęć, żelazo z wyjątkiem rud darniowych, ołów, miedź, cyna, cynk, kobalt, nikiel, arsen, mangan, antymon i siarka, w stanie rodzimym i jako rudy;

rudy ałunowe i witrjolowe;

węgiel kamienny, węgiel brunatny i grafit;

sól kamienna, sole potasowe, magnezjowe i borowe wraz z solami, występującemi razem z niemi w tem samem złożu, oraz solanki.

Poszukiwanie i wydobywanie tych minerałów podlega przepisom niniejszej ustawy.

§ 1a. *[Z ustawy z 18. VI. 1907 r. art. I. 2.]* Nabywanie i prowadzenie kopalni na rachunek Państwa podlega również przepisom ustawy górniczej, o ile następujące paragrafy nie zawierają odmiennych postanowień.

§ 2. *[Z ustawy z 18. VI. 1907 r. art. I. 3.]* Poszukiwanie i wydobywanie węgla kamiennego, soli kamiennej, jak również soli potasowych, magnezjowych i borowych wraz z występującemi razem z niemi w tem samem złożu solami i solankami, przysługuje wyłącznie Państwu. Z pod tego przepisu odnośnie do węgla kamiennego wyjęty jest *powiat Działdowski województwa Pomorskiego.*

Państwo może przekazać innym osobom prawo poszukiwania i wydobywania soli kamiennej, soli potasowych, magnezjowych i borowych wraz z występującemi razem z niemi w tem samem złożu solami i solankami. Przekazanie to winno się odbywać z reguły za opłatą i na czas określony.

Oprócz pól eksploatowanych w danej chwili przez Państwo i innych pól będących w jego posiadaniu, zastrzega się Państwu jeszcze 250 pól o obszarze maksymalnym (§ 27, ustęp 1, punkt 2) celem poszukiwania i wydobywania węgla kamiennego. Nadania na nie udziela się podług przepisów, zawartych w § 38b, ustępy 1, 3 i 4. Dotyczące zgłoszenia należy złożyć w ciągu trzech lat od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, a akt nadania będzie wydany w ciągu dalszych sześciu miesięcy.

Pozatem prawo poszukiwania i wydobywania węgla kamiennego Państwo przekaże innym osobom. Przekazywanie będzie unormowane ustawą.

Tytuł drugi.
O nabywaniu własności górniczej.

Rozdział pierwszy.
O poszukiwaniach górniczych.

§ 3. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 18. VI. 1907 r. art. II. 1.]* Z pośród minerałów, wymienionych w § 1, wolno poszukiwać w ich naturalnych złożach: tych minerałów, które są zastrzeżone dla Państwa w myśl § 2, ustęp 1, — jedynie Państwu i upoważnionym przez nie osobom, a innych w § 1 wymienionych minerałów — każdej osobie.

W zakresie poszukiwań górniczych obowiązują przepisy podane poniżej.

§ 3a. *[§§ 3a i 3b z ustawy z 17. VI. 1907 r. art. II. 2.]* Przepisy zawarte w tytułach ósmym i dziewiątym niniejszej ustawy (o władzach górniczych i o policji górniczej) obowiązują również w zakresie poszukiwań górniczych.

Wyższy Urząd Górniczy może za pomocą rozporządzenia policyjnego zobowiązać poszukiwacza górniczego do zawiadomienia władzy górniczej w terminie określonym o rozpoczęciu i wstrzymaniu poszukiwań górniczych. Oprócz tego Wyższy Urząd Górniczy może w drodze rozporządzenia policyjnego rozciągnąć na roboty poszukiwawcze moc obowiązującą

§§ 67 do 70 i 72 do 77 ustawy niniejszej ze zmianami wynikającemi ze stanu rzeczy.

§ 3b. Władze górnicze są obowiązane zachować w tajemnicy fakty, o których się dowiedziały w charakterze urzędowym.

§ 4. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 18.VI 1907 r., art. II 3.]* Poszukiwania górnicze w obrębie placów publicznych, dróg i kolei żelaznych, jak również na cmentarzach są bezwarunkowo wzbronione.

Poszukiwania na innych gruntach są wtedy niedopuszczalne, jeżeli podług orzeczenia władzy górniczej stoją im na przeszkodzie przeważające względy na dobro publiczne.

Nie wolno prowadzić robót poszukiwawczych pod budynkami i w promieniu do 60 metrów odległości od nich, w ogrodach i dziedzińcach ogrodzonych, chyba, że posiadacz gruntu udzielił na to wyraźnego zezwolenia.

§ 5. Kto chce korzystać z cudzego gruntu dla wykonywania robót poszukiwawczych, winien prosić posiadacza gruntu o pozwolenie.

Posiadacz gruntu bez względu na to, czy jest właścicielem, czy użytkownikiem, musi dozwolić poszukiwań górniczych na swoim gruncie, z wyjątkiem wypadków wymienionych w § 4.

§ 6. Poszukiwacz górniczy jest obowiązany uiszczać posiadaczowi gruntu corocznie zgóry całkowite odszkodowanie za pozbawienie go użytkowania, zwrócić grunt po zaprzestaniu jego używania, oraz pokryć ubytek wartości, jakiby powstał skutkiem używania gruntu.

Posiadacz gruntu może żądać zaraz przy odstąpieniu gruntu, aby poszukiwacz górniczy dał odpowiedniej wysokości kaucję, jako gwarancję zadośćuczynienia obowiązkowi wymienionemu na końcu poprzedniego zdania.

§ 7. Prawa przyznane właścicielowi gruntu w ostatniem zdaniu § 137 i w §§ 138, 139 i 141, przysługują mu także względem poszukiwacza górniczego.

§ 8. Jeżeli poszukiwacz górniczy nie może uzyskać pozwolenia posiadacza gruntu na roboty poszukiwawcze, to Wyższy Urząd Górniczy rozstrzyga w drodze uchwały, czy roboty poszukiwawcze mogą być przedsięwzięte i na jakich warunkach.

Wyższy Urząd Górniczy może odmówić upoważnienia tylko w wypadkach przewidzianych w § 4.

Wyższy Urząd Górniczy ustala wysokość odszkodowania i kaucji (§ 6) w gotówce, o ile co do tego nie nastąpiło porozumienie między stronami. Przeciwko temu ustaleniu nie przysługuje rekurs.

W sprawie kosztów obowiązuje § 147.

§ 9. Skierowanie sprawy na drogę sądową nie wstrzymuje rozpoczęcia robót poszukiwawczych, o ile odwołanie dotyczy kwestji ustalonego odszkodowania lub kaucji i jeżeli odszkodowanie zostało wypłacone osobie uprawnionej, a w razie odmowy przyjęcia złożone do depozytu sądowego, względnie jeżeli nastąpiło złożenie kaucji w sądzie.

§ 10. W polach należących do cudzej kopalni wolno poszukiwać tylko takich minerałów, co do

których właściciel kopalni nie uzyskał jeszcze uprawnienia.

Jeżeli jednak takie roboty poszukiwawcze zagrażają bezpieczeństwu budowy lub mogą przeszkadzać ruchowi kopalni, to władza górnicza winna ich zabronić.

Właściciel kopalni może żądać, aby poszukiwacz górniczy przed rozpoczęciem robót poszukiwawczych dał odpowiedniej wysokości kaucję na odszkodowanie, jakie ewentualnie należałoby uiścić.

Co do tego zabezpieczenia obowiązują §§ 8 i 9.

§ 11. Poszukiwaczowi górniczemu wolno rozporządzać minerałami (§ 1), wydobytemi przy jego robotach poszukowawczych, o ile poprzednio już inne osoby nie nabyły praw do tych minerałów.

[Ustęp 2 o opłatach górniczych uchylony wobec ustawy z 14.VII 1893 r.; jednak patrz w dodatku: „Ustawa o opłatach od uprawnień górniczych", projekt.]

Rozdział drugi.

O zgłaszaniu próśb o nadania.

§ 12. Zgłoszenie prośby o nadanie własności górniczej w pewnem polu (Mutung) przedstawia się w Wyższym Urzędzie Górniczym.

Wyższy Urząd Górniczy ma prawo przekazać w pewnych okręgach górniczych okręgowym urzędom górniczym przyjmowanie zgłoszeń.

Takie upoważnienie należy ogłosić w dzienniku urzędowym *Województwa i w Monitorze Polskim.*

§ 13. Zgłoszenie należy złożyć na piśmie w dwu jednobrzmiących egzemplarzach.

Na każdym egzemplarzu zaznacza się dzień i godzinę złożenia, poczem zwraca się jeden egzemplarz zgłaszającemu.

Dozwala się składać zgłoszenia w formie protokółu władzy, uprawnionej do przyjęcia zgłoszenia.

§ 14. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 18.VI 1907 r., art. III 1.]* Zgłoszenie musi zawierać:

1) imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania zgłaszającego,
2) określenie minerału, dla którego zgłasza się prośbę o nadanie własności górniczej,
3) określenie miejsca odkrycia,
4) nazwę, jaką ma otrzymać kopalnia.

W razie jeżeli zgłoszenie nie zawiera któregokolwiek z powyższych danych, to na wezwanie władzy górniczej zgłaszający winien uzupełnić ten brak w ciągu tygodnia. Jeżeli to zaniedba, wówczas zgłoszenie jest nieważne od pierwszej chwili.

§ 15. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 18.VI 1907 r., art. III 2.]* Zgłoszenie jest ważne,

1) jeżeli minerał, wymieniony w zgłoszeniu, został odkryty w jego złożu naturalnem w miejscu, wskazanem w podaniu (§ 14) jako punkt odkrycia, i to odkryty przed złożeniem zgłoszenia, a przytem badanie urzędowe stwierdzi jego istnienie w takiej ilości i jakości, że jego eksploatacja górnicza dla celów gospodarczych okazuje się rzeczą możliwą,

2) jeżeli przeciwko temu zgłoszeniu nie przemawiają bardziej uzasadnione prawa innych osób do tegoż odkrycia.

Jeżeli zgłoszenie na podstawie jakiegoś odkrycia stało się nieważne wskutek pokrycia go przez pole innego zgłoszenia, to odkrycie takie w razie, gdy później znowu zwolni się od pokrycia, może się stać przedmiotem nowego zgłoszenia tylko ze strony pierwszego zgłaszającego, albo tylko za jego zgodą.

§ 16. *[Uchylony ustawą z dnia 18,VI 1907 r. art. III 3.]*

§ 17. Zgłaszający winien podać położenie żądanego pola i jego obszar (§ 27) w metrach kwadratowych, oraz złożyć w dwuch egzemplarzach plan sytuacyjny, sporządzony przez koncesjowanego mierniczego górniczego lub geometrę; na planie tym należy oznaczyć: punkt odkrycia, granice pola, przedmioty na powierzchni konieczne dla orjentacji, oraz południk.

Wyższy Urząd Górniczy określi skalę, w której należy sporządzać plany sytuacyjne i ogłosi w dzienniku urzędowym *Województwa*.

§ 18. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 18.VI 1907 r. art. III 6.]* W ciągu sześciu miesięcy od chwili złożenia zgłoszenia muszą być podane władzy, uprawnionej do przyjęcia zgłoszenia, położenie i obszar pola oraz plan sytuacyjny.

Wrazie zaniedbania tego obowiązku zgłoszenie jest nieważne od pierwszej chwili.

Jeżeli zgłaszający nie złożył drugiego egzemplarza

planu sytuacyjnego, to władza górnicza może kazać sporządzić go na koszt zgłaszającego.

Braki planu sytuacyjnego, których nie usunął Wyższy Urząd Górniczy, winien uzupełnić zgłaszający na wezwanie władzy górniczej w ciągu sześciu tygodni. Na prośbę zgłaszającego można termin stosownie przedłużyć. Jeżeli termin będzie przepuszczony, to zgłoszenie jest nieważne od pierwszej chwili.

§ 19. Położenie i obszar żądanego pola mogą być zmienione tylko w obrębie granic, podanych na planie sytuacyjnym.

Oznaczone na planie sytuacyjnym pole, o nadanie którego zgłoszono prośbę zgodnie z prawem, jest przez cały czas ważności zgłoszenia niedostępne dla zgłoszeń innych osób.

Skutek powyższy nastaje z chwilą złożenia zgłoszenia i liczy się od tej daty nawet wówczas, jeżeli plan sytuacyjny będzie złożony dopiero później w granicach terminu przepisanego w § 18.

§ 19a. *[Z ustawy z 18.VI 1907 r. art. III 7.]* Jeżeli po zrzeczeniu się zgłoszenia lub wraz ze zrzeczeniem się będzie złożone nowe zgłoszenie na podstawie tego samego odkrycia, albo też innego odkrycia tego samego minerału, dokonanego w tym samym otworze wiertniczym lub szybie poszukiwawczym, to termin określony w § 18, ustęp 1, liczy się od chwili złożenia pierwotnego zgłoszenia. Po upływie sześciu miesięcy od chwili złożenia pierwotnego zgłoszenia nie może być złożone nowe zgłoszenie na to same odkrycie lub na odkrycie tegoż minerału, dokonano

w tym samym otworze wiertniczym lub szybie poszukiwawczym.

Gdy zgłoszenie staje się nieważnem od pierwszej chwili wskutek niezachowania terminów przepisanych w § 18, ustępy 1 i 4, to również nie można już składać nowego zgłoszenia na to samo odkrycie lub na odkrycie tego samego minerału, dokonane w tym samym otworze wiertniczym lub szybie poszukiwawczym.

§ 20. Pole każdego zgłoszenia władza górnicza oznaczy na mapie poglądowej zgłoszeń zaraz po złożeniu planu sytuacyjnego (§ 17).

Przeglądanie tej mapy dozwolone jest każdemu.

§ 21. Roboty próbne, któreby zgłaszający wykonał jeszcze przed uzyskaniem nadania, podlegają tym samym przepisom, co roboty poszukiwacza górniczego (§§ 3 do 11).

Rozdział trzeci.

O nadaniu.

§ 22. Zgłoszenie, czyniące zadość wymaganiom ustawowym, uzasadnia prawo do nadania własności górniczej w polu, określonem w § 27.

§ 23. Prawa powyższego nie można w żadnym razie dochodzić na drodze sądowej przeciwko władzy górniczej, przyznającej nadania, ale jedynie przeciw tym osobom, które twierdzą, że mają prawo bardziej uzasadnione, aniżeli zgłaszający.

§ 24. Kto odkryje na swoim własnym gruncie albo przy robotach w swojej własnej kopalni, albo

też przy robotach poszukiwawczych, przedsięwziętych podług przepisów §§ 3 do 10, minerał (§ 1) w jego naturalnem złożu, ten ma jako odkrywca prawo pierwszeństwa przed innemi zgłoszeniami, złożonemi po dokonaniu jego odkrycia.

Odkrywca musi jednak złożyć zgłoszenie w ciągu tygodnia po upływie dnia odkrycia; w przeciwnym razie traci prawo pierwszeństwa.

§ 25. We wszystkich innych wypadkach zgłoszenie wcześniejsze ma pierwszeństwo przed późniejszem. Starszeństwo określa się na podstawie prezentaty, dokonywanej przez właściwą władzę górniczą.

§ 26. Własność górniczą nadaje się dla pól, których granicami, o ile na to pozwalają miejscowe warunki, są linje proste na powierzchni i płaszczyzny pionowe do głębokości nieograniczonej.

Powierzchnia pola powinna być obliczona podług rzutu poziomego w metrach kwadratowych.

§ 27. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 18.VI 1907 r. art. IV 2.]* Zgłaszający ma prawo ubiegać się o nadanie pola o obszarze do dwóch miljonów dwustu tysięcy metrów kwadratowych. Punkt odkrycia musi zawsze znajdować się w żądanem polu. Odległość punktu odkrycia od każdego punktu granicy pola nie może wynosić mniej niż sto metrów, ani też więcej niż dwa tysiące metrów. Odległość tę wymierza się na polu po najkrótszej linji.

Nadane pole nie może zamykać obszarów nienadanych.

Pozatem może pole przy zachowaniu warunków

§ 26 otrzymać dowolną figurę, o ile tylko według orzeczenia Wyższego Urzędu Górniczego nadaje się dla prowadzenia kopalni.

Odstępstwa od powyższych przepisów, dotyczących odległości punktu odkrycia oraz figury pola, są dopuszczalne tylko wówczas, gdy są usprawiedliwione okolicznościami wyjątkowemi i niezależnemi od woli zgłaszającego.

§ 28. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 18.VI 1907 r. art. IV 3.]* Z chwilą gdy stan rzeczy na to pozwoli, władza górnicza naznaczy zgłaszającemu termin, w którym zgłaszający ma złożyć swe ostateczne oświadczenie tak co do obszaru i określenia granic pola, jak co do ewentualnych protestów lub kolidujących z jego podaniem roszczeń osób trzecich; termin ten winien być podany przynajmniej na czternaście dni wcześniej do wiadomości zgłaszającego.

Jeżeli zgłaszający nie stawi się w terminie, to przyjmuje się, że obstaje przy swojem żądaniu nadania mu własności górniczej w polu, oznaczonem na planie sytuacyjnym, i że oczekuje od władzy górniczej decyzji co do swego żądania oraz co do ewentualnych protestów i roszczeń osób trzecich.

§ 29. Na termin wskazany w § 28 będą wezwani celem obrony swoich praw:

1) zgłaszający, których prawa ze względu na położenie punktów ich odkrycia i pól, bądź już stoją w kolizji, bądź mogą znaleźć się w kolizji z żądaniem danego pola;
2) przedstawiciele kopalń, pokrytych bądź w całości,

bądź w części żądanem polem oraz przedstawiciele sąsiednich kopalń;

wezwanie zawierać ma zawiadomienie, że w razie nieprzybycia wezwanych władza górnicza poweźmie decyzję wyłącznie na podstawie przebiegu rozprawy.

§ 30. Jeżeli niema protestów i kolizji z prawami osób trzecich, a pozatem żaden wzgląd prawny nie przemawia przeciw wnioskom zgłaszającego, to Wyższy Urząd Górniczy odrazu wystawia dokument nadawczy.

§ 31. Jeżeli są protesty lub kolizje z prawami osób trzecich, albo jeżeli z innych powodów prawnych nie można uwzględnić wniosków zgłaszającego bądź wcale, bądź w części, to Wyższy Urząd Górniczy orzeka o przyznaniu lub odmowie nadania drogą uchwały, którą doręcza się na piśmie zgłaszającemu oraz zainteresowanym osobom trzecim.

O ile w sprawie protestów i roszczeń, odrzuconych uchwałą Wyższego Urzędu Górniczego, jest dopuszczalna droga sądowa, to odnośna skarga sądowa musi być złożona w ciągu trzech miesięcy po dniu doręczenia uchwały względnie rozstrzygnięcia rekursu.

Kto z tego terminu nie korzysta, traci swe ewentualne prawo.

Koszty, które narosły w postępowaniu nadawczem z powodu nieuzasadnionego protestu, ponosi osoba, która protest wniosła.

§ 32. Gdy przeszkody (§ 31) do udzielenia nadania będą usunięte orzeczeniem władzy górniczej lub wyrokiem sądowym, Wyższy Urząd Górniczy wystawi dokument nadawczy.

§ 33. Wystawiając dokument nadawczy, Wyższy Urząd Górniczy uwierzytelni zarazem oba egzemplarze planu sytuacyjnego (§ 17), ale przedtem je w razie potrzeby poprawi i uzupełni.

Jeden egzemplarz planu otrzymuje właściciel nadania górniczego, drugi pozostaje w przechowaniu władzy górniczej.

§ 34. Dokument nadawczy musi zawierać:

1) imię, nazwisko, stan i miejsce zamieszkania osoby, która otrzymuje nadanie,
2) nazwę kopalni,
3) obszar i granice pola z powołaniem się na plan sytuacyjny (§ 33),
4) nazwę gminy, powiatu, *Województwa* i Wyższego Urzędu Górniczego, w obrębie których znajduje się pole nadane,
5) nazwę minerału lub minerałów, na które nadano własność górniczą,
6) datę dokumentu,
7) pieczęć i podpis Wyższego Urzędu Górniczego, przyznającego nadanie.

§ 35. Dokument nadawczy należy ogłosić w ciągu sześciu tygodni po wystawieniu, z powołaniem się na paragrafy niniejszy i następny, w dzienniku urzędowym *Województwa*, w obrębie którego znajduje się pole nadane.

Zgłaszający, którzy roszczą sobie prawo pierwszeństwa do pola, którego nadanie jest ogłoszone, lub do jego części, mogą dochodzić tego w drodze skargi sądowej przeciwko właścicielowi nadania jeszcze w ciągu trzech miesięcy po upływie dnia, w którym

ukazał się dziennik urzędowy, zawierający ogłoszenie, o ile powyższe rozszczenie nie było już rozpatrywane przy postępowaniu nadawczem i Wyższy Urząd Górniczy nie wydał co do niego decyzji w swej uchwale (§ 31).

Kto z powyższego terminu nie korzysta, traci swoje ewentualne prawo pierwszeństwa.

Jeżeli prawo pierwszeństwa zostanie skarżącemu przyznane wyrokiem sądowym, to Wyższy Urząd Górniczy stosownie do okoliczności albo w całości unieważni dokument nadawczy albo go zmieni.

§ 36. § 35 stosuje się też do tych właścicieli kopalń, którzy przypisują sobie w myśl § 55 prawo pierwszeństwa do minerałów, wymienionych w ogłoszonym dokumencie nadawczym, o ile prawo to w myśl § 55 już nie wygasło, albo o ile nie było rozpatrywane przy postępowaniu nadawczem i nie zapadła co do niego decyzja w uchwale Wyższego Urzędu Górniczego (§ 31).

Pozatem wezwanie i termin prekluzyjny z § 35 nie dotykają praw nadanej własności górniczej.

§ 37. W okresie trzechmiesięcznym, wymienionym w § 35, dozwolone jest każdemu przeglądanie u władzy górniczej planu sytuacyjnego (§ 33).

§ 38. Koszty postępowania nadawczego ponosi zgłaszający z wyjątkiem kosztów, wynikłych z powodu nieuzasadnionych protestów (§ 31).

[§§ 38a-c z ustawy z 18.VI 1907 r. art. V 1.]

§ 38a. §§ 12 do 38 nie mają zastosowania do minerałów, wymienionych w § 2, ustęp 2. Co do tych minerałów obowiązują przepisy §§ 38b i 38c.

§ 38b. Nadanie Państwu własności górniczej co do minerałów wymienionych w § 2, ustęp 2, należy do Ministra Przemysłu i Handlu.

Nadanie zależy od wykazania, że w granicach obszaru, który ma być nadany, minerał znajduje się w swem naturalnem złożu w takiej ilości i jakości, że jego eksploatacja górnicza dla celów gospodarczych okazuje się się rzeczą możliwą.

Dla nadania wystawia się dokument z pieczęcią i podpisem; dokument musi zawierać dane, wymienione w § 34 pod liczbami 1 do 6, a nadto musi być do niego załączony plan sytuacyjny, odpowiadający przepisom § 17, ustęp 1, a sporządzony przez koncesjonowanego mierniczego górniczego lub geometrę przysięgłego.

Dokument nadawczy winien być ogłoszony w *„Monitorze Polskim"*.

§ 38c. Własność górniczą minerałów wymienionych w § 2, ustęp 2, nadaną Państwu na podstawie § 38b, można obciążyć w ten sposób, że ten, na czyją korzyść następuje obciążenie, otrzymuje podług przepisów niniejszej ustawy w polu, podanem na planie sytuacyjnym, — prawo poszukiwania i wydobywania minerałów, wymienionych w § 2 ustęp 2, lub niektórych z nich, oraz zakładania wszelkiego rodzaju potrzebnych do tego urządzeń na powierzchni i pod powierzchnią ziemi; prawo powyższe jest udzielane na pewien czas, jest dziedziczne i pozbywalne.

W czasie trwania prawa wydobywania na zasadzie ustępu 1 wszystkie przepisy co do praw i obowiązków właściciela kopalni (posiadacza kopalni, przed-

siębiorcy górniczego, posiadacza zakładu) z wyjątkiem §§ 39, 55, 65, 156 do 162 i 164 należy stosować z tą różnicą, że zamiast właściciela kopalni (posiadacza kopalni, przedsiębiorcy górniczego, posiadacza zakładu) wstępuje uprawniony do wydobywania.

Jeżeli prawo wydobywania, o którem mowa w ustępie 1, przysługuje dwum lub więcej osobom współuprawnionym, to stosunki prawne osób współuprawnionych podlegają przepisom zawartym w tytule czwartym niniejszej ustawy.

Rozdział czwarty.

O pomiarach.

§ 39. Właściciel nadania górniczego ma prawo żądać dokonania urzędowego pomiaru pola, określonego w dokumencie nadawczym i ustawienia kamieni granicznych.

To samo prawo przysługuje właścicielom sąsiednich nadań górniczych.

Powyższe czynności miernicze wykonywa koncesjonowany mierniczy górniczy lub geometra.

Koszty ponosi proszący.

§ 40. Do udziału w czynnościach pomiarowych i w ustawianiu kamieni granicznych wzywa się oprócz właściciela nadania przedstawicieli sąsiednich nadań oraz posiadaczy tych gruntów, na których mają być ustawione kamienie graniczne.

Rozdział piąty.

O konsolidacji.

§ 41. Połączenie dwu lub więcej kopalń w jednolitą całość, czyli t. zw. konsolidacja, podlega zatwierdzeniu Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 42. Do konsolidacji są wymagane:

1) uwierzytelniony notarjalnie lub sądownie akt konsolidacyjny, a mianowicie zależnie od stanu rzeczy umowa lub postanowienie współwłaścicieli, albo też oświadczenie jedynego właściciela,
2) plan sytuacyjny całego pola, sporządzony w dwuch egzemplarzach przez koncesjonowanego miernicze-go górniczego lub geometrę,
3) podanie nazwy, którą ma nosić skonsolidowana kopalnia.

§ 43. Jeżeli kopalnia, powstająca drogą konsolidacji (skonsolidowana), może być obciążona hipotekami lub ciężarami rzeczowemi tylko jako całość (por. § 98), to w razie, gdy pojedyńcze kopalnie są obciążone hipotekami lub innemi prawami rzeczowemi, należy oprócz aktu konsolidacyjnego przedstawić umowę z osobami uprawnionemi, stanowiącą, w jakim porządku prawa ich mają przejść na kopalnię skonsolidowaną jako całość.

§ 44. We wszystkich innych wypadkach musi akt konsolidacyjny zawierać stosunek udziałów, w jakim każda poszczególna kopalnia ma wejść w skład kopalni skonsolidowanej. Do tych wypadków stosują się osobne przepisy §§ 45 do 48.

§ 45. Jeżeli co do stosunku udziałów nie przed-

stawiono oświadczenia wyraźnej zgody ujawnionych w księdze hipotecznej wierzycieli hipotecznych oraz innych osób, posiadających prawa rzeczowe, to Wyższy Urząd Górniczy podaje do wiadomości wszystkich tych osób treść istotną aktu konsolidacyjnego, a szczególnie określenie stosunku udziałów (§ 44), powołując się przytem na niniejszy paragraf i dwa następne.

Nadto ogłasza się to zawiadomienie w dzienniku urzędowym *Województwa*, w którego obrębie znajduje się kopalnia.

§ 46. Jeżeli wierzyciele hipoteczni i inne osoby, posiadające prawa rzeczowe, sądzą, że określenie stosunku udziałów (§ 44) uszczupla ich prawa, mogą założyć protest przeciwko temu określeniu.

Protest trzeba wnieść w formie skargi sądowej w ciągu trzech miesięcy po dniu doręczenia zawiadomienia, względnie po dniu, w którym ukazał się dziennik urzędowy, zawierający ogłoszenie (§ 45).

Kto nie korzysta z powyższego terminu, traci prawo protestu.

§ 47. Zamiast wnoszenia skargi mogą wyżej wymienieni wierzyciele i inne osoby, posiadające prawa rzeczowe, żądać zaspokojenia ich przed terminem realizacji, o ile na to pozwala rodzaj zabezpieczonego roszczenia.

Prawa tego jednak muszą dochodzić również w terminie określonym w § 46, w przeciwnym razie tracą je.

§ 48. Z chwilą zatwierdzenia aktu konsolidacyjnego (§ 49) przechodzi tem samem prawo rzeczowe

na odpowiedni udział w skonsolidowanej kopalni, ustalony podług powyższych przepisów (§§ 44 do 46).

§ 49. Jeżeli niema wierzycieli hipotecznych, ani osób, posiadających prawa rzeczowe, albo jeżeli dołączono układ w wypadkach przewidzianych w § 43, albo też jeżeli nie wniesiono protestów w wypadkach przewidzianych w § 44, albo wreszcie jeżeli wniesione protesty (§§ 46 i 47) zostały załatwione, wtedy Wyższy Urząd Górniczy rozstrzyga sprawę zatwierdzenia konsolidacji.

Zatwierdzenia wolno odmówić tylko wówczas, gdy pola poszczególnych kopalń nie graniczą z sobą, lub jeżeli przeciw zatwierdzeniu przemawiają względy na dobro publiczne.

Do dokumentu zatwierdzającego dołącza się dokumenty nadawcze poszczególnych kopalń.

Co się tyczy zaświadczania, wydawania i przechowywania planów obowiązują przepisy § 33.

Tytuł trzeci.
O własności górniczej.

Rozdział pierwszy.
O własności górniczej wogóle.

§ 50. *[W brzmieniu zmienionem ustawą wykonawczą do kodeksu cywilnego z 20.IX 1899 r. art. 37 I i ustawą z 18.VI 1907 r. art. V 2.]*

Własność górnicza powstaje przez nadanie; nabywa się ją również przez konsolidację, podział pól górniczych lub wymianę ich części.

Przepisy kodeksu cywilnego (Bürgerliches Gesetzbuch), dotyczące gruntów, obowiązują również co do własności górniczej oraz prawa wydobywania na podstawie § 38 c, ustęp 1, o ile niniejsza ustawa nie zawiera odmiennych postanowień.

Przepisy o nabywaniu własności oraz w przedmiocie roszczeń, wynikających z prawa własności gruntów, mają z takiem samem jak wyżej ograniczeniem zastosowanie także do własności górniczej oraz do prawa wydobywania na podstawie § 38 c, ustęp 1.

Obowiązujące dla samoistnych uprawnień (selbständige Gerechtigkeiten) przepisy artykułów 22 i 28 ustawy wykonawczej do ustawy o księgach gruntowych z dnia 26 września 1899 r. (Zbiór Ustaw str. 307), artykułów 15 do 22 ustawy wykonawczej do ustawy Rzeszy o sprzedaży przymusowej i zarządzie przymusowym z dnia 23 września 1899 r. (Zbiór Ustaw str. 291), oraz artykułu 76 ustawy pruskiej o postępowaniu niespornem z dnia 21 września 1899 r. (Zbiór Ustaw str. 249) mają zastosowanie także do prawa wydobywania na zasadzie § 38 c, ustęp 1.

Dla nowo udzielonego prawa wydobywania należy założyć oddzielną kartę w księdze gruntowej. O tem założeniu zamieszcza się adnotację w karcie kopalni.

§ 51. Podział w naturze pola kopalni na samoistne pola, jak również wymiana części pól pomiędzy sąsiedniemi kopalniami podlega zatwierdzeniu Wyższego Urzędu Górniczego.

Odmówić zatwierdzenia można tylko wówczas,

gdy przeciwko temu przemawiają przeważające względy na dobro publiczne.

Jeżeli wierzyciele hipoteczni oraz inne osoby, posiadające prawa rzeczowe, mniemają, że ich prawa są uszczuplone wskutek podziału pól lub wymiany ich części, to mogą się o nie dopominać przed upływem terminu realizacji, o ile na to pozwala rodzaj zabezpieczonego roszczenia. Z żądaniem tem trzeba wystąpić w terminie określonym w § 46 pod rygorem utraty prawa. Przy zatwierdzaniu obowiązuje postępowanie analogiczne do przepisów §§ 42, 45 i 49.

Z chwilą zatwierdzenia przez władzę górniczą zamiany części pól wszelkie prawa wyżej wymienionych wierzycieli oraz osób, posiadających prawa rzeczowe, przechodzą tem samem na część pola dołączoną do obciążonej kopalni, natomiast odstąpiona część pola staje się wolną od obciążenia rzeczowego.

§§ 52 i 53. *[Uchylone ustawą wykonawczą do kodeksu cywilnego z dnia 20 września 1899 r. art. 37 II.]*

§ 54. Właściciel kopalni ma wyłączne prawo poszukiwania i wydobywania na swojem polu minerału, wymienionego w dokumencie nadawczym, oraz stosowania w tym celu wszelkiego rodzaju potrzebnych urządzeń pod ziemią i na powierzchni podług przepisów niniejszej ustawy.

Prawo powyższe rozciąga się też na zwały (Halden), pozostałe na jego polu po dawniejszych robotach górniczych.

§ 55. Właściciel kopalni ma prawo pierwszeństwa przed każdą inną osobą przy zgłaszaniu prośby

o nadanie w jego polu minerałów, które w granicach pola znajdują się w takiej łączności z minerałem, wymienionym w dokumencie nadawczym, że według orzeczenia Wyższego Urzędu Górniczego muszą być z nim wydobywane wspólnie ze względów górniczo-technicznych lub górniczo-policyjnych.

Jeżeli inna osoba złoży zgłoszenie co do takich minerałów, to podaje się je do wiadomości właściciela kopalni. Tenże winien w ciągu czterech tygodni po dniu zawiadomienia złożyć zgłoszenie, w przeciwnym razie traci prawo pierwszeństwa.

Właściciel kopalni nie ma prawa pierwszeństwa do innych minerałów, nie występujących w łączności, o której mowa powyżej.

§ 56. Jeżeli różnym właścicielom kopalń przysługuje w granicach tego samego pola prawo wydobywania różnych minerałów, to każdy z nich ma prawo przy planowej eksploatacji swojego minerału wydobywać zarazem i należący do drugiego minerał o tyle, o ile oba te minerały podług orzeczenia Wyższego Urzędu Górniczego nie mogą być wydobywane oddzielnie ze względów podanych w § 55.

Jednak wydobyte łącznie minerały, należne drugiemu właścicielowi, muszą mu być wydane na żądanie za zwrotem kosztów eksploatacji i wywiezienia.

§ 57. Właściciel kopalni ma prawo zużytkować dla siebie bez płacenia odszkodowania właścicielowi gruntu minerały, wydobyte przy robotach górniczych, a nie podpadające pod § 1.

O ile te minerały nie będą zużytkowane, właściciel kopalni jest obowiązany do wydania ich na żą-

danie właścicielowi gruntu za zwrotem kosztów eksploatacji i wywiezienia.

§ 58. Właściciel kopalni ma prawo urządzać i prowadzić zakłady potrzebne dla obrabiania (Aufbereitung) produktów swej kopalni.

[Przypisek tłumacza: Do takich zakładów zalicza się też prażalnie, koksownie i brykietownie, o ile właściciel kopalni założył je w miejscu eksploatacji, a nie zalicza się zakładów hutniczych.]

§ 59. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 18.VI 1907 r. art. VI.]* Kotły parowe i silniki (Triebwerke), służące dla ruchu kopalń oraz zakładów dla obrabiania, jak również służące dla prowadzenia robót poszukiwawczych, podlegają przepisom ustawy przemysłowej.

O ile dla postawienia lub zmiany tego rodzaju urządzeń wymaganem jest podług przepisów ustawy przemysłowej specjalne pozwolenie policyjne, to zamiast miejscowej władzy policyjnej wstępuje *Okręgowy Urząd Górniczy*, a zamiast *Urzędu Wojewódzkiego* — Wyższy Urząd Górniczy.

O dopuszczalności silników wodnych (Wassertriebwerke) orzekają Wyższy Urząd Górniczy i *Urząd Wojewódzki* w drodze wspólnej uchwały.

§ 60. *[W brzmieniu zmienionem ustawą wykonawczą do kodeksu cywilnego z 20.IX 1899 r. art. 37 III.]*

Właściciel kopalni jest uprawniony do zakładania budowy pomocniczej w polu nienadanem.

Uprawnienie powyższe przysługuje mu też względem pól innych właścicieli kopalni wtedy, gdy bu-

dowa pomocnicza ma na celu odprowadzanie wody lub przewietrzanie, albo korzystniejsze prowadzenie kopalni i o ile nie przeszkadza ani nie zagraża robotom górniczym innego właściciela.

Budowa pomocnicza jest uważana za część składową uprawnionej kopalni, względnie uprawnionych kopalń, jeżeli właściciele kilku kopalń połączyli się celem wspólnego założenia budowy pomocniczej, a nie zawarli umowy innej treści. Jeżeli uprawniony do założenia budowy pomocniczej wszedł w jej posiadanie, to wpisanie budowy pomocniczej do księgi gruntowej nie jest wymagane dla skuteczności pomimo zasady publicznego zaufania do ksiąg gruntowych.

§ 61. Jeżeli właściciel kopalni, w polu której ma być założona budowa pomocnicza, utrzymuje, że nie ma obowiązku zezwolić na nią, rozstrzyga wtedy Wyższy Urząd Górniczy z wykluczeniem drogi sądowej.

§ 62. W razie założenia budowy pomocniczej w polu innego właściciela kopalni uprawniony do założenia budowy pomocniczej jest obowiązany do odszkodowania w całej rozciągłości za wszelkie szkody, wyrządzone obciążonej kopalni przez tę budowę.

§ 63. Minerały wydobyte w polu nienadanem przy wykonywaniu budowy pomocniczej, są uważane jako część produkcji kopalni, dla której służy budowa pomocnicza.

Jeżeli przy wykonywaniu budowy pomocniczej w polu innego właściciela kopalni będą wydobyte minerały, do których tenże właściciel ma prawo

to na jego żądanie muszą mu być wydane bezpłatnie.

§ 64. Właściciel kopalni ma prawo żądać odstąpienia mu gruntu potrzebnego dla jego robót górniczych (§§ 54 do 60) stosownie do szczegółowych przepisów tytułu szóstego.

Rozdział drugi.

O ruchu kopalni i o zarządzie.

§ 65. Posiadacz kopalni jest obowiązany utrzymywać kopalnię w ruchu, o ile przeważające względy na dobro publiczne sprzeciwiają się zaniechaniu lub wstrzymaniu ruchu, według orzeczenia Wyższego Urzędu Górniczego.

Wyższy Urząd Górniczy ma w takim wypadku prawo, po przesłuchaniu właściciela wezwać go, aby w ciągu sześciu miesięcy kopalnię uruchomił lub wznowił ruch przerwany, a nadto może zagrozić mu pozbawieniem własności górniczej w myśl postanowień tytułu szóstego w razie niezastosowania się do tego wezwania.

§ 66. Posiadacz kopalni jest obowiązany zawiadomić władzę górniczą o zamiarze uruchomienia kopalni conajmniej na cztery tygodnie wcześniej.

§ 67. Roboty w kopalni wolno prowadzić tylko na podstawie planu robót.

Plan ten podlega rozpatrzeniu przez władzę górniczą, której winien być w tym celu przedłożony przed wykonaniem.

Rozpatrzenie należy ograniczyć do policyjnych względów, ustalonych w § 196.

§ 68. Jeżeli władza górnicza nie sprzeciwi się w ciągu 14 dni po przedłożeniu planu robót, to posiadacz kopalni jest uprawniony do jego wykonania.

Jeżeli jednak w ciągu tego czasu władza górnicza się sprzeciwi, wtedy wezwie zarazem posiadacza kopalni na oznaczony termin dla omówienia wytkniętych niewłaściwości w planie robót.

O ile na tej drodze nie można osiągnąć porozumienia, Wyższy Urząd Górniczy zarządzi zapomocą uchwały te zmiany planu robót, bez których nie wolno go wykonywać.

§ 69. §§ 67 i 68 mają zastosowanie również do późniejszych zmian planu robót.

Gdyby jednak wskutek nieprzewidzianych okoliczności zaszła potrzeba natychmiastowych zmian planu robót, to wystarcza, że kierownik ruchu w ciągu najbliższych czternastu dni doniesie o nich władzy górniczej.

§ 70. Jeżeli roboty są prowadzone wbrew przepisom §§ 67 do 69, władza górnicza jest uprawniona do wstrzymania w razie potrzeby takich robót.

§ 71. Gdy posiadacz kopalni chce wstrzymać ruch kopalni, winien zawiadomić o tem władzę górniczą conajmniej na 4 tygodnie wcześniej.

Jeżeli wszakże w skutek nieprzewidzianych okoliczności ruch musi być wstrzymany w krótszym czasie albo natychmiast, to doniesienie należy uskutecznić najpóźniej w ciągu czternastu dni po wstrzymaniu ruchu.

§ 72. Posiadacz kopalni winien postarać się, aby koncesjonowany mierniczy górniczy sporządził na je-

go koszt plan kopalni w dwu egzemplarzach i uzupełniał go regularnie.

Wyższy Urząd Górniczy przepisze, w jakich odstępach czasu należy plan uzupełniać.

Jeden egzemplarz planu kopalni będzie oddany władzy górniczej dla jej użytku, drugi zaś winien być przechowywany na kopalni, albo u kierownika ruchu, jeżeli na kopalni niema stosownego miejsca.

Egzemplarz, znajdujący się u władzy górniczej, służy do wglądu temu, kto chce wnieść skargę o odszkodowanie (§§ 148, 149), jeżeli przed władzą górniczą przedstawi takie roszczenie w sposób wiarogodny. Zarazem należy umożliwić posiadaczowi kopalni, aby był obecny przy tym wglądzie.

§ 73. Roboty w kopalni mogą być prowadzone tylko pod kierownictwem, dozorem i odpowiedzialnością osób, których uzdolnienie w tym kierunku jest uznane (organa nadzorcze).

§ 74. Posiadacz kopalni winien wymienić władzy górniczej nazwiska osób, przyjętych dla kierownictwa i dozoru robót (§ 73) jako to: kierowników ruchu, sztygarów, dozorców technicznych i t. d., podając przytem zakres działania, poruczonego każdemu z nich.

Osoby te są obowiązane udowodnić swoje uzdolnienie do pełnienia powierzonych im czynności i w tym celu na żądanie władzy górniczej poddać się egzaminowi z jej strony.

Dopiero gdy władza górnicza uzna ich uzdolnienie, wolno tym osobom objąć powierzone im czynności.

§ 75. Jeżeli ruch kopalni albo pewien dział ruchu znajduje się pod kierownictwem lub dozorem osoby, która nie posiada wymaganego uznania jej uzdolnienia (§ 74), albo też która utraciła tę kwalifikację, to władza górnicza po wysłuchaniu osób zainteresowanych może zażądać natychmiastowego usunięcia tej osoby, a w razie potrzeby wstrzymania dotyczących robót na tak długo, dopóki nie zostanie przyjętą taka osoba, która będzie uznana jako uzdolniona.

Przeciwko orzeczeniu, odmawiającemu kwalifikacji danej osobie, albo też pozbawiającemu ją kwalifikacji, można w ciągu dwuch tygodni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść skargę w trybie sporno-administracyjnym do Wydziału Górniczego *[patrz § 195a, uwaga]*. Rozstrzygnięcie jego jest ostateczne.

§ 76. Każdy organ nadzorczy, który objął kierownictwo lub dozór ruchu, jest odpowiedzialny w granicach powierzonego mu zakresu czynności za przestrzeganie planu robót jako też za zastosowanie się do wszystkich przepisów, zawartych w ustawie, względnie rozporządzeń, wydanych na jej podstawie.

Posiadacz kopalni albo jego zastępca prawny, dalej osoby, którym powierzono administrację kopalni, jako też osoby przełożone nad organami nadzorczemi, wskazanemi w §§ 73 i 74, są obok osób wymienionych w ustępie 1 odpowiedzialne:

1) o ile w sprawach ruchu wydali zarządzenia, o których wiedzieli lub musieli wiedzieć, że ich wykonanie wykroczyłoby przeciwko planom robót albo też przeciwko przepisom, zawartym w ustawie,

względnie rozporządzeniom wydanym na jej podstawie;

2) o ile wskutek swoich czynów lub też zaniedbania pozbawili podległe im organa nadzorcze możliwości dopełnienia zobowiązań, ciążących na nich w myśl ustawy lub też w myśl rozporządzeń wydanych na jej podstawie;
3) jeżeli dowiedzieli się o jakimś czynie lub zaniedbaniu ze strony podwładnych im osób i tolerowali to, chociaż wiedzieli, że wykraczają przeciwko planom robót albo też przeciwko przepisom zawartym w ustawie albo w rozporządzeniach wydanych na jej podstawie;
4) jeżeli niedość starannie wykonywali w stosunku do podległych im organów nadzorczych kontrolę, należącą do nich ze względu na ich faktyczne stanowisko służbowe, a możliwą w danych stosunkach.

Posiadacz kopalni winien podać władzy górniczej nazwiska osób, wskazanych w ustępie 2, zawiadamiając o zakresie ich czynności.

§ 77. Organa nadzorcze, wskazane w §§ 73 i 74, są obowiązane towarzyszyć urzędnikom władz górniczych, którzy w charakterze służbowym objeżdżają kopalnię, i udzielać im na żądanie wyjaśnień tak co do ruchu, jak co do wykonywania regulaminu pracy i co do wszystkich innych spraw, podlegających nadzorowi władzy górniczej.

§ 78. Osobom poświęcającym się górnictwu, a zaopatrzonym w upoważnienia wydane przez Wyższy Urząd Górniczy, posiadacz kopalni obowiązany

jest pozwolić na objazd i zwiedzanie kopalni w celu kształcenia się.

§ 79. Posiadacz kopalni jest obowiązany dostarczać władzy górniczej w określonych odstępach czasu i podług ustalonych formularzy dane statystyczne, przepisane przez Ministra Przemysłu i Handlu.

Rozdział trzeci.

O górnikach i urzędnikach ruchu.

§ 80. *[Ustęp 2 z ustawy z 24.VI 1892 r.]* Stosunek, wynikający z umowy pomiędzy posiadaczami kopalń a górnikami, jest regulowany na zasadzie ogólnych przepisów prawa, o ile poniżej nie ma odmiennych postanowień.

Zabrania się posiadaczom kopalń wymawiać sobie na wypadek bezprawnego porzucenia pracy przez górnika zatrzymanie zaległej płacy ponad wysokość przeciętnej płacy tygodniowej.

§ 80a. *[§§ 80 a, b, c, d, g, z ustawy z 24.VI 1892 r. ze zmianami wprowadzonemi ustawą z 14.VII 1905 r. art. I.]*

Dla każdej kopalni i związanych z nią zakładów, stojących pod nadzorem władz górniczych, winien posiadacz kopalni albo jego zastępca wydać regulamin pracy w ciągu czterech tygodni od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy albo też od chwili rozpoczęcia ruchu. Dla poszczególnych działów ruchu, dla poszczególnych zakładów, wymienionych wy-

żej, albo też dla poszczególnych grup robotników mogą być wydane osobne regulaminy pracy. Wydanie następuje przez wywieszenie (§ 80g ustęp 2).

Regulamin pracy musi zawierać nazwę kopalni albo określenie poszczególnego zakładu, jako też termin od którego ma obowiązywać, oraz musi mieć podpis posiadacza kopalni lub jego zastępcy i datę.

Treść regulaminu można zmienić tylko w drodze wydania uzupełnień albo też w ten sposób, że zamiast dotychczasowego regulaminu pracy wydaje się nowy.

Regulaminy pracy i dodatki doń obowiązują nie wcześniej jak w dwa tygodnie po ich wydaniu.

Na prośbę posiadacza kopalni może władza górnicza zwolnić go od wydania regulaminu pracy lub od przyjęcia poszczególnych przepisów wymienionych w § 80b, jeżeli ruch kopalni ma niewielkie rozmiary, albo też jest z natury krótkotrwały.

§ 80b. *[Z ustawy z 24.VI 1892 r. ze zmianami wprowadzonemi ustawą z 14.VII 1905 r. art. I.]*

Regulamin pracy musi zawierać przepisy:

1) o początku i końcu regularnej pracy dziennej, o ilości i długości ewentualnie przewidzianych dla dorosłych robotników przerw, a także co do tego, pod jakimi warunkami i w jakim stopniu, — pomijając wypadki, w których trzeba usunąć niebezpieczeństwo lub wykonać roboty niezbędne, — robotnicy są obowiązani przedłużać robotę ponad zwykły czas pracy lub nawet odrabiać specjalne dniówki dodatkowe, jak również co do regulowania zjazdu i wyjazdu przy robotach podziemnych

i co do dozorowania obecności robotników w kopalni;

2) o wyznaczeniu osób, uprawnionych do ustalania płacy dniówkowej, do zawierania i odbierania akordów, o terminie, w którym w razie podjęcia pracy za płacą akordową musi być zawarta umowa akordowa, o stwierdzeniu na piśmie zawartej umowy akordowej i zawiadamianiu osób zainteresowanych, o warunkach, wśród których posiadacz kopalni lub robotnicy mają prawo do zmiany lub uchylenia umowy akordowej, jakoteż o sposobie obliczania płacy na wypadek, gdy nie dojdzie do skutku ugoda co do akordu;

3) o czasie i sposobie obrachunku i wypłaty, o postępowaniu przy stwierdzaniu, jaka część wózków, naładowanych niedostatecznie lub wbrew przepisom, ma być uwzględniona przy obliczaniu płacy, tudzież o kontrolowaniu tego postępowania przez mężów zaufania robotników (§ 80c, ustęp 2), jakoteż w sprawie zastępców posiadacza kopalni przy tem postępowaniu, i co do drogi dopuszczalnej przy zaskarżaniu decyzji, przyznającej tylko część płacy;

4) o terminie dopuszczalnego wymówienia pracy, tudzież o powodach, z jakich można zwolnić i porzucić pracę bez wymówienia, — w razie jeżeli wchodzą w użycie ustawowe przepisy (§§ 81, 82, 83);

5) o ile są przewidziane kary, przepisy o ich rodzaju i wysokości, o sposobie ich nakładania, o zastępcach posiadacza kopalni, uprawnionych do te-

go, o drodze skargi, jako też, jeżeli kary są pieniężne, o ich ściąganiu z podaniem celu, na który mają być użyte;

6) o ile regulamin pracy lub umowa o pracę zastrzega utratę płacy podług przepisu § 80, ustęp 2, również przepisy o użyciu przepadłych kwot;

7) o ewentualnem wydawaniu i obliczaniu materjałów roboczych i narzędzi.

§ 80c. *[Z ustawy z 24.VI 1892 r. ze zmianami wprowadzonemi ustawą z 14.VII 1905 r. art. I.]*

Jeżeli w razie dalszej pracy w tem samem miejscu akord nie został zawarty w terminie, określonym w regulaminie roboczym podług § 80b, punkt 2, robotnik ma prawo żądać, aby płaca jego była ustaloną podług akordu, jaki obowiązywał w tem samem miejscu pracy za poprzedni czasokres płacy.

Zabrania się potrącać przy obliczaniu płacy wózki naładowane dostatecznie i podług przepisu. Wózki naładowane niedostatecznie lub wbrew przepisowi, muszą być brane w rachubę o tyle, o ile ich zawartość zgadza się z przepisem. Posiadacz kopalni jest obowiązany pozwolić, aby robotnicy za pośrednictwem wybranego z pośród nich przez stały wydział robotniczy, albo gdzie takiego niema, wybranego przez nich samych męża zaufania kontrolowali postępowanie przy stwierdzaniu naładowania niedostatecznego lub sprzecznego z przepisem oraz przy stwierdzaniu części ładunku, podlegającej policzeniu przy obrachunku płacy. Tą kontrolą nie wolno jednak zakłócać ruchu kopalni; w razie sporów z tego powodu władza górnicza na skutek zażalenia męża

zaufania wydaje stosowne zarządzenia. Mąż zaufania pozostaje pracownikiem kopalni. Z chwilą gdy przestaje nim być, traci swój urząd. Posiadacz kopalni jest oprócz tego obowiązany na wniosek stałego wydziału robotniczego lub większości zainteresowanych robotników wypłacać mężowi zaufania zaliczki. — Za to ma prawo potrącać zainteresowanym robotnikom przy wypłacie udzieloną zaliczkę.

§ 80d. *[Z ustawy z 24.VI 1892 r. ze zmianami wprowadzonemi ustawą z 14.VII 1905 r. art. I.]*

Nie wolno włączać do regulaminu pracy postawień karnych, naruszających poczucie czci lub dobre obyczaje. Kary pieniężne w każdym poszczególnym wypadku nie mogą przekraczać połowy przeciętnego zarobku dziennego, obliczonego za poprzedni okres pracy w tej klasie robotników, do której karany robotnik należy; jednakże czynne znieważenie współpracowników, poważne wykroczenia przeciw dobrym obyczajom, jakoteż przeciwko przepisom, wydanym dla utrzymania porządku ruchu kopalni, dla zapobieżenia niebezpieczeństwom zagrażającym ruchowi, albo dla wykonania postanowień ustawy niniejszej i ordynacji przemysłowej Rzeszy, mogą być karane grzywnami aż do wysokości całkowitego przeciętnego zarobku dziennego. Kary pieniężne nałożone na robotnika w ciągu jednego miesiąca kalendarzowego za niedostateczne lub sprzeczne z przepisem naładowanie wózków nie mogą łącznie przekraczać pięciu marek. Postanowienie niniejsze nie pozbawia posiadacza kopalni prawa domagać się odszkodowania.

Wszystkie grzywny muszą być użyte na korzyść

robotników kopalni. Jeżeli dla kopalni jest przepisany stały wydział robotniczy, to grzywny należy przekazać do kasy zapomogowej dla robotników, a w jej zarządzie stały wydział robotniczy musi brać udział w tym stopniu, aby członkom, wybranym przez robotników, przypadała conajmniej połowa głosów. Zasady co do użycia i zarządzania muszą być ustanowione w regulaminie pracy lub w osobnych statutach po wysłuchaniu pełnoletnich robotników lub stałego wydziału robotniczego. Zestawienie przychodów i rozchodów oraz majątku tej kasy należy sporządzać co roku w formie przepisanej przez Wyższy Urząd Górniczy; po wywieszeniu w ciągu dwuch tygodni do wiadomości załogi zestawienie to należy przedłożyć Wyższemu Urzędowi Górniczemu.

Pozostawia się do woli posiadacza kopalni włączyć do regulaminu pracy oprócz postanowień, wymienionych w § 80b, jeszcze inne postanowienia, dotyczące porządku prowadzenia robót i zachowania się robotników w czasie ruchu kopalni. Za zgodą stałego wydziału robotniczego można też włączyć do regulaminu przepisy o zachowaniu się robotników przy korzystaniu z urządzeń, istniejących na kopalni dla ich dobra, jako też przepisy o zachowaniu się małoletnich robotników poza pracą na kopalni.

§ 80e. *[Z ustawy z 24.VI 1892 r.]*

O ile treść regulaminu pracy nie stoi w sprzeczności z ustawami, regulamin ten obowiązuje prawnie tak pracodawców jak robotników.

Nie wolno w umowie o pracy zamieszczać innych powodów wydalenia lub porzucenia pracy, niż je prze-

widuje regulamin lub §§ 82 i 83. Nie wolno nakładać na robotników kar nieprzewidzianych w regulaminie. Kary muszą być określone bez zwłoki i podane do wiadomości robotnika.

Nałożone grzywny należy wpisać do wykazu, w którym podaje się nazwisko ukaranego, datę ukarania, jakoteż przyczynę i wysokość kary; wykaz musi być każdej chwili przedstawiony na żądanie *Okręgowemu Urzędowi Górniczemu* do przejrzenia.

§ 80f. *[§§ 80f do 80fs z ustawy z 28.VII 1909 r.]* Na kopalniach węgla kamiennego, jak również na kopalniach węgla brunatnego i rud z robotami podziemnemi, jakoteż na kopalniach soli potasowych, albo też w samodzielnych zakładach tego rodzaju muszą być robotniczy kontrolerzy bezpieczeństwa (Sicherheitsmänner) i wydział robotniczy, jeżeli te kopalnie, względnie zakłady zatrudniają z reguły conajmniej stu robotników.

§ 80fa. Z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w § 80 fn, należy ilość robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa określić tak, aby jeden kontroler przypadł na każdy oddział sztygarski, istniejący w chwili wyboru.

§ 80fb. Wybór robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa odbywa się podług oddziałów sztygarskich albo podług oddziałów zjazdowych (§ 80 fm); przy wyborach podług oddziałów sztygarskich każdy oddział sztygarski wybiera z pośród siebie jednego kontrolera. Wybory są bezpośrednie i tajne.

Wybierać mogą tylko robotnicy pełnoletni, którzy pracowali bez przerwy od chwili otwarcia ruchu, albo

conajmniej rok na kopalni. Robotniczy kontrolerzy bezpieczeństwa muszą mieć najmniej 30 lat i być zatrudnieni od chwili otwarcia ruchu lub conajmniej rok bez przerwy na tej kopalni i oprócz tego conajmniej dwa lata pod ziemią w takich samych kopalniach tego samego okręgu. Przytem muszą się wykazać conajmniej pięcioletnią pracą jako górnicy (Hauer). Nie wolno im na własną rękę utrzymywać hotele lub szynki, ani też wspólnie gospodarować z członkiem rodziny, uprawiającym takie zajęcie. Wyborcy i robotniczy kontrolerzy bezpieczeństwa muszą mieć nieskazitelność obywatelską i obywatelstwo *polskie,* kontrolerzy nadto władać językiem *polskim* w słowie i piśmie. Przerwa w pracy nie zachodzi wówczas, gdy robotnik zaraz po ukończeniu służby wojskowej, strejku lub lokautu, jest znowu przyjęty do roboty na tej samej kopalni i w tym czasie nie miał zajęcia na innej kopalni.

Robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa wybiera się najmniej na rok, a najwyżej na pięć lat. O terminie wyboru należy ogłosić na cztery tygodnie przed wyborami.

§ 80fc. Jeżeli robotnicy nie robią użytku z prawa wyboru robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa, albo jeżeli nie ma na kopalni lub w samodzielnym zakładzie osób, któreby podług § 80fb miały czynne lub bierne prawo wyborcze, to Wyższy Urząd Górniczy ma prawo zamianować robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa. Wyższy Urząd Górniczy ma również prawo skrócić w razie szczególnych okoliczności termin pracy, określony w § 80fb, ustęp 2, zdanie 3, z pięciu lat do dwuch.

§ 80fd. Większość członków wydziału robotniczego wybierają robotnicy według przepisu § 80fe. Jeden przedstawiciel musi przypadać na 400 conajmniej ludzi całej załogi zatrudnionej w czasie wyborów; przedstawicieli winno być najmniej trzech. Załoga na powierzchni, o ile wynosi z reguły przynajmniej 100 robotników, musi mieć odpowiednie zastępstwo w wydziale robotniczym, a już conajmniej jednego członka wybranego z ich środowiska.

§ 80fe. Wyboru członków wydziału robotniczego dokonywają kontrolerzy bezpieczeństwa, o ile chodzi o załogę podziemną, a robotnicy na powierzchni, o ile chodzi o załogę na powierzchni. Wybory ze strony kontrolerów bezpieczeństwa odbywają się bezpośrednio i tajnie, a dochodzą do skutku w ten sposób, że kontrolerzy bezpieczeństwa możliwie natychmiast, najpóźniej jednak w ciągu trzech dni wybierają przedstawicieli z pośród siebie podług własnego uznania. Jeżeli liczba kontrolerów bezpieczeństwa jest mniejsza od liczby wymaganej dla wydziału robotniczego, natenczas robotnicy, mający czynne prawo wyborcze, winni dokonać wyborów dodatkowych z pośród takich robotników, którzy mają kwalifikacje do objęcia stanowiska kontrolera bezpieczeństwa. Wybory ze strony robotników na powierzchni są bezpośrednie i tajne; stosuje się do nich w odpowiedni sposób przepisy zawarte w § 80fb, ustęp 2, zdanie 1, 2, 4, 5 i 6.

Wybory proporcjonalne są dopuszczalne.

Członków wydziału robotniczego należy wybierać

na ten sam okres czasu co i robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa.

§ 80ff. Pozostawia się do woli posiadacza zakładu oznaczyć w regulaminie pracy lub w osobnym statucie wyższą liczbę członków wydziału robotniczego, lub postanowić, że wszyscy robotniczy kontrolerzy bezpieczeństwa są członkami wydziału.

§ 80fg. Robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa należy zatrudniać w oddziale sztygarskim, w którym zostali wybrani. Mają oni prawo objeżdżać swój oddział sztygarski dwa razy na miesiąc i badać go pod względem bezpieczeństwa życia i zdrowia robotników. Objazdy odbywają się w towarzystwie urzędnika nadzorczego (§ 73). Kontroler bezpieczeństwa wyznacza dzień i dniówkę dla objazdu.

Kontrolerzy bezpieczeństwa mają oprócz tego prawo brać udział w dochodzeniach nieszczęśliwych wypadków zaszłych w ich oddziale sztygarskim, które w myśl § 204 są przedmiotem dochodzenia ze strony *Okręgowego Urzędu Górniczego*. Zarząd zakładu winien zawiadomić zawczasu kontrolera bezpieczeństwa, kiedy ma być dochodzenie nieszczęśliwego wypadku.

Kontroler bezpieczeństwa jest obowiązany dokonać objazdu określonego w ustępie 1-ym, gdy wydział robotniczy uzna konieczność takiego objazdu.

Jeżeli większość wydziału robotniczego lub kontrolerów bezpieczeństwa (§ 80fh), opierając się na faktach lub na obserwacjach, podlegających zakomunikowaniu zarządowi zakładu, uzna za konieczne dokonanie objazdów poza normalnemi (ustęp 1), to

kontroler bezpieczeństwa danego oddziału ma prawo i obowiązek przedsięwziąć te objazdy, o ile zarząd zakładu, dowiedziawszy się o uchwale, nie sprzeciwi się zaraz zamierzonemu objazdowi. W tym wypadku zarząd zakładu winien niezwłocznie zawiadomić *Urząd Górniczy* o stanie sprawy. Koszta tych nadzwyczajnych objazdów obciążają robotników zajętych pod ziemią. Przepisy § 80c, ustęp 2, zdanie 7 i 8, mają tu odpowiednie zastosowanie.

Zarząd zakładu winien założyć osobną księgę objazdową dla każdego robotniczego kontrolera bezpieczeństwa. Kontroler bezpieczeństwa obowiązany jest natychmiast po ukończeniu objazdu zapisać wynik jego do tej księgi. Kierownik ruchu zaś winien po każdym objeździe przejrzeć księgę objazdową; jest on upoważniony robić uwagi do zapisków kontrolera bezpieczeństwa. O prowadzeniu księgi objazdowej, o zapiskach, jakie wolno w niej robić i o jej przechowywaniu powinna zawierać postanowienia instrukcja wykonawcza, którą należy wydać.

Okręgowy Urząd Górniczy ma każdej chwili prawo przeglądać księgi objazdowe kontrolerów bezpieczeństwa. To samo prawo przysługuje i wydziałowi robotniczemu.

Kierownik ruchu winien niezwłocznie podać do wiadomości *Okręgowego Urzędu Górniczego* zapiski księgi objazdowej, wyrażające obawę nagłego niebezpieczeństwa. Jednocześnie należy donieść, jakie zarządzenia przedsięwzięto, aby usunąć niebezpieczeństwo.

Kontroler bezpieczeństwa jest też pozatem obowiązany donieść natychmiast któremukolwiek ze swo-

ich przełożonych o wiadomych mu stosunkach i zdarzeniach, mogących zagrażać życiu lub zdrowiu robotników. Ustęp 7 stosuje się analogicznie i do takich zawiadomień.

Kontroler bezpieczeństwa jest nadto obowiązany towarzyszyć *naczelnikowi Urzędu Górniczego* na jego żądanie przy objazdach danego oddziału sztygarskiego i dawać mu wszelkie wyjaśnienia o stosunkach bezpieczeństwa w tym oddziale. To samo dotyczy objazdów oddziału sztygarskiego przez personel pomocniczy *Okręgowego Urzędu Górniczego.*

Kontroler bezpieczeństwa jest tak samo obowiązany na żądanie zarządu zakładu przedsięwziąć objazd swego oddziału sztygarskiego (ustęp 1).

§ 80fh. Robotniczy kontroler bezpieczeństwa otrzymuje od zarządu zakładu odszkodowanie za każdy objazd przedsięwzięty podług przepisów § 80fg, ustępy 1, 2, 3, 9 i 10, w wysokości straconego przezeń zarobku roboczego.

§ 80fi. Zadaniem wydziału robotniczego jest starać się o to, aby dobre stosunki pomiędzy robotnikami, jako też między robotnikami i pracodawcą, były utrzymane, względnie przywrócone.

Wydziałowi robotniczemu przypadają zadania, określone w §§ 80c, ustęp 2, 80d, ustępy 2, 3 i 80g, ustęp 1. Oprócz tego winien podawać do wiadomości posiadacza kopalni wnioski, życzenia i zażalenia załogi, dotyczące stosunków ruchu kopalni i pracy oraz istniejących na kopalni instytucji dla poprawy bytu robotników, i wypowiadać swoją opinję w tym względzie. Nadto ma prawo wydawać podług szcze-

gółowych przepisów § 80fk decyzje, wspomniane w § 80fg, ustępy 3 i 4.

Na żądanie conajmniej czwartej części członków wydziału robotniczego należy zwołać posiedzenie i żądany przedmiot obrad postawić na porządku dziennym.

§ 80fk. W czynnościach i decyzjach wydziału robotniczego, dotyczących bezpieczeństwa kopalni, a w szczególności określonych w § 80fg, ustępy 3 i 4 i § 80fm biorą udział także ci kontrolerzy bezpieczeństwa, którzy nie należą do wydziału robotniczego.

§ 80fl. Jeżeli robotniczy kontroler bezpieczeństwa ustąpi ze swego stanowiska w czasie swojej kadencji, albo jeżeli choroba lub inne okoliczności przeszkodzą mu spełniać czynności kontrolera, albo też jeżeli będzie utworzony nowy oddział sztygarski, to wydział robotniczy naznaczy jednego z pośród kontrolerów bezpieczeństwa, któremu mają przypaść prawa i obowiązki kontrolera dla danego oddziału sztygarskiego. W takim wypadku może posiadacz kopalni zarządzić też przeprowadzenie nowych wyborów. Musi zaś to uczynić, jeżeli tego zażąda Wyższy Urząd Górniczy.

W razie wystąpienia członka wydziału robotniczego odbywa się wybór dopełniający.

§ 80fm. Wydział robotniczy może za zgodą większości obecnych robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa uchwalić zaniechanie regularnych miesięcznych objazdów kontrolerów (§ 80fg) aż do chwili wydania innego zarządzenia. Uchwała uzysku-

je moc obowiązującą po zatwierdzeniu przez Wyższy Urząd Górniczy. Może być jednak uchyloną każdej chwili przez uchwałę treści przeciwnej, powziętą przez wydział robotniczy lub większość kontrolerów bezpieczeństwa. Ta ostatnia uchwała nie wymaga zatwierdzenia.

§ 80fn. Wyższy Urząd Górniczy może na wniosek posiadacza zakładu zezwolić, aby wybory odbywały się podług oddziałów objazdowych. W tym celu posiadacz kopalni winien podzielić kopalnię lub samodzielny zakład na oddziały objazdowe. Wszystkie roboty jednego oddziału objazdowego muszą być do objechania w ciągu najwyżej trzech zmian. Przepisy § 80fb, ustępy 2 i 3 mają tu zastosowanie. Wybory są bezpośrednie i tajne; wybory proporcjonalne są dopuszczalne.

Wybranych kontrolerów bezpieczeństwa należy porozdzielać pomiędzy różne oddziały objazdowe i dać im w nich zajęcie. Mają oni w oddziałach, w których są zajęci, prawa i obowiązki robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa, określone w §§ 80fg i 80fh z tem zastrzeżeniem, że wolno im użyć najwyżej trzech zmian dla każdego perjodycznego objazdu, o którym mowa w § 80fg, ustęp 1.

Jeżeli w jakim oddziale objazdowym niema kontrolera bezpieczeństwa albo jeżeli jest ich tam zajętych dwuch lub więcej, to wydział robotniczy powinien naznaczyć tego kontrolera, który ma prawa i obowiązki robotniczego kontrolera bezpieczeństwa dla danego oddziału. § 80fl ma tu odpowiednie zastosowanie.

§ 80fo. Funkcje robotniczego kontrolera bezpieczeństwa i członka wydziału robotniczego ustają z chwilą, gdy robotnik opuszcza służbę, lub traci inne warunki swej wybieralności.

Posiadacz zakładu może tylko wówczas wymówić kontrolerowi bezpieczeństwa miejsce robotnika w terminie wcześniejszym, niż przed upływem jego kadencji:

1) jeżeli nie spełnia swoich obowiązków jako kontroler bezpieczeństwa;
2) jeżeli są fakty, na zasadzie których okazuje się nieodpowiednim do dalszej działalności w charakterze kontrolera bezpieczeństwa;
3) jeżeli nadużywa swoich czynności w tym charakterze dla celów, nie mających związku z jego urzędem kontrolera bezpieczeństwa;
4) jeżeli zachodzą ważne powody innego rodzaju, które nie mają związku z pełnieniem jego urzędu robotniczego kontrolera bezpieczeństwa.

W wypadkach przewidzianych w § 82 można również kontrolera bezpieczeczeństwa zwolnić przed upływem umówionego czasu roboczego i bez wymówienia.

Posiadacz zakładu winien bezzwłocznie zawiadomić *Okręgowy Urząd Górniczy* o każdem ustąpieniu kontrolera bezpieczeństwa czy to na skutek wymówienia lub zwolnienia przez posiadacza zakładu, czy też na skutek własnego wymówienia i opuszczenia roboty przez kontrolera bezpieczeństwa. *Okręgowy Urząd Górniczy* jest obowiązany zbadać na wniosek jednego z zainteresowanych powody ustąpienia i zapośredniczyć ze swojej strony.

§ 80fp. Bardziej szczegółowe postanowienia co do organizacji, wyborów, kompetencji i prowadzenia czynności wydziału robotniczego jakoteż co do wyborów i działalności robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa należy wydać w regulaminach pracy lub w osobnych statutach. Posiadacz zakładu ma prawo rozszerzyć w regulaminach pracy lub w osobnych statutach uprawnienia wydziału robotniczego i kontrolerów bezpieczeństwa.

§ 80fq. Wyższy Urząd Górniczy rozstrzyga zażalenia co do ważności wyborów (§§ 80fb, 80fd, 80fe, 80fl, 80fn).

Wyższy Urząd Górniczy ma prawo rozwiązać wydział robotniczy przekraczający swoją kompetencję. Przed rozwiązaniem wyda jednak jeszcze ostrzeżenie.

Wyższy Urząd Górniczy może pozbawić funkcji kontrolera bezpieczeństwa, który nie spełnia obowiązków, określonych w § 80 fg, ustępy 3, 4, 5, 8, 9 i 10. Po wezwaniu i wysłuchaniu zainteresowanego przeprowadza się rozprawę ustną na posiedzeniu publicznem i wydaje decyzję w formie uchwały, która winna być uzasadniona. Przy tem postępowaniu mają odpowiednie zastosowanie §§ 71 do 73 i 75 do 81 ustawy o ogólnym zarządzie kraju z dnia 30 lipca 1883 r. (Zbiór Ustaw str. 195).

§ 80fr. Postanowienia zawarte w regulaminach pracy lub w osobnych statutach co do zużytkowywania grzywien i zarządzania kasami zapomóg, co do organizacji, wyborów, kompetencji i prowadzenia czynności wydziału robotniczego jakoteż kontrolerów bezpieczeństwa, podlegają zatwierdzeniu ze strony

Wyższego Urzędu Górniczego. Poza przepisami dotyczącemi wyborów można odmówić zatwierdzenia tylko wtedy, jeżeli owe postanowienia wykraczają przeciw ustawom.

§ 80fs. Na kopalniach lub w samodzielnych zakładach, które nie należą do wymienionych w § 80f, musi być wydział robotniczy, jeżeli tam pracuje z reguły przynajmniej 100 robotników.

Większość członków tego wydziału musi być wybrana przez robotników kopalni lub samodzielnego zakładu za pomocą wyborów bezpośrednich i tajnych. Wybory proporcjonalne są dopuszczalne. Przedstawicieli powinno być najmniej trzech.

Przepisy wydane dla robotniczych kontrolerów bezpieczeństwa i wydziałów robotniczych w §§ 80fb, ustęp 2, zdanie 1, 2, 4, 5 i 6, ustęp 3, 80fi, 80fl, ustęp 2, 80fo, ustęp 1, 80fp, 80fq, ustępy 1 i 2 i 80fr, mają odpowiednie zastosowanie do członków tych wydziałów robotniczych (ustęp 1).

§ 80g. *[Z ustawy z 24.VI 1892 r. ze zmianami wprowadzonemi ustawą z 14.VII 1905 r. art. I.]*

Na tych kopalniach, na których istnieje stały wydział robotniczy, należy go wysłuchać w sprawie treści regulaminu pracy lub jego uzupełnienia, a to jeszcze przed ich wydaniem; na innych kopalniach należy pełnoletnim robotnikom umożliwić wypowiedzenie się co do treści regulaminu lub jego uzupełnienia.

W ciągu trzech dni po wydaniu regulaminu pracy, lub jego uzupełnienia należy je przedłożyć w dwóch egzemplarzach władzy górniczej, zawiadomić ją o ewen-

tualnych wątpliwościach, wypowiedzianych przez wydział robotniczy lub robotników i załączyć oświadczenie, czy przepisowi ustępu 1 stało się zadość i w jaki sposób.

Regulamin pracy należy wywiesić w miejscu stosownem i dostępnem dla wszystkich zainteresowanych robotników. Wywieszony egzemplarz musi być zawsze czytelny. Każdemu robotnikowi przy wstąpieniu do pracy należy wręczyć egzemplarz regulaminu.

§ 80h. *[§§ 80 b, i, k, z ustawy z 24.VI 1892 r.]* Regulamin pracy i jego uzupełnienia, które były wydane w sposób niezgodny z przepisami, lub których treść jest sprzeczna z postanowieniami ustawy, należy na żądanie władzy górniczej zastąpić regulaminem zgodnym z ustawą lub też zmienionym stosownie do przepisów ustawowych.

Odwołanie w drodze rekursu od tych zarządzeń jest możliwe podług szczegółowych postanowień §§ 191 do 193.

§ 80i. Regulaminy pracy, wydane przed wejściem w życie ustawy niniejszej, podlegają postanowieniom §§ 80a do e, 80g, ustęp 2, oraz 80h i będą przedłożone władzy górniczej w dwóch egzemplarzach w ciągu 4 tygodni. Do późniejszych zmian tych regulaminów oraz do regulaminów wydanych po raz pierwszy po dniu 1 kwietnia 1892 r. mają zastosowanie §§ 80f i 80g, ustęp 1.

§ 80k. Jeżeli płace oblicza się na podstawie zawartego akordu, to posiadacz kopalni jest obowiązany do przestrzegania następujących przepisów:

1) Kiedy się określa robotę na podstawie ilości

i objętości wózków, to ta objętość musi być podana na samym wózku w sposób trwały i wyraźnie widoczny, chyba że się używa wózków o jednakowej objętości i ta objętość była podana do wiadomości, zanim zaczęto tych wózków używać.

2) Kiedy się określa robotę na podstawie wagi zawartości wózków, to waga każdego próżnego wózka musi być stwierdzona przed zaczęciem używania, a później przynajmniej raz na rok, nadto podana na samym wózku w sposób trwały i wyraźnie widoczny.

Posiadacz kopalni jest obowiązany wydać takie zarządzenia i dostarczyć takich sił pomocniczych, jakie władza górnicza uzna za potrzebne dla czuwania nad wykonaniem powyższych postanowień.

Niewolno robotnikom potrącać z wyników pracy ani z płacy za odpadki płuczkowe, za zwały i za inne straty, okazujące się w porównaniu z cyfrą wydobycia. Wyjątki od tego przepisu wymagają zezwolenia władzy górniczej.

§ 81. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 24.VI 1892 r.]*

Stosunek umowy można rozwiązać przez wymówienie jednej lub drugiej strony pod warunkiem oznajmienia na czternaście dni wcześniej, o ile nie ułożono się inaczej.

Jeżeli nastąpił układ co do innego terminu wymówienia, to ten termin musi być jednakowy dla stron obu. Umowy sprzeczne z tem postanowieniem są nieważne.

§ 82. Można zwolnić górników przed upływem

umownego czasu pracy nawet bez wymówienia w następujących wypadkach:

1) jeżeli przy zawieraniu umowy podeszli pracodawcę za pomocą okazania fałszywych lub sfałszowanych dowodów odejścia, świadectw, lub książek robotniczych, albo wprowadzili go w błąd co do istnienia innego równocześnie obowiązującego ich stosunku roboczego;
2) jeżeli dopuścili się kradzieży, przywłaszczenia, sprzeniewierzenia, oszustwa, lub prowadzą rozwiązły tryb życia;
3) jeżeli porzucili bezprawnie pracę lub uporczywie wzbraniają się wykonywać obowiązki, ciążące na nich w myśl umowy roboczej;
4) jeżeli wykroczyli przeciwko przepisom policji bezpieczeństwa przy robotach górniczych lub okazali rażące nieposłuszeństwo wobec zarządzeń posiadacza kopalni, jego zastępcy lub przełożonych urzędników w sprawie ruchu kopalni;
5) jeżeli się dopuścili względem posiadacza kopalni, jego zastępcy lub przełożonych urzędników, albo też członków ich rodzin czynnej zniewagi lub ciężkiej obrazy;
6) jeżeli dopuścili się umyślnego i obrażającego prawo uszkodzenia rzeczy z krzywdą dla posiadacza kopalni, jego zastępcy, przełożonych urzędników albo którego ze współpracowników;
7) jeżeli namówili lub usiłowali namówić zastępców posiadacza kopalni, swych przełożonych urzędników, współpracowników albo członków ich rodzin

do czynów wykraczających przeciw ustawom lub dobrym obyczajom;

8) jeżeli stali się niezdolnymi do dalszej pracy lub są dotknięci odrażającą chorobą.

W wypadkach, przewidzianych w punktach 1 do 7 zwolnienie nie jest dopuszczalne, gdy fakty służące za podstawę zwolnienia są znane posiadaczowi kopalni lub jego zastępcy już dłużej niż tydzień.

Jakie odszkodowanie przysługuje wydalonemu w wypadkach przytoczonych w punkcie 8, należy orzec na zasadzie treści umowy i na podstawie ogólnych przepisów ustawowych.

§ 83. Górnicy mogą porzucić pracę przed upływem czasu, na jaki zawarli umowę, nawet bez uprzedniego wymówienia w następujących wypadkach:

1) jeżeli staną się niezdolnymi do dalszej pracy;
2) jeżeli posiadacz kopalni, jego zastępca, lub przełożeni urzędnicy dopuszczą się czynnej zniewagi lub ciężkiej obrazy górników lub członków ich rodzin;
3) jeżeli posiadacz kopalni, jego zastępca lub urzędnik, albo członkowie ich rodzin nakłaniają lub starają się nakłonić górników lub członków ich rodzin do czynów, wykraczających przeciw ustawom lub dobrym obyczajom, lub jeżeli popełniają takie czyny wraz z członkami rodzin górników;
4) jeżeli posiadacz kopalni nie wypłaca górnikom należnej płacy w sposób umówiony, jeżeli przy akordzie nie stara się o ich należyte zajęcie, albo gdy dopuszcza się wobec nich bezprawnego wyzysku.

W wypadkach przewidzianych w punkcie 2 porzucenie roboty nie jest dopuszczalne, gdy fakty służące za podstawę porzucenia są znane robotnikowi już dłużej niż tydzień.

§ 83a. *[Z ustawy z 24.VI 1892 r.]*

Oprócz wypadków określonych w §§ 82 i 83 każda strona może z ważnych powodów żądać rozwiązania umowy przed upływem czasu ustalonego w umowie i bez dotrzymania terminu wymówienia, jeżeli umowa była zawarta przynajmniej na cztery tygodnie, lub gdy umówiono termin wymówienia dłuższy niż czternaście dni.

§ 84. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 24.VI 1892 r.]*

Posiadacz kopalni lub jego zastępca jest obowiązany wydać pełnoletniemu górnikowi, opuszczającemu zajęcie, świadectwo co do rodzaju i czasu pracy, a na jego żądanie także świadectwo co do zachowania się i zdatności. Miejscowa władza policyjna uwierzytelni podpis na takich świadectwach bez kosztów i bez stempla.

W razie odmówienia wydania świadectwa miejscowa władza policyjna wyda je na koszt osoby, obowiązanej do wydania.

Jeżeli w świadectwie zrobiono odchodzącemu górnikowi zarzuty, które mogłyby mu być przeszkodą w wyszukaniu zajęcia, wtedy może on prosić miejscową władzę policyjną o dochodzenie, a jeżeli zarzuty okażą się nieuzasadnione, to miejscowa władza policyjna zamieści poniżej tekstu świadectwa wynik swego dochodzenia.

Zabrania się pracodawcom zamieszczać na świadectwach znaki, mające na celu wydanie o robotniku sądu odmiennego od dosłownej treści świadectwa.

§ 85. Posiadaczom kopalń lub ich zastępcom nie wolno przyjmować do pracy w górnictwie pełnoletnich robotników, o których wiedzą, że już poprzednio byli zajęci w górnictwie, dopóki ci robotnicy nie przedłożą im świadectwa posiadacza kopalni lub jego zastępcy, u którego ostatnio pracowali, lub ewentualnie świadectwa miejscowej władzy policyjnej (§ 84).

§ 85a. *[§§ 85a do 85b według ustawy z 24.VI 1892 r.]*

Robotnicy niepełnoletni mogą żądać przy odejściu świadectwa co do rodzaju i czasu ich zajęcia, a miejscowa władza policyjna poświadczy podpis na świadectwie bezpłatnie i bez stempla.

Na żądanie robotników powinno to świadectwo dotyczyć też ich zachowania się i zdatności.

Ustępy 2, 3 i 4 w § 84 mają odpowiednie zastosowanie również przy wydawaniu takiego świadectwa.

Zastępca ustawowy niepełnoletniego może żądać wystawienia świadectwa, jak również domagać się, aby je doręczono jemu, nie zaś niepełnoletniemu. Bez pośrednio robotnikowi wbrew woli zastępcy ustawowego można doręczyć świadectwo za zgodą władzy gminnej tej miejscowości, w której robotnik pracował.

§ 85b. Osoby niepełnoletnie mogą tylko wówczas być zajęte w charakterze robotników w zakładach, podlegających postanowieniom ustawy niniejszej, gdy otrzymali książkę robotniczą. Posiadacz kopalni wi-

nien, przyjmując takich robotników, żądać książki robotniczej. Jest on obowiązany przechowywać ją, przedkładać na urzędowe wezwanie i wydać ją znowu po prawomocnem rozwiązaniu stosunku roboczego. Winien ją doręczyć ustawowemu zastępcy, gdy tego zażąda, lub o ile robotnik nie ukończył jeszcze szesnastego roku życia, pozatem samemu robotnikowi. Za zgodą władzy gminnej miejscowości określonej w § 85c można doręczyć książkę robotniczą i matce, chociaż nieuprawnionej do ustawowego zastępstwa, albo innemu członkowi rodziny, albo bezpośrednio robotnikowi.

§ 85c. Książkę robotniczą wystawia robotnikowi bezpłatnie i bez stempla władza policyjna tej miejscowości, w której ostatnio stale przebywał, jeżeli zaś ostatnio nie przebywał stale w granicach Państwa, to władza policyjna wybranego przezeń poraz pierwszy miejsca pracy. Książkę wydaje się na wniosek ustawowego zastępcy lub za jego zgodą; jeżeli nie można dostarczyć oświadczenia ustawowego zastępcy, lub tenże odmawia swej zgody bez dostatecznej podstawy, a ze szkodą robotnika, to władza gminna może wydać zezwolenie. Przed wydaniem książki robotniczej należy dowieść, że robotnik nie jest już obowiązany uczęszczać do szkoły powszechnej, i stwierdzić w sposób wiarogodny, że nie otrzymał dotychczas jeszcze książki robotniczej.

§ 85d. Jeżeli książka robotnicza jest całkowicie wypełniona lub niezdatna do użytku, albo jeżeli została zagubiona lub zniszczona, wtenczas wydaje się na jej miejsce nową książkę robotniczą. Wydaje ją

władza policyjna tej miejscowości, w której właściciel książki robotniczej ostatnio stale przebywał. Książkę robotniczą wypełnioną lub niezdatną należy zamknąć za pomocą urzędowej adnotacji.

Jeżeli wydaje się nową książkę robotniczą zamiast już niezdatnej do użytku, zagubionej lub zniszczonej, należy to w niej zaznaczyć. W tym wypadku można pobrać za wydanie opłatę do 50 fen.

§ 85e. Książka robotnicza (§ 85b) musi zawierać imię i nazwisko robotnika, miejsce, rok i dzień urodzenia, imię i nazwisko i miejsce ostatniego pobytu jego ustawowego zastępcy oraz podpis robotnika. Książkę wydaje się z pieczęcią i podpisem władzy. Władza winna prowadzić wykaz wydanych przez nią książek robotniczych.

Formularz książek robotniczych ustanawia Minister Przemysłu i Handlu.

§ 85f. Przy wstąpieniu robotnika do pracy posiadacz kopalni winien w książce robotniczej w miejscu do tego przeznaczonem zapisać czas wstąpienia i rodzaj ostatniego zajęcia robotnika, jeżeli zajęcie ulegało zmianom.

Zapiski powinny być robione atramentem i podpisane przez posiadacza kopalni lub upoważnionego do tego kierownika ruchu.

Zapisków niewolno zaopatrywać znakami, mającemi na celu wyrazić przychylny lub ujemny sąd o właścicielu książki robotniczej.

Niedopuszczalnem jest zapisywanie w książce robotniczej lub na niej sądu o prowadzeniu się i zda-

tności robotnika, jakoteż innych nieprzewidzianych przez ustawę niniejszą zapisków lub uwag.

§ 85g. Jeżeli książka robotnicza przechowywana u posiadacza kopalni stała się niezdatną do użytku, została zagubiona lub zniszczona, albo posiadacz kopalni zrobił w książce robotniczej lub na niej niedopuszczalne znaki, zapiski lub uwagi, albo wreszcie jeżeli posiadacz kopalni odmówił wydania książki bez podstawy prawnej, to można domagać się wydania nowej książki robotniczej na koszt posiadacza kopalni. Posiadacz kopalni, który wbrew ustawowemu obowiązkowi nie wydał w swoim czasie książki robotniczej, zaniedbał zapisków wymaganych przepisami lub zrobił niedopuszczalne znaki, zapiski lub uwagi, jest obowiązany względem robotnika do odszkodowania. Roszczenie o odszkodowanie umarza się, jeżeli w ciągu czterech tygodni od chwili powstania roszczenia nie wniesiono skargi ani zarzutów.

§ 85h. Na żądanie niepełnoletniego lub jego ustawowego zastępcy miejscowa władza policyjna uwierzytelni zapiski do książki robotniczej bezpłatnie i bez stempla.

§ 86. Posiadacze kopalń, którzy nakłonią górnika do opuszczenia roboty przed prawidłowem zakończeniem stosunku służbowego, są względem poprzednich pracodawców współodpowiedzialni za powstałą szkodę w charakterze dłużników. W taki sam sposób odpowiada posiadacz kopalni, przyjmujący górnika, o którym wie, że jest obowiązany do pracy u innego pracodawcy.

Posiadacz kopalni, który wie, że pewien górnik jest

jeszcze obowiązany do pracy u innego pracodawcy, a zatrzymuje go w zajęciu w czasie trwania tego zobowiązania, jest współodpowiedzialny w zakresie wymienionym w ustępie poprzednim, chyba że upłynęło już czternaście dni od nieprawnego rozwiązania stosunku roboczego.

§ 87. Robotnikom poniżej ośmnastu lat, którzy uczęszczają do szkoły, uznanej przez władze gminne lub przez państwo za szkołę uzupełniającą, posiadacz kopalni obowiązany jest dać czas do nauki, który w razie potrzeby określi władza górnicza. W niedzielę nauka może się odbywać tylko wtedy, jeżeli godziny nauki są tak rozłożone, że nie przeszkadzają uczniom uczęszczać na główne nabożeństwo lub na nabożeństwo, urządzane dla nich specjalnie za zgodą władz kościelnych stosownie do ich wyznania.

Biblioteka Słuchaczów Prawa Uniwersytet

Za szkoły uzupełniające w myśl tych przepisów uznaje się również zakłady, w których udziela się nauki kobiecych robót ręcznych i gospodarstwa domowego.

Na zasadzie postanowienia statutowego gminy lub obszerniejszego związku samorządowego, wydanego podług § 142 ordyn. przemysłowej, można za zgodą Wyższego Urzędu Górniczego nakładać na robotników płci męskiej poniżej lat ośmnastu obowiązek uczęszczania do szkoły uzupełniającej. W ten sam sposób mogą być wydane postanowienia potrzebne celem wykonania niniejszego obowiązku. W szczególności postanowieniem statutowem można określić obowiązki, ciążące na osobach, podlegają-

cych przymusowi szkolnemu, jako też na ich rodzicach, opiekunach i pracodawcach celem zapewnienia regularnego uczęszczania do szkoły; również można wydawać przepisy, zapewniające porządek w szkole uzupełniającej i właściwe zachowanie się uczniów. Od obowiązku uczęszczania do szkoły uzupełniającej, nałożonego postanowieniami statutowemi, są wolni ci, co uczęszczają do innej szkoły uzupełniającej lub zawodowej (do szkoły sztygarskiej, przygotowawczej szkoły górniczej, szkoły górniczej), o ile Wyższy Urząd Górniczy uzna, że nauka w tej szkole zastępuje należycie uzupełniającą naukę szkolną przepisaną postanowieniem statutowem.

§ 88. Stosunek służbowy osób, przyjętych przez posiadacza kopalni za stałem wynagrodzeniem celem prowadzenia i dozorowania ruchu w myśl §§ 73 i 74, jakoteż osób, którym na stałe powierzono wyższe techniczne funkcje służbowe (techników maszynowych i budowlanych, chemików, rysowników i t. p.) może być rozwiązany przez jedną lub drugą stronę z upływem kwartału kalendarzowego po uprzedniem sześciotygodniowem wymówieniu, o ile nie ułożono się inaczej.

§ 88a. *[§§ 88a do 88d z ustawy z 28.VII 1909 r.]*

Jeżeli umowa zastrzega krótszy lub dłuższy termin wymówienia, to termin ten musi być jednakowy dla obu stron; nie może być jednak krótszym od miesiąca.

Wymówienie jest dopuszczalne tylko na koniec miesiąca kalendarzowego.

Przepisy ustępu 1 mają zastosowanie także wtedy, jeżeli stosunek służbowy jest zawiązany na czas

określony z warunkiem umownym, że w braku wymówienia przed upływem terminu stosunek ten będzie uważany jako przedłużony. Warunek umowny sprzeczny z temi przepisami jest nieważny.

§ 88b. Przepisy § 88a nie mają zastosowania w razie jeżeli pracownik otrzymuje pensję roczną w wysokości przynajmniej pięciu tysięcy marek.

§ 88c. Jeżeli pracownik został przyjęty tylko tymczasowo, to przepisy § 88 nie mają zastosowania, chyba, że stosunek służbowy trwa dłużej niż trzy miesiące. Termin wymówienia musi być jednak i w takim wypadku jednakowy dla obu stron.

§ 88d. Obie strony mogą żądać rozwiązania stosunku służbowego przed upływem czasu określonego w umowie i bez zachowania terminu wymówienia, jeżeli istnieje ważny powód, uzasadniający rozwiązanie stosownie do okoliczności.

§ 89. Rozwiązania stosunku służbowego z osobami, wskazanemi w § 88, można żądać w szczególności:

1) jeżeli przy zawieraniu umowy służbowej podeszły posiadacza kopalni za pomocą okazania świadectw fałszywych lub sfałszowanych lub jeżeli wprowadziły go w błąd co do istnienia innego obowiązującego ich jednocześnie stosunku służbowego;
2) jeżeli są niesumienne w służbie lub nadużywają zaufania;
3) jeżeli bezprawnie opuściły służbę lub uporczywie odmawiają pełnienia obowiązków, ciążących na nich w myśl umowy służbowej;

4) jeżeli przy prowadzeniu lub dozorze robót górniczych w sposób rażący lub kilkakrotnie wykroczyły przeciwko przepisowi policji bezpieczeństwa, albo jeżeli władza górnicza pozbawiła je kwalifikacji na urzędników nadzorczych;
5) jeżeli długotrwała choroba, dłuższa kara pozbawienia wolności lub dłuższa nieobecność, albo powinność wojskowa dłuższa niż ośm tygodni przeszkadza im pełnić służbę;
6) jeżeli dopuściły się czynnej zniewagi lub obrazy czci względem posiadacza kopalni lub jego zastępców;
7) jeżeli prowadzą niemoralny tryb życia.

§ 90. Osoby, wskazane w § 88, mogą żądać rozwiązania stosunku służbowego w szczególności:
1) jeżeli posiadacz kopalni lub jego zastępcy dopuścili się względem nich czynnej zniewagi lub obrazy czci;
2) jeżeli posiadacz kopalni nie udziela im umówionych świadczeń;
3) jeżeli posiadacz kopalni lub jego zastępcy wydają zarządzenia, wykraczające przeciw planowi robót lub przeciw przepisom policji bezpieczeństwa, lub jeżeli odmawiają środków dla wykonania zarządzeń policyjnych wydanych przez władze górnicze.

§ 90a. *[Z ustawy z 28.VII 1909 r.]*

Jeżeli który z pracowników, wskazanych w § 88, nie może pełnić służby z powodu nieszczęśliwego wypadku, jaki go spotkał bez jego winy, wtedy ma prawo do poborów i utrzymania, jednakże nie dłużej jak przez sześć tygodni. Ten przepis ma zasto-

sowanie i wówczas, jeżeli stosunek służbowy został rozwiązany na podstawie § 89 dlatego, że pracownik nie mógł w ciągu dłuższego czasu pełnić służby wskutek nieszczęśliwego wypadku, jaki go spotkał nie z jego winy.

Warunek umowny, odstępujący od tych przepisów na niekorzyść pracownika, jest nieważny.

Pracownik musi się zgodzić na odliczenie mu kwoty, otrzymanej na podstawie ustawowego ubezpieczenia od choroby za czas, w którym zachowuje prawo do poborów i utrzymania.

§ 90b. *[Z ustawy z 28.VII 1909 r.]*

Wypłata poborów, przypadających pracownikowi, powinna się odbywać przy końcu każdego miesiąca. Odmienny warunek umowny jest nieważny o tyle, o ile wypłata pensji ma się odbywać w okresach dłuższych od kwartalnego.

§ 91. Odpowiedzialność posiadacza kopalni, ustanowiona w § 86 stosownie do wymienionych tam warunków, istnieje również w tym wypadku, gdy nakłania on osoby wskazane w § 88 do porzucenia służby, względnie gdy je przyjmuje na służbę lub zatrzymuje w służbie.

§ 92. Grzywny ustanowione za wykroczenia przeciw §§ 84, ustęp 4, 85 i 85f, ustęp 3, wpływają do kasy tego bractwa górniczego, do którego dana kopalnia należy.

§ 93. Na każdej kopalni należy prowadzić wykaz zajętych w niej robotników, zawierający imiona i nazwiska, rok urodzenia, miejsce zamieszkania,

dzień objęcia służby i zwolnienia, jako też datę ostatniego świadectwa robotniczego.

Wykaz należy przedłożyć władzy górniczej na żądanie.

§ 93a. *[§§ 93a do 93e z ustawy z 14.VII 1905 r. art. II.]*

Co do czasu pracy robotników, zajętych pod ziemią w kopalniach węgla kamiennego, obowiązują przepisy § 93b, 93c i 93e, co nie narusza uprawnienia władzy górniczej, przyznanego jej w §§ 196 do 199, do wydawania zarządzeń dalej idących.

§ 93b. Nie wolno przedłużać poszczególnemu robotnikowi normalnego czasu roboczego ze względu na zjazd i wyjazd więcej niż o pół godziny. Ewentualną przewyżkę czasu na zjazd lub wyjazd należy doliczyć do czasu roboczego. Przedłużenie czasu roboczego w celu obejścia powyższych przepisów jest niedopuszczalne.

Za czas roboczy uważa się czas od chwili ukończenia zjazdu na linie aż do chwili rozpoczęcia wyjazdu.

§ 93c. Czas roboczy robotników, zatrudnionych stale w takich miejscach pracy, gdzie zwykła temperatura wynosi więcej niż + 28°C, nie może przekraczać sześciu godzin dziennie.

Zwykłą temperaturą jest ciepłota panująca w miejscu pracy przy normalnej obsadzie i przewietrzaniu.

§ 93d. Nie wolno zezwalać na odrabianie dniówek przedłużonych lub dodatkowych w takich miejscach pracy, gdzie zwykła temperatura wynosi więcej niż + 28°C.

Każdy poszczególny robotnik powinien mieć przynajmniej ośmiogodzinny wypoczynek przed rozpoczęciem dniówki zarówno normalnej, jak i dodatkowej.

§ 93e. Na każdej kopalni muszą być urządzenia, umożliwiające ustalenie ilości i czasu trwania dniówek przedłużonych i dodatkowych, odrobionych przez poszczególnych robotników w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Tytuł czwarty.

O stosunkach prawnych współwłaścicieli kopalni.

§ 94. Dwóch lub więcej współwłaścicieli kopalni tworzy gwarectwo.

Gwarectwo może nadać sobie własną organizację na zasadzie statutu, sporządzonego notarjalnie lub sądownie, a wymagającego dla ważności zgody przynajmniej trzech czwartych wszystkich udziałów i zatwierdzenia Wyższego Urzędu Górniczego.

Statut nie może zmieniać postanowień §§ 95 do 110. 114, ustęp 2, i 123 do 128.

§ 95. Gwarectwo nosi nazwę kopalni, jeżeli nie przybrało sobie innej nazwy w statucie.

§ 96. *[Ustęp 2 według § 17 ustawy o postępowaniu cywilnem.]*

Gwarectwo może na swoje imię nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, nabywać na własność kopalnie i grunta oraz uzyskiwać inne uprawnienia rze-

czowe do kopalń i gruntów, jak również występować przed sądem w roli powoda i pozwanego.

Dla gwarectwa jest ogólnie właściwym sąd, w okręgu którego znajduje się kopalnia. Obok tego jednak można w statucie lub w inny sposób uregulować odrębnie właściwość sądu.

§ 97. Kopalnię wpisuje się do księgi hipotecznej na imię gwarectwa, zależnie od urządzenia hipoteki.

§ 98. Tylko gwarectwo może obciążać swą kopalnię hipotekami i ciężarami rzeczowemi, i to obciążać ją tylko jako całość.

§ 99. Za przyjęte zobowiązania gwarectwo odpowiada tylko swoim majątkiem.

§ 100. Gwarectwo nie rozwiązuje się wskutek wystąpienia poszczególnych członków — gwarków. Poszczególni gwarkowie nie mogą też występować na drogę sądową o podział.

§ 101. *[Ustęp 3 według art. 37 ustawy z 20.IX 1899 r.]*

Ilość udziałów gwareckich—kuksów—wynosi sto. W statucie można podnieść tę ilość do tysiąca. Kuksy są niepodzielne. Zaliczają się do majątku ruchomego.

§ 102. Gwarkowie uczestniczą w zyskach i stratach w stosunku do ilości kuksów, jaką posiadają.

W tym samym stosunku są obowiązani do uiszczania kwot, potrzebnych dla spłaty zobowiązań gwarectwa i dla prowadzenia przedsiębiorstwa (§§ 129 i 130).

§ 103. Gwarectwo prowadzi wykaz wszystkich

członków gwarectwa i kuksów — księgę gwarecką. Na podstawie tego wykazu wystawia się każdemu gwarkowi na żądanie świadectwo udziałowe — świadectwo kuksowe.

Świadectwa kuksowe należy wystawiać stosownie do życzenia gwarka albo na poszczególne kuksy, albo na większą ich ilość.

Świadectwa kuksowe mogą opiewać tylko na nazwisko, nigdy na okaziciela.

Wydanie nowego świadectwa kuksowego jest dopuszczalne tylko za zwrotem starego lub po jego umorzeniu.

§ 104. Kuksy można odstępować innym osobom bez zgody reszty gwarków.

Gwarkom nie przysługuje ustawowe prawo pierwokupu.

§ 105. Odstępowanie kuksów wymaga formy pisemnej.

Odstępujący jest zobowiązany wydać świadectwo kuksowe, a jeżeli zaginęło, postarać się na swój koszt o oświadczenie umarzające.

Przepisanie w księdze gwarków może nastąpić tylko na podstawie dokumentu cesji za okazaniem świadectwa kuksowego względnie oświadczenia umarzającego.

§ 106. Kto jest zapisany w księdze gwareckiej jako właściciel kuksu, ten przy wykonywaniu swoich praw względem gwarectwa będzie poczytany za właściciela.

§ 107. W razie dobrowolnej sprzedaży kuksów dotychczasowy właściciel odpowiada wobec gwarectwa

za dopłaty (§ 102), uchwalone przez gwarectwo wcześniej, zanim pojawił się zgodny z ustawą wniosek (§ 105) o przeniesienie kuksów w księdze gwareckiej.

§ 108. Kuksy można zastawiać zapomocą doręczenia świadectwa kuksowego na podstawie umowy pisemnej.

§ 109. *[O egzekucji, uchylony i zastąpiony przez §§ 803, 808, 821 i 857 ustawy o postępowaniu cywilnem.]*

§ 110. *[O umorzeniu, uchylony i zastąpiony przez §§ 1004 do 1009, 1015 do 1018 ustawy o postępowaniu cywilnem.]*

§ 111. Uchwały gwarków zapadają na zgromadzeniach gwareckich.

Głosowanie odbywa się podług kuksów, a nie podług osób.

§ 112. Dla ważności uchwały jest wymagane, aby wszyscy gwarkowie byli obecni względnie wezwani na zgromadzenie i zawiadomieni o przedmiocie obrad.

Wezwania rozsyłane pocztą powinny być doręczone za pokwitowaniem pocztowem odbioru.

Gwarkowie, którzy nie mieszkają w kraju, powinni wskazać pełnomocnika zamieszkałego w kraju, upoważnionego do odbioru wezwań. Jeżeli pełnomocnik nie jest wskazany, to wystarcza 14-dniowe wywieszenie w lokalu *Urzędu Górniczego*.

To samo dotyczy gwarków, których miejsca zamieszkania nie są znane.

§ 113. Uchwały zapadają na zgromadzeniu prawomocnem gwarków zwykłą większością głosów.

Zgromadzenie zwołane w pierwszym terminie jest prawomocne, jeżeli obecni przedstawiają większość wszystkich kuksów.

Jeżeli nie przedstawiają większości wszystkich kuksów, wtedy należy zwołać wszystkich gwarków na zgromadzenie w drugim terminie.

Zgromadzenie powtórne jest prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych kuksów. Aby jednak ten skutek był osiągnięty, należy tę ewentualność zapowiedzieć w wezwaniu.

Z każdego zgromadzenia gwarków należy sporządzić protokół.

§ 114. Większość przynajmniej trzech czwartych wszystkich kuksów jest wymagana dla uchwał, które rozporządzają całkowicie lub częściowo przedmiotem nadania — substancją kopalni. Dotyczy to w szczególności wypadków sprzedaży, zamiany, zastawu lub innego obciążenia rzeczowego kopalni, jakoteż odstąpienia eksploatacji za wynagrodzeniem (wydzierżawienia).

Dla ważności uchwał co do zrzeczenia się lub darowania nadanej własności górniczej wymagana jest jednomyślność.

§ 115. Każdy gwarek w terminie prekluzyjnym czterech tygodni po dniu, w którym zapadła uchwała gwarectwa, może odwołać się do właściwego sędziego, w okręgu którego znajduje się kopalnia, celem decyzji, czy uchwała leży w interesie gwarectwa, i może zapozwać gwarectwo o zniesienie uchwały.

Statut może zawierać postanowienie, że rozstrzygnięcie tego rodzaju kwestji w razie sporu należy do sądu rozjemczego, oraz może określić, w jaki sposób ma być utworzony sąd rozjemczy i jakie formy ma mieć postępowanie w tym sądzie.

Przepisy te nie mają zastosowania do uchwały powziętej podług § 94.

§ 116. Wniesienie skargi o uchylenie uchwały gwarectwa nie wstrzymuje jej wykonania.

W razie uchylenia uchwała traci skuteczność prawną dopiero z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądowego.

Postanowienia te nie mają zastosowania, gdy uchwała dotyczy spraw wymienionych w § 120.

§ 117. Gwarectwo jest obowiązane mianować przedstawiciela zamieszkałego w kraju i wskazać go władzy górniczej.

Zamiast jednego przedstawiciela może gwarectwo ustanowić zarząd, składający się z dwu lub więcej osób.

Przedstawicielami lub członkami zarządu można mianować również osoby, nie będące gwarkami.

§ 118. Wybór dochodzi do skutku absolutną większością głosów na zgromadzeniu prawomocnem w myśl § 113. Jeżeli przy pierwszem głosowaniu nie będzie absolutnej większości głosów, następuje wybór ściślejszy między temi dwiema osobami, które uzyskały najwięcej głosów. Przy równej ilości głosów rozstrzyga losowanie.

Jeżeli co do osób, podlegających ściślejszemu wyborowi, zachodzi równość głosów, rozstrzyga również losowanie.

Protokół wyborów należy sporządzić notarjalnie lub sądownie. Jeden jego egzemplarz wydaje się przedstawicielowi lub zarządowi kopalni jako legitymację.

§ 119. Przedstawiciel lub zarząd kopalni zastępuje gwarectwo we wszystkich jego sprawach w sądzie i poza sądem.

Pełnomocnictwo szczególne jest wymagane tylko w wypadkach przytoczonych w § 120.

[Ustęp trzeci o przysiędze uchylony §§ 472 do 477 ustawy o postępowaniu cywilnem.]

Jeżeli zgromadzenie gwarków ograniczy lub rozszerzy pełnomocnictwo przedstawiciela lub zarządu kopalni, to odnośne zmiany należy uwidocznić w legitymacji (§ 118).

§ 120. Przedstawiciel lub zarząd kopalni winien otrzymać od zgromadzenia gwarków szczególne pełnomocnictwo:

1) gdy chodzi o sprawy, które mogą być uchwalone większością przynajmniej trzech czwartych wszystkich kuksów, albo nawet jednogłośnie;
2) jeżeli mają być ściągane od gwarków dopłaty.

§ 121. Przedstawiciel lub zarząd kopalni prowadzi księgę gwarków i wystawia świadectwa kuksowe (§ 103).

Jego obowiązkiem jest dbać o prowadzenie innych potrzebnych ksiąg gwarectwa i mieć je w pogotowiu do wglądu na żądanie każdego gwarka.

§ 122. Przedstawiciel lub zarząd kopalni zwołuje zgromadzenia gwarków.

Dopóki kopalnia jest w ruchu, należy co roku

zwoływać zgromadzenie gwarków i składać mu rachunek z administracji zaopatrzony dowodami.

Przedstawiciel obowiązany jest zwołać zgromadzenie gwarków, jeśli tego żądają właściciele przynajmniej jednej czwartej części wszystkich kuksów. Gdyby tego nie spełnił, natenczas władza górnicza zwołuje zgromadzenie na skutek przedstawionego jej wniosku.

Władza górnicza może też stosownie do wniosku zwołać zgromadzenie gwarków dla dokonania wyboru przedstawiciela lub zarządu kopalni, albo dla powzięcia uchwały odwołującej nominację.

§ 123. Przedstawiciel jest uprawniony i obowiązany do przyjmowania z pełnym skutkiem prawnym wszystkich wezwań i pism skierowanych do gwarectwa.

Jeżeli gwarectwo ustanowiło zarząd kopalni, to jeden jego członek winien otrzymać zlecenie przyjmowania pism, a nazwisko jego należy wymienić w legitymacji zarządu. W braku takiego zlecenia można doręczać pisma każdemu członkowi zarządu kopalni.

§ 124. Postanowienia §§ 120, 121, i 122 mogą ulec zmianie tylko na podstawie formalnego statutu (§ 94), a zmiana postanowień § 123 wogóle nie jest dopuszczalna.

W żadnym wypadku nie wolno pozbawiać przedstawiciela lub zarządu kopalni prawa zastępowania gwarectwa przed władzą górniczą, przed bractwem górniczem i innemi instytucjami, mającemi związek z górnictwem, jako też w procesach wytoczonych

gwarectwu, ani też pozbawiać prawa składania przysięgi w tych procesach.

§ 125. Prawa i obowiązki, wynikające z aktów prawnych zawartych przez przedstawiciela lub zarząd kopalni w imieniu gwarectwa, przechodzą na gwarectwo.

Obojętną przytem jest rzeczą, czy akt został zawarty wyraźnie w imieniu gwarectwa, czy też okoliczności na to wskazują, że wolą zawierających akt było zawrzeć go w imieniu gwarectwa.

§ 126. Przedstawiciel lub członkowie zarządu kopalni nie są osobiście odpowiedzialni względem osób trzecich za zobowiązania gwarectwa, wynikające z czynności prawnych, przedsięwziętych przez nich w imieniu gwarectwa.

Jeżeli zaś przekraczają w swoich działaniach pełnomocnictwo, lub postępują wbrew przepisom tytułu niniejszego, to odpowiadają za szkodę, jaka ztąd wynikła, osobiście względnie solidarnie.

§ 127. Władza górnicza ma prawo zażądać od gwarectwa, by mianowało w ciągu trzech miesięcy przedstawiciela lub zarząd kopalni.

Jeżeli żądanie powyższe nie będzie spełnione, wtedy władza górnicza może na czas aż do chwili wykonania mianować sama przedstawiciela i zapewnić mu odpowiednie wynagrodzenie, które będzie uiszczane przez gwarectwo, a w razie potrzeby ściągnięte przymusowo w drodze administracyjnej.

Taki przedstawiciel tymczasowy ma prawa i obowiązki określone w §§ 119 do 123, o ile władza górnicza nie zarządzi ograniczeń.

§ 128. *[W brzmieniu według art. 37 X ustawy z 20.IX 1899 r.]*

Stosunki prawne powstałe wskutek mianowania przedstawiciela lub zarządu kopalni będą regulowane podług ogólnych przepisów o pełnomocnictwach i zleceniach, o ile tytuł niniejszy nie zawiera innych postanowień.

§ 129. Przed upływem cztero-tygodniowego terminu prekluzyjnego, określonego w § 115, nie można skarżyć gwarka o uiszczenie dopłaty uchwalonej przez gwarectwo. Jeżeli zaś w ciągu tego terminu gwarek wniósł skargę o uchylenie uchwały (§ 115), to przed osiągnięciem prawomocnego rozstrzygnięcia w tej sprawie skarga przeciw gwarkowi nie jest dopuszczalna.

[Ustępy 2 i 3 uchylone ustawą o postępowaniu cywilnem.]

§ 130. Gwarek może zapobiec wykonaniu wyroku skazującego i egzekucji w ten sposób, że odda swoje świadectwo kuksowe i zgodzi się na sprzedaż swego udziału dla zaspokojenia gwarectwa.

§ 131. Sprzedaż udziału odbywa się w drodze licytacji ruchomości (podług przepisu § 109).

Z sumy otrzymanej przy sprzedaży pokrywa się przedewszystkiem koszty sprzedaży, a następnie zaległe dopłaty.

Jeżeli udziału nie można sprzedać, to zapisuje się go w księdze gwarków na imię innych gwarków w całych kuksach podług stosunku ich udziałów, a jeżeli to nie jest możliwe, na imię gwarectwa jako całości, bez obciążenia.

§ 132. Każdy gwarek może zrzec się dobrowolnie swego udziału, jeżeli udział ten nie jest obciążony ani zaległemi dopłatami, ani innemi zobowiązaniami dłużnemi, a także wtedy, jeżeli uzyska wyraźną zgodę wierzycieli; w obu wypadkach winien zwrócić świadectwo kuksowe gwarectwu.

Przedstawiciel sprzeda wówczas udział na rachunek gwarectwa, chyba że gwarectwo poweźmie inną uchwałę co do tego udziału.

Jeżeli udziału nie można sprzedać, to stosuje się w tym wypadku postanowienie zawarte w § 131.

§ 133. Postanowienia §§ 94 do 132 nie mają zastosowania wówczas, jeżeli stosunki prawne współwłaścicieli kopalni są unormowane odmiennie za pomocą umowy lub innego oświadczenia woli. Aby taka czynność prawna była ważna, potrzeba dla niej formy notarjalnej lub sądowej. Odnośny dokument należy doręczyć władzy górniczej.

Współwłaściciele nierozdzielonego spadku lub innej wspólnej masy, do której należy kopalnia, nie są współwłaścicielami kopalni w znaczeniu § 94.

§ 134. W wypadkach wymienionych w § 133, jeżeli współwłaściciele kopalni nie tworzą spółki, której przedstawicielstwo normowałyby ogólne ustawy, należy mianować przedstawiciela zamieszkałego w kraju i wskazać go władzy górniczej, w przeciwnym razie władza górnicza ma prawo postąpić podług § 127.

Tenże przepis obowiązuje również wtedy, gdy jedyny właściciel kopalni mieszka zagranicą.

Przedstawiciel winien załatwiać wszystkie sprawy, które według postanowienia § 124 nie mogą być nigdy odjęte przedstawicielowi ani zarządowi kopalni. Jakakolwiek zmiana i tutaj nie jest dopuszczalna.

Tytuł piąty.

O stosunkach prawnych pomiędzy przedsiębiorcami górniczymi a posiadaczami gruntu.

Rozdział pierwszy.

O odstąpieniu gruntu.

§ 135. Jeżeli używanie cudzego gruntu jest konieczne dla prowadzenia robót górniczych, a mianowicie bądź dla samych robót kopalnianych, bądź dla placów zwałowych, wyładunkowych i składowych, dróg, kolei żelaznych, kanałów, urządzeń maszynowych, przeprowadzania wody, stawów, budów pomocniczych, izb zbornych i innych przeznaczonych dla ruchu kopalni budynków na powierzchni, zakładów i urządzeń, dla określonych w § 58 zakładów w celu obróbki, jakoteż dla przewodów i zbiorników solankowych, to posiadacz gruntu, bez względu na to, czy jest właścicielem gruntu czy użytkownikiem, musi go odstąpić posiadaczowi kopalni.

§ 136. Można odmówić odstąpienia gruntu tylko z powodu przeważających względów na interes publiczny.

Nie można nigdy zmusić posiadacza gruntu do odstąpienia wbrew woli gruntu, zajętego pod budynki

mieszkaniowe, gospodarcze lub fabryczne, albo do odstąpienia połączonych z niemi ogrodzonych podwórz.

§ 137. Posiadacz kopalni jest obowiązany uiszczać posiadaczowi gruntu corocznie zgóry całkowite odszkodowanie za pozbawienie go użytkowania i zwrócić mu grunt, gdy skończy się jego używanie.

Jeżeli wskutek używania wartość gruntu się zmniejszy, posiadacz kopalni, zwracając go, musi pokryć ten ubytek wartości. Posiadacz gruntu może żądać już w chwili odstąpienia gruntu od posiadacza kopalni, aby złożył stosowną kaucję, zabezpieczającą dopełnienie powyższego obowiązku. Właściciel gruntu ma w tym wypadku również prawo żądać, aby posiadacz kopalni zamiast pokrywać ubytek wartości nabył grunt na własność.

§ 138. Jeżeli jest pewność, że używanie gruntu potrwa dłużej niż trzy lata, albo jeżeli po upływie trzech lat używanie gruntu trwa jeszcze nadal, to właściciel gruntu może żądać, aby posiadacz kopalni nabył grunt na własność.

§ 139. Jeżeliby wskutek odstąpienia poszczególnych części grunt miał być tak rozdrobniony, że pozostałych części nie możnaby już używać w sposób celowy, to posiadacz kopalni winien na żądanie posiadacza gruntu uiszczać roczne odszkodowanie (§ 137) także za pozostałe części.

W tych samych warunkach może właściciel takiego gruntu żądać, aby posiadacz kopalni nabył cały grunt na własność.

§ 140. W razie przymusowego odstąpienia lub nabycia gruntu na urządzenia górnicze nie uwzglę-

dnia się przy odszkodowaniu przyrostu wartości, uzyskanego przez grunt dopiero dzięki temu urządzeniu.

§ 141. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 11.VI 1874 r.].*

Jeżeli grunt odstąpiony okaże się później niepotrzebnym dla celów górniczych, to do wszystkich takich części gruntu stosuje się prawo pierwokupu.

Prawo pierwokupu przysługuje osobie, będącej w danej chwili właścicielem gruntu zmniejszonego wskutek uprzedniego odstąpienia, a mianowicie podług tych samych zasad ustawowych, jakie w tym przedmiocie są stosowane względem towarzystw kolejowych.

§ 142. Jeżeli w wypadkach przewidzianych w §§ 135 do 139 osoby zainteresowane nie mogą się ułożyć dobrowolnie o odstąpienie gruntu, to Wyższy Urząd Górniczy i *Urząd Wojewódzki* we wspólnej uchwale rozstrzygają, czy posiadacz gruntu jest obowiązany do odstąpienia gruntu, albo czy posiadacz kopalni jest obowiązany do nabycia gruntu na własność, ewentualnie w jakich rozmiarach i na jakich warunkach.

§ 143. Przed rozstrzygnięciem należy wysłuchać obie strony i zbadać stosunki na miejscu przez delegatów obu władz.

Jeżeli osoby zainteresowane nie ugodzą się dobrowolnie co do całkowitego odszkodowania za czasowe używanie gruntu lub za odstąpienie go na własność, względnie co do kaucji, o której mowa w § 137, to określenie tego odszkodowania należy również do delegatów.

Do tego określenia należy powołać biegłych.

Obie strony mogą wybrać po jednym biegłym. Jeżeli tego nie zrobią w ciągu terminu naznaczonego przez delegatów, wtedy sami delegaci wyznaczają biegłych.

W każdym wypadku delegaci mogą zawezwać trzeciego biegłego.

§ 144. Uchwała, postanawiająca przymusowe odstąpienie lub nabycie gruntu, musi ściśle określić grunt, ustalić należne posiadaczowi gruntu odszkodowanie względnie kaucję, oraz określić ewentualne dalsze warunki odstąpienia lub nabycia.

§ 145. Obu stronom przysługuje rekurs od uchwały Wyższego Urzędu Górniczego i *Urzędu Wojewódzkiego* do właściwego Ministra. Pismo rekursowe należy złożyć w Wyższym Urzędzie Górniczym stosownie do przepisów §§ 192 i 193. Przeciwko określeniu wysokości odszkodowania i kaucji rekurs nie jest dopuszczalny.

Skarga sądowa z powodu nałożenia obowiązku odstąpienia gruntu jest dopuszczalna tylko w tym wypadku, jeżeli żądanie zwolnienia od tego obowiązku opiera się na drugim ustępie § 136 lub na szczególnym tytule prawnym.

§ 146. Wytoczenie skargi przed sądem nie wstrzymuje objęcia w posiadanie gruntu wtedy, gdy sprawa tyczy się tylko ustalenia wysokości odszkodowania lub kaucji i tylko pod warunkiem, że ustalone odszkodowanie będzie wypłacone osobie uprawnionej lub w razie odmowy przyjęcia złożone do depozytu

sądowego, względnie że ustalona kaucja będzie złożoną w sądzie.

§ 147. Koszty postępowania o wywłaszczenie w pierwszej instancji ponosi posiadacz kopalni, w instancji rekursowej strona przegrywająca.

Rozdział drugi.

O odszkodowaniu za uszkodzenia własności gruntowej.

§ 148. Za wszystkie szkody wyrządzone własności gruntowej lub jej przynależnościom przez roboty górnicze, prowadzone czy to pod ziemią czy na powierzchni, posiadacz kopalni jest obowiązany uiścić całkowite odszkodowanie bez względu na to, czy roboty były prowadzone pod uszkodzonym gruntem lub nie, czy uszkodzenie nastąpiło z winy posiadacza kopalni i czy można je było przewidzieć lub nie.

Wierzycielom hipotecznym, gruntowym i rentowym nie przysługuje oddzielne odszkodowanie.

§ 149. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 7.VII 1902 r. art. 1.]*

Jeżeli szkodę spowodowały roboty na dwuch lub kilku kopalniach, to posiadacze tych kopalń są obowiązani do odszkodowania w charakterze dłużników solidarnych.

Posiadacze kopalń, uznanych jako przyczyna szkody, ponoszą wzajemnie odpowiedzialność w równych

częściach. Nie wyklucza się jednak udowodnienia innego stosunku odpowiedzialności.

Postanowienia powyższe mają zastosowanie także wówczas, jeżeli w chwili wejścia ich w życie szkoda była już wyrządzona, chociaż skarga o odszkodowanie jeszcze nie była wniesiona.

§ 150. Posiadacz kopalni nie ma obowiązku zwracać szkodę, wyrządzoną wskutek robót górniczych, budynkom lub innym urządzeniom, jeżeli te objekty wykonano w czasie, gdy posiadacz gruntu przy zachowaniu zwykłej uwagi nie mógł już nie wiedzieć o niebezpieczeństwie, grożącem im ze strony kopalni.

Jeżeli wykonanie takich objektów musi być zaniechane z uwagi na powyższe niebezpieczeństwo, to posiadacz gruntu nie ma prawa do odszkodowania za zmniejszenie wartości, którego ewentualnie doznał wskutek tego grunt, jeżeli ze stanu sprawy okazuje się, że tylko w tym celu objawił zamiar wykonania takich objektów, aby uzyskać owo odszkodowanie.

§ 151. Roszczeń do zwrotu szkody (§§ 148, 149) wyrządzonej przez kopalnię, nieopartych na umowie, poszkodowany winien dochodzić w drodze skargi sądowej w ciągu trzech lat od chwili, gdy się dowie o szkodzie i o jej sprawcy, w przeciwnym razie roszczenia te ulegają przedawnieniu.

§ 152. §§ 148 do 151 mają również zastosowanie do szkód wyrządzonych własności gruntowej lub jej przynależności robotami dokonanemi przez poszukiwaczy górniczych i przez zgłaszających się o nadania.

Rozdział trzeci.

O stosunku górnictwa do publicznych urządzeń komunikacyjnych.

§ 153. Przedsiębiorca górniczy nie ma prawa sprzeciwiać się wykonaniu szos, kolei żelaznych, kanałów i innych publicznych linji komunikacyjnych, dla wykonania których przedsiębiorca otrzymał prawo wywłaszczenia na mocy ustawy lub osobnego rozporządzenia *powołanej do tego władzy*.

Przed ustaleniem kierunku, jaki otrzymają te urządzenia, właściwa władza wysłucha osoby, przez kopalnie których mają być przeprowadzone te urządzenia, co do sposobu, w jaki należy je wykonać z możliwie najmniejszym uszczerbkiem dla własności górniczej.

§ 154. Jeżeli przedsiębiorca górniczy uzyskał uprawnienie do robót górniczych wcześniej, zanim udzielono zezwolenia na wykonanie urządzenia (§ 153), to ma prawo żądać odszkodowania od przedsiębiorcy urządzenia. Odszkodowanie należy się tylko wtedy, jeżeli trzeba z tego powodu bądź wykonać w kopalni urządzenia skądinąd zbędne, bądź też usunąć lub przerobić istniejące w kopalni urządzenia, które to zmiany nie byłyby pozatem potrzebne.

Jeżeli strony zainteresowane nie mogą się porozumieć co do należnego odszkodowania, wtedy Wyższy Urząd Górniczy po wysłuchaniu obu stron wyda co do wysokości odszkodowania orzeczenie z tym-

czasową mocą wykonawczą i z zastrzeżeniem drogi sądowej.

§ 155. Jeżeli przedsiębiorca górniczy, uprawniony do prowadzenia robót górniczych jeszcze przed wejściem w życie niniejszej ustawy, wystąpi z roszczeniami co do odszkodowania, wychodzącemi poza ramy zakreślone w § 154, to o roszczeniach takich należy orzec na podstawie dotychczasowych ustaw.

Tytuł szósty.

O zniesieniu własności górniczej.

§ 156. Jeżeli będzie stwierdzone urzędownie, że właściciel kopalni nie usłuchał wysłanego do niego podług przepisów § 65 wezwania, by uruchomił kopalnię lub ponownie podjął ruch przerwany, wówczas Wyższy Urząd Górniczy może powziąć uchwałę o wdrożeniu postępowania w celu odebrania mu własności górniczej.

§ 157. Właścicielowi kopalni wolno w ciągu czterech tygodni po dniu doręczenia uchwały lub rozstrzygnięcia rekursu (§ 191) wnieść do sądu, w okręgu którego leży kopalnia, skargę przeciwko Wyższemu Urzędowi Górniczemu z żądaniem uchylenia uchwały. Po upływie tego czasu prawo protestu gaśnie.

§ 158. Jeżeli właściciel kopalni nie wniesie skargi lub jeżeli jej odrzucenie stanie się prawomocne, Wyższy Urząd Górniczy doręczy uchwałę wpisanym do księgi hipotecznej wierzycielom i innym oso-

bom posiadającym uprawnienia rzeczowe, a oprócz tego ogłosi ją w dzienniku urzędowym *Województwa*, w obrębie którego znajduje się kopalnia, powołując się przytem na §§ niniejszy i następne.

§ 159. Wierzyciel hipoteczny lub inna osoba, posiadająca uprawnienia rzeczowe, może w ciągu trzech miesięcy po dniu doręczenia uchwały, lub wydania dziennika urzędowego zawierającego ogłoszenie, zwrócić się do właściwego sędziego z wnioskiem o wystawienie na subhastację kopalni celem zaspokojenia swej pretensji; koszta przytem ponosi petent, pokrywając je z sumy sprzedażnej.

Kto nie korzysta z tego prawa w przepisanym terminie, traci swoje roszczenie rzeczowe równocześnie ze zniesieniem własności górniczej (§ 160).

Także dotychczasowy właściciel kopalni może w trzymiesięcznym terminie prekluzyjnym zażądać na swój koszt subhastacji.

§ 160. Jeżeli nikt nie żąda subhastacji, lub jeżeli subhastacja nie doprowadziła do sprzedaży kopalni, to Wyższy Urząd Górniczy wyda uchwałę orzekającą o zniesieniu własności górniczej.

Z chwilą zniesienia gasną wszystkie roszczenia względem kopalni bez względu na ich charakter.

§ 161. Jeżeli właściciel kopalni oświadczy przed władzą górniczą, że się zrzeka dobrowolnie kopalni, to na podstawie tego oświadczenia wdroży się postępowanie podług § 158 tak samo, jak na podstawie uchwały, o której tam mowa.

Wierzycielom hipotecznym i innym osobom, posiadającym uprawnienia rzeczowe, przysługuje rów-

nież w tym wypadku uprawnienie, przyznane im w § 159, a taksamo postanowienia § 160 mają zastosowanie w razie zniesienia własności górniczej.

§ 162. Postępowanie podług § 161 wdraża się także wówczas, gdy dobrowolne zrzeczenie się własności górniczej dotyczy tylko poszczególnych części pola.

§ 163. W razie jakiegokolwiek zniesienia własności górniczej właściciel dotychczasowy może zabrać obudowę drewnianą i murowaną w kopalni tylko pod warunkiem, że według orzeczenia władzy górniczej nie sprzeciwiają się temu względy policyjne.

§ 164. Właściciel kopalni ponosi koszty postępowania przed władzami górniczemi, przepisanego w tytule niniejszym.

Tytuł siódmy.

O bractwach górniczych.

[Ustawa o bractwach górniczych z 17.VI 1912 r.]

§ 1. (§ 165). Dla robotników, którzy pracują w podlegających powszechnej ustawie górniczej kopalniach, zakładach dla obróbki, salinach, i należących do nich zakładach pomocniczych ruchu, winny być czynne, o ile ustawa nie przewiduje szczególnych wyjątków, bractwa górnicze (Knappschaftsvereine), których celem jest udzielanie członkom i ich rodzinom zapomóg podług przepisów prawa i statutu (§ 6).

§§ 9 i 27 do 29 określają, o ile także urzędnicy zakładowi oraz urzędnicy administracyjni bractw górniczych są zobowiązani względnie uprawnieni do przystąpienia.

Jeżeli z zakładami określonemi w ustępie 1 są również złączone urządzenia przemysłowe, które nie są pod nadzorem władzy górniczej, to robotnicy i urzędnicy zajęci przy tych urządzeniach przemysłowych mogą być przyjęci do bractwa górniczego przez zarząd bractwa na wspólny wniosek posiadaczy kopalń i większości członków, będących obowiązkowymi członkami.

§ 2. (§ 166). Istniejące bractwa górnicze oraz brackie kasy chorych są nadal czynne. Niemniej niniejsza ustawa ma zastosowanie do nich.

Posiadacze, jak również urzędnicy i robotnicy zakładów hutniczych oraz zakładów dla obróbki, niepodlegających powszechnej ustawie górniczej, którzy już należą do jakiegoś bractwa górniczego, mogą wystąpić z bractwa na wspólny wniosek.

Na tych samych warunkach mogą wystąpić z bractwa posiadacze, jak również urzędnicy i robotnicy zakładów przemysłowych, określonych w § 1, ustęp 3, a nie będących pod nadzorem władzy górniczej, o ile ich związek z zakładami obowiązanemi do utrzymywania bractwa górniczego zostaje przerwany.

Wyłączenie zakładu należącego do bractwa, a uprawnionego na zasadzie ustępu 2 lub 3 do wystąpienia, przychodzi do skutku dopiero wówczas, gdy stosunek prawnomajątkowy pomiędzy zakładem występującym a bractwem górniczem został uregulowany. Spory,

zachodzące w sprawie uregulowania stosunków prawnomajątkowych pomiędzy uprawnionym do wystąpienia zakładem a bractwem górniczem, podlegają decyzji Wyższego Urzędu Górniczego, w razie jeżeli strony nie porozumieją się co do rozstrzygnięcia przez sąd polubowny (§ 83).

§ 3. (§ 167). Określenie okręgów, dla których trzeba założyć nowe bractwa górnicze, jak również wskazanie już istniejących bractw górniczych, do których mają być przydzielone z chwilą otwarcia ruchu kopalnie, zakłady dla obróbki oraz saliny, podlegające powszechnej ustawie górniczej, a położone poza okręgiem już istniejącego bractwa górniczego, zależy przedewszystkiem od uchwały zainteresowanych. Jeżeli co do tego nie można osiągnąć porozumienia, to rozstrzyga o tem na wniosek Wyższego Urzędu Górniczego Minister Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu posiadacza zakładu oraz wydziału wybranego przez członków obowiązanych do przystąpienia.

Tam, gdzie istnieje stały wydział robotniczy, należy go wysłuchać. Wybór wydziału, o którym mowa w ustępie 1, jest wówczas dokonywany tylko przez urzędników obowiązanych do przystąpienia.

§ 4. (§ 168). Każde bractwo górnicze ma podług szczegółowych postanowień ustawy i statutu:

1) ubezpieczać swych członków na wypadek choroby w myśl §§ 13 do 26 (świadczenia kas chorych);
2) udzielać zaopatrzenia swym członkom niezdolnym do pracy, jakoteż rodzinom członków zmarłych, w myśl §§ 30 do 34 (świadczenia kas emerytalnych).

Rachunkowość, związana ze spełnianiem obu tych zadań, ciążących na bractwach górniczych, będzie prowadzona oddzielnie dla kasy chorych i dla kasy emerytalnej. Wyjątki są dopuszczalne tylko wtedy, gdy zakres czynności jest nieznaczny, nadto wymagają osobnego zezwolenia władzy nadzorczej.

§ 5. (§ 168a). W łonie poszczególnych bractw górniczych mogą być zakładane oddzielne kasy chorych dla zakładów należących do bractwa, a mianowicie bądź dla każdego poszczególnego zakładu, bądź dla kilku zakładów grupami, na zasadzie wspólnej uchwały dotyczących posiadaczy zakładów i starszych brackich (Knappschaftsaelteste), o ile na to się zgodzą zarząd bractwa i walne zgromadzenie. Ustanowienie oddzielnych kas chorych może być również ograniczone do części zakładów w danem bractwie.

Ustanowienie oddzielnej kasy chorych jest dopuszczalne tylko wówczas, jeżeli okaże się, że trwała zdolność kasy chorych do świadczeń jest należycie zapewniona dzięki liczbie robotników stale zatrudnionych w okręgu kasy albo też dzięki innym okolicznościom.

Prowadzenie czynności oddzielnych kas chorych podlega nadzorowi ze strony zarządu bractwa górniczego. W statucie bractwa górniczego należy ewentualnie umieścić co do tego bliższe postanowienia.

§ 6. (§ 169). Posiadacze kopalń przy współudziale wydziału, jaki będzie wybrany przez członków, obowiązanych do przystąpienia, ułożą dla każdego nowozałożonego bractwa statut zgodny z ustawą. Statut ten podlega zatwierdzeniu Wyższego Urzędu

Górniczego, który tylko wówczas może odmówić zatwierdzenia, jeżeli statut stoi w sprzeczności z przepisami ustawy, albo też zawiera postanowienia, nie będące w związku z ustawowym celem bractwa górniczego.

Do podania o zatwierdzenie statutu należy dołączyć materjały, konieczne dla oceny zdolności kasy emerytalnej do stałego wykonywania świadczeń. Wyższy Urząd Górniczy przed decyzją co do zatwierdzenia zarządzi fachowe sprawdzenie załączonych materjałów. Jeżeli wraz z załącznikami nie przedstawiono ekspertyzy technicznej ubezpieczeniowej, to koszta dokonania takiej ekspertyzy można nałożyć na bractwo górnicze.

Jeżeli Wyższy Urząd Górniczy odmawia zatwierdzenia, to decyzja dotycząca zapada w drodze uchwały. O ile jest zakwestjonowana zdolność kasy emerytalnej do stałego wykonywania świadczeń, to przeciwko powyższej uchwale jest dopuszczalna skarga do Wyższego Sądu Rozjemczego (§ 83) w terminie miesięcznym od dnia doręczenia tej uchwały zarządowi. Pozatem obowiązują przepisy §§ 191 do 194 powszechnej ustawy górniczej.

Tam, gdzie istnieje stały wydział robotniczy, wybiera on przedstawicieli robotników do wydziału określonego w ustępie 1.

Jeżeli pomimo uprzedniego wezwania statut nie zostanie przedłożony w przeciągu sześciu miesięcy, to Wyższy Urząd Górniczy winien go wydać z mocą obowiązującą.

Co się tyczy zakładania oddzielnych kas chorych

(§ 5), mają odpowiednie zastosowanie postanowienia zawarte w ustępach 1, 4 i 5. W razie założenia takiej kasy w granicach już istniejącego bractwa górniczego członków zastępują wybrani starsi braccy.

Bractwa górnicze i oddzielne kasy chorych (§ 5) uzyskują zdolność prawną przez zatwierdzenie statutu.

§ 7. (§ 170). Dla wszystkich zmian statutów bractw górniczych i oddzielnych kas chorych (§ 5) jest wymaganem, aby zmiany były uchwalane przez walne zgromadzenie stosownie do bliższych postanowień statutu i aby uzyskały zatwierdzenie Wyższego Urzędu Górniczego podług § 6.

§ 8. (§ 170a). Statuty bractw górniczych i oddzielnych kas chorych (§ 5) winny określać:

1) nazwę, siedzibę, i okręg bractwa;
2) kategorję osób, obowiązanych i uprawnionych do przystąpienia;
3) biura przeznaczone do ich zameldowania i wymeldowania oraz terminy zameldowania i wymeldowania;
4) wymiar ewentualnego wpisowego i wkładek, oraz miejsce i termin wpłaty;
5) rodzaj i wysokość poszczególnych zapomóg;
6) sposób ustanawiania i zwoływania zarządu, sposób wydawania uchwał, odszkodowanie, jakie się należy członkom zarządu i starszym brackim za koszty podróży i djety z powodu ich udziału w walnych zgromadzeniach oraz w posiedzeniach zarządu i wydziału, a nadto odszkodowanie za zarobek utracony z tego samego powodu przez

starszych brackich i wybranych przez nich członków zarządu;

7) skład i sposób zwoływania walnego zgromadzenia, sposób powzięcia na niem uchwał i zakres jego uprawnienia, o ile nie stosuje się § 60;
8) administrację bractwa, o ile nie stosuje się w tym względzie §§ 55 do 59 i 63;
9) zestawianie i sprawdzanie rachunków rocznych;
10) sposób ogłaszania z mocą prawną obwieszczeń, dotyczących bractwa;
11) sposób dokonywania zmian statutu.

Każdy członek bractwa górniczego i oddzielnej kasy chorych (§ 5) otrzymuje egzemplarz statutu i ewentualnych zmian.

§ 9. (§ 171). Robotnicy, którzy pracują w okręgu już istniejącego lub nowozawiązanego bractwa górniczego na kopalniach, w zakładach dla obróbki, salinach i należących do nich zakładach, jako też w hutach i innych zakładach przemysłowych, należących do bractwa górniczego, są członkami kasy chorych bractwa górniczego lub założonej oddzielnej kasy chorych (§ 5) z wyjątkiem robotników zatrudnionych niestale. Deklaracja przystąpienia nie jest wymagana. Niestałem jest zajęcie, które z natury rzeczy bywa ograniczone do czasu krótszego od tygodnia, albo też zgóry jest ograniczone przez umowę roboczą.

Członkami kas chorych są również urzędnicy, zajęci wyłącznie albo przeważnie w dziale technicznym, gospodarczym albo kupieckim jednego lub więcej zakładów określonych w ustępie 1, jako też urzędni-

cy administracyjni bractw górniczych i oddzielnych kas chorych.

Osoby wymienione w ustępach 1 i 2 są członkami pod warunkiem, że są zajęte za wynagrodzeniem (ustęp 4), a osoby wymienione w ustępie 2 oprócz tego pod warunkiem, że ich stały zarobek roczny nie przenosi wynagrodzenia 2.500 marek.

Do wynagrodzenia liczy się oprócz pensji względnie płacy także udziały w zyskach, świadczenia rzeczowe i inne pobory, które członek otrzymuje choćby zwyczajowo zamiast pensji albo płacy, albotež obok nich, czy to od pracodawcy, czy też od osoby trzeciej. Wartość świadczeń w naturze jest obrachowywana przez urząd ubezpieczeniowy w myśl § 160, ustęp 2, ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy z dnia 19 lipca 1911 r. (Dziennik ustaw Rzeszy str. 509) podług ustalonych cen miejscowych.

Uprawnieni do przystąpienia są również inni urzędnicy zakładowi oraz urzędnicy administracyjni bractw górniczych i oddzielnych kas chorych (§ 5).

Urzędnicy zajęci w przedsiębiorstwach państwowych, a uprawnieni do emerytury, nie podlegają przepisom zawartym w ustępach 2 do 5 włącznie. Są jednak uprawnieni do przystąpienia, jeżeli się na to zgodzi przełożona władza służbowa.

Uprawnienie do przystąpienia ustaje we wszystkich wypadkach gdy stały roczny całkowity dochód wynosi więcej niż 4.000 marek.

§ 10 (171a). Osobę, która trwale jest tylko w małej części zdolna do pracy, zwalnia się na jej prośbę od przymusu przystąpienia tak długo, dopóki

na to się godzi związek ubogich, zobowiązany tymczasowo do udzielania wsparć. Jeżeli zarząd nie uwzględni podania, to na skargę wnioskodawcy władza nadzorcza rozstrzyga ostatecznie.

§ 11 (nowy). Członkowie kasy chorych bractwa górniczego lub oddzielnej kasy chorych (§ 5) nie mogą należeć do kasy chorych miejscowej, krajowej, zawodowej ani cechowej.

§ 12 (nowy). Od członków, o których wiadomo, że już poprzednio należeli do kasy chorych innego bractwa górniczego, albo do innej oddzielnej kasy chorych (§ 5), albotеż do kasy chorych miejscowej, krajowej, zawodowej lub cechowej, może być pobierane wpisowe tylko wówczas, jeżeli pomiędzy wystąpieniem a przystąpieniem upłynęło więcej niż 26 tygodni.

§ 13 (§ 171b). Bractwa górnicze i oddzielne kasy chorych (§ 5) muszą udzielać swoim członkom i ich rodzinom tytułem wsparcia dla chorych, zapomóg dla położnic oraz pośmiertnego przynajmniej tyle, ile wynoszą normalnie świadczenia miejscowych kas chorych podług przepisów drugiej księgi ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy. Za zgodą władzy nadzorczej można wypłacać wsparcia na wypadek choroby w innych terminach niż tygodniowych, najwyżej jednak w półmiesięcznych.

Osoby obowiązane do przystąpienia mają prawo żądać świadczeń normalnych z chwilą, gdy zostają członkami (§ 9, ustępy 1 do 3).

Świadczenia wyższe są dopuszczalne w myśl szczegółowych postanowień statutów w tym samym

zakresie, w jakim to przewiduje druga księga ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy dla miejscowych kas chorych. Pozatem są dopuszczalne w statucie postanowienia, podług których inwalidom należącym do bractwa górniczego i ich rodzinom wzamian za wpłacanie wkładek można udzielać bezpłatnego leczenia oraz lekarstw na wypadek choroby, a członkom bractwa górniczego albotež kasy chorych i ich rodzinom lub pozostałym po nich w razie ich śmierci można udzielać wyjątkowych zapomóg na wypadek nagłej potrzeby podług uznania zarządu. Jeżeli na podstawie statutu bractwa górniczego inwalidom brackim i ich rodzinom przysługuje bezpłatne leczenie i lekarstwa na wypadek choroby bez obowiązku wpłacania wzamian wkładek, to te świadczenia winny być udzielane na rachunek kasy emerytalnej.

Jeżeli podług statutu prawo do świadczeń wyższych jest uzależnione od czasokresu członkostwa, to członkom, którzy występują dla dopełnienia obowiązku służby wojskowej, czy to w armji lądowej czy w marynarce, przysługuje prawo przerwania tego czasokresu na czas służby wojskowej, oraz ponadto najwyżej na 26 tygodni. W tym wypadku nie wolno od nich pobierać nowego wpisowego.

W statucie winna być określona płaca zasadnicza z odpowiedniem zastosowaniem § 180 ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy. O ile to określenie wymagałoby zgody Wyższego Urzędu Ubezpieczeniowego, to tu potrzebna jest zgoda Wyższego Urzędu Górniczego.

Za zgodą Wyższego Urzędu Górniczego może

statut oznaczyć kwotę maksymalną za drobniejsze lekarstwa, jakoteż postanowić, że kasie wolno dopłacać aż do tej wysokości za większe lekarstwa.

Najwyższy wymiar kary regulaminowej, jaką można podług statutu nałożyć na członka, nie powinien przewyższać trzykrotnej kwoty dziennej płacy w chorobie, a względem inwalidów brackich tej trzykrotnej kwoty, do której mieli prawo ostatnio tytułem płacy w chorobie, licząc z osobna każdy poszczególny wypadek, podlegający karze regulaminowej.

§ 14 (nowy). Za pomocą zmiany statutu można podwyższyć świadczenia dla wypadków ubezpieczeń, już zachodzących, nie można ich jednak zmniejszyć; zmiany płacy zasadniczej nie mają żadnego wpływu.

Jeżeli ubezpieczony, który otrzymuje świadczenia od kasy, przechodzi z kasy chorych miejscowej, krajowej, zawodowej, lub cechowej, do kasy chorych bractwa górniczego albo do oddzielnej kasy chorych (§ 5), alboteż przechodzi z kasy chorych bractwa górniczego lub oddzielnej kasy chorych do kasy chorych miejscowej, krajowej, zawodowej lub cechowej, to kasa, do której przechodzi, przejmuje obowiązek dalszych świadczeń podług swojego statutu. Czas, w którym już pobierano świadczenia, jest zaliczany. Świadczenia wyższe otrzymuje dana osoba tylko wówczas, jeżeli nabyła do nich prawo już w swojej poprzedniej kasie. To samo obowiązuje w wypadku, gdy członek kasy chorych bractwa górniczego lub oddzielnej kasy chorych staje się członkiem innej takiejże kasy.

Jeżeli kasa chorych bractwa górniczego lub od-

dzielna kasa chorych (§ 5) bez przerwy i bez kwestjonowania przyjmowała wkładki od jakiejś osoby przez trzy miesiące po zgłoszeniu zgodnem z przepisami i nie w sposób świadomie nieprawidłowy, a w razie choroby wyjdzie na jaw, że dana osoba nie była obowiązana ani uprawniona do przystąpienia, to pomimo tego kasa musi jej udzielać świadczeń przewidzianych przez ustawę.

§ 15 (nowy). Chorzy członkowie kasy chorych bractwa górniczego albo też oddzielnej kasy chorych (§ 5), którzy mieszkają poza okręgiem swojej kasy, otrzymują na żądanie swojej kasy przypadające od niej świadczenia od ogólnej kasy miejscowej miejsca zamieszkania. Jeżeli miejsce zamieszkania leży w okręgu kasy bractwa górniczego, to z wyjątkiem nagłych wypadków jest ona obowiązaną do dostarczenia tymczasowej pomocy. To samo stosuje się do uprawnionych członków rodziny jakoteż do członków, którzy wystąpili, a pozbawieni są pracy (§ 19).

Również stosuje się to do członka, który zachorował poza okręgiem swojej kasy w czasie chwilowego tam pobytu, a to tak długo, dopóki ze względu na swój stan nie może powrócić do miejsca zamieszkania. Nie jest przytem wymagany wniosek ze strony jego kasy. Ta kasa jednak, która udziela świadczeń, winna w przeciągu tygodnia od zachorowania owego członka zawiadomić o tem właściwą kasę chorych bractwa górniczego, względnie oddzielną kasę chorych (§ 5), i o ile to możliwe, zastosować się do jej życzeń co do rodzaju opieki.

Jeżeli członek zachoruje zagranicą, to dopóki ze

względu na stan swój nie może powrócić do kraju, otrzymuje od pracodawcy świadczenia, przypadające mu z kasy. Pracodawca winien w przeciągu tygodnia od zachorowania owego członka zawiadomić o tem kasę i, o ile to możliwe, zastosować się do jej życzeń co do rodzaju opieki; kasa może jednak przejąć na siebie opiekę.

Kasa chorych bractwa górniczego albo też oddzielna kasa chorych (§ 5), której członek pobierał świadczenia, winna zwrócić koszty drugiej kasie względnie pracodawcy. Jako zwrot kosztów za opiekę nad chorym liczy się przytem trzy ósme płacy zasadniczej.

W razie sporu co do żądania zwrotu kosztów rozstrzyga urząd ubezpieczeniowy w formie wyroku podług przepisów ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy.

§ 16 (§ 171c, ustęp 1). Członkowie kasy chorych, którzy bądź dobrowolnie, bądź na skutek wymówienia lub zwolnienia przez posiadacza zakładu opuszczają zajęcie, uzasadniające ich należenie do kasy chorych bractwa górniczego lub oddzielnej kasy chorych (§ 5), tracą prawo żądania świadczeń od tej kasy, o ile ustawa nie przewiduje wyjątków.

§ 17 (§ 171d). Członek, ubezpieczony w kasie chorych bractwa górniczego, albo w oddzielnej kasie chorych (§ 5), względnie na podstawie ubezpieczenia Rzeszy, przynajmniej w ciągu 26 tygodni w poprzednich 12 miesiącach albo też przynajmniej w ciągu sześciu tygodni bezpośrednio przed utratą zajęcia, który ustępuje z zajęcia połączonego z obowiązkiem ubezpieczenia, może pozostać członkiem

w swojej klasie lub na swoim stopniu płacy tak długo, jak długo przebywa w kraju i dopóki nie stanie się członkiem innej kasy chorych bractwa górniczego, albo kasy chorych miejscowej, krajowej, zawodowej lub cechowej. Może wtedy przejść do klasy niższej lub na niższy stopień płacy.

Kto chce pozostać członkiem, winien o tem zawiadomić kasę w przeciągu trzech tygodni po opuszczeniu zajęcia, a jeżeli jest to członek niezdolny do pracy, który otrzymuje świadczenia od kasy, winien o zamiarze pozostania członkiem zawiadomić kasę po ustaniu tych świadczeń. Kto jednakże zachoruje w drugim lub trzecim tygodniu tego okresu, ma, z wyjątkiem wypadku przewidzianego w § 19, tylko wówczas prawo do świadczeń ze strony kasy, jeżeli zgłosił się do kasy w ciągu pierwszego tygodnia. Takie samo znaczenie jak zgłoszenie posiada fakt wpłacenia w ciągu tego samego terminu całych wkładek statutowych. Statut za zgodą Wyższego Urzędu Górniczego może ustanawiać dłuższe terminy.

Członkowie wymienieni w ustępach 1 i 2 winni celem zachowania przynależności płacić z własnych środków w całości wkładki, jakie za członków płacą sami członkowie i posiadacze zakładów (§§ 36 i 37). Nie wolno im ani głosować ani obejmować urzędu w kasach, o ile to nie jest wyraźnie dozwolone w myśl § 52, ustęp 2.

§ 18 (§ 171c). Osoby uprawnione do przystąpienia, przestają być członkami, gdy zawiadomią zarząd o swojem wystąpieniu. To samo zachodzi wówczas, gdy dwukrotnie raz po raz w dniach wypłaty nie

zapłacą wkładek, i gdy upłynie conajmniej cztery tygodnie od pierwszego z tych dni. Ustawa może przedłużyć ten termin do następującego z kolei dnia wypłaty.

Jeżeli zarząd kasy otrzyma wiarogodną wiadomość, że stały roczny dochód członka uprawnionego do przystąpienia przenosi 4.000 marek, to winien zaraz mu oznajmić, że przestaje być członkiem. Przynależność jego do kasy ustaje z chwilą doręczenia tego zawiadomienia.

§ 19 (§ 171e). Jeżeli z powodu utraty pracy przestają być członkami kasy takie osoby, które w ciągu poprzednich 12 miesięcy były ubezpieczone conajmniej przez 26 tygodni w kasie chorych bractwa górniczego lub w oddzielnej kasie chorych (§ 5) lub też na podstawie ubezpieczenia Rzeszy, albo które były tam ubezpieczone przynajmniej przez sześć tygodni bezpośrednio przed utratą zajęcia, to mają w dalszym ciągu prawo do żądania normalnych świadczeń ze strony kasy, jeżeli wypadek choroby zaskoczył ich jako bezrobotnych w ciągu trzech tygodni od chwili, gdy przestali być członkami. Na żądanie osoby uprawnionej winna kasa wydać jej zaświadczenie, że posiada prawo do żądania świadczeń.

Pośmiertne będzie udzielone i po upływie trzech tygodni, jeżeli pomoc w chorobie była udzielana aż do śmierci.

Prawo to ustaje, jeżeli pozbawiony pracy przebywa zagranicą a statut nie zawiera innego postanowienia.

§ 20 (nowy). Stosunki pomiędzy bractwami gór-

niczemi w zakresie świadczeń z kas chorych, jako też między oddzielnemi osobnemi kasami chorych (§ 5) z jednej strony, a lekarzami z drugiej strony, są regulowane na podstawie umów pisemnych; kasa ma prawo odmówić płacenia innym lekarzom, z wyjątkiem nagłych wypadków.

Kasa, o ile to nie obciąża jej znacznie, winna pozostawić swoim członkom wolny wybór przynajmniej pomiędzy dwoma lekarzami. Jeżeli członek kasy sam na siebie przejmuje nadwyżkę kosztów, to przysługuje jemu wybór pomiędzy lekarzami umówionymi przez kasę. Statut może jednak postanowić, że podczas tej samej choroby albo też w ciągu tego samego roku operacyjnego pacjent może zmienić lekarza tylko za zgodą zarządu.

Jeżeli pomoc lekarska ze strony kasy chorych jest poważnie zagrożona przez to, że kasa nie może zawrzeć umowy na odpowiednich warunkach z dostateczną liczbą lekarzy, albo też, że lekarze nie dotrzymują umowy, to Wyższy Urząd Ubezpieczeniowy na wniosek kasy upoważnia ją (§ 61 ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy) aż do odwołania udzielać zamiast opieki w chorobie lub innych potrzebnych zabiegów lekarskich świadczenia w gotówce do wysokości dwóch trzecich przeciętnej kwoty ustawowej płacy w chorobie.

Wyższy Urząd Ubezpieczeniowy może jednocześnie postanowić:

1) w jaki inny sposób poza świadectwami lekarskiemi może być stwierdzony stan tego, który ma otrzymać świadczenia;

2) że kasa może przerwać lub zatrzymać świadczenia tak długo, dopóki nie będzie dostarczony należyty dowód;
3) że obowiązek świadczenia ze strony kasy ustaje, jeżeli w ciągu roku od chwili, gdy roszczenie powstało, nie będzie przedstawiony należyty dowód;
4) że kasa może skierować do szpitala tych, którym winna dostarczyć pomocy lekarskiej, a to nawet wtedy, gdy nie zachodzą warunki przewidziane w § 184, ustęp 3, ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy.

Zarząd kasy ma prawo zaskarżyć uchwałę Wyższego Urzędu Ubezpieczeniowego (ustępy 3 i 4) u Ministra Przemysłu i Handlu.

§ 21 (nowy). Statut może upoważnić zarząd, aby udzielał leczenia szpitalnego tylko w pewnych szpitalach, i aby w razie, gdy kasa winna udzielić leczenia szpitalnego, odmówił płacenia innym szpitalom, z wyjątkiem nagłych wypadków.

Szpitale przytem, przeznaczone wyłącznie dla celów dobroczynnych lub użyteczności publicznej, albo założone przez publiczne związki i korporacje, a gotowe udzielać leczenia szpitalnego na tych samych warunkach jak szpitale określone w ustępie 1, mogą być wyłączone tylko z ważnego powodu za zgodą Wyższego Urzędu Ubezpieczeniowego.

§ 22 (nowy). Jeżeli pomoc lekarska lub leczenie w szpitalu przez kasę chorych nie zaspokoi uzasadnionych żądań chorego, to pod warunkami § 20, ustępy 3 do 5, Wyższy Urząd Ubezpieczeniowy po wysłuchaniu kasy może każdej chwili wydać rozpo-

rządzenie, że takie świadczenia powinny być udzielane także jeszcze przez innych lekarzy lub inne szpitale.

Takie rozporządzenie obowiązuje tylko tak długo, dopóki tego wymaga jego cel i musi uzyskać zatwierdzenie Ministra Przemysłu i Handlu, jeżeli ma obowiązywać dłużej niż rok.

Jeżeli powyższe rozporządzenie nie będzie wykonane w terminie przepisanym, Wyższy Urząd Ubezpieczeniowy może sam zarządzić środki potrzebne na koszt kasy. Umowy, które kasa już zawarła z lekarzami i szpitalami, pozostają nienaruszone.

Kasa może na tego rodzaju rozporządzenia i środki wnieść w ciągu tygodnia skargę do Ministra Przemysłu i Handlu.

§ 23 (nowy). § 20, ustęp 1, i § 22 obowiązują odpowiednio także w stosunkach pomiędzy kasami chorych a dentystami.

§ 24 (nowy). Statut może upoważnić zarząd, ażeby w granicach okręgu działalności kasy albo też i poza temi granicami za zgodą Urzędu Ubezpieczeniowego, w obrębie którego znajduje się kasa, tenże zarząd co do warunków ulgowych dla dostawy lekarstw zawarł umowy z poszczególnymi posiadaczami lub zarządcami aptek albo, o ile chodzi o środki lecznicze, dozwolone w wolnym obiegu, także z innemi osobami, mającemi je na sprzedaż. Wszyscy posiadacze i zarządcy aptek w okręgu kasy mogą przystąpić do takich umów. Wtedy zarząd może odmówić zapłacenia lekarstw dostarczonych z innej strony, wyjąwszy nagłe wypadki, mając na uwadze ustęp 5.

Jeżeli udzielanie lekarstw przez kasę nie uwzględnia uprawnionych żądań chorego, to stosuje się odpowiednio § 22.

Apteki powinny dać kasom chorych za wydane lekarstwa opust od taksy lekarskiej. Minister Przemysłu i Handlu określi jego wysokość; może przytem dla poszczególnych aptek uzależnić opust od warunków, że kasa będzia pobierała ztamtąd lekarstwa przynajmniej za pewną określoną sumę.

Wojewoda, właściwy dla siedziby bractwa górniczego albo oddzielnej kasy chorych (§ 5), ustanawia, uwzględniając stosunki miejscowe i zwykłe ceny dla drobnej sprzedaży, ceny maksymalne dla takich prostych lekarstw, które zazwyczaj bywają wydawane bez recepty lekarskiej (w handlu detalicznym). Te ceny maksymalne nie mogą przewyższać kwoty, ustalonej według ustępu 3. Minister Przemysłu i Handlu może zresztą wydać szczegółowe zarządzenie.

Jeżeli osoby uprawnione biorą z apteki lekarstwa określone w ustępie 4-ym za cenę nie wyższą od ustalonej, to *Wojewoda* może zarządzić, że kasie nie wolno odmówić zapłacenia ich z tego względu, że umówiła się w myśl ustępu 1 o niższe ceny z osobami, które nie są posiadaczami ani zarządcami aptek.

§ 25 (nowy). Jeżeli działalność bractwa górniczego lub oddzielnej kasy chorych (§ 5) obejmuje okręgi kilku Wyższych Urzędów Ubezpieczeniowych, to zadania określone w § 20, ustępy 3 i 4, § 21, ustęp 2, § 22, ustępy 1 i 3, oraz § 24, ustęp 2, przypadają temu Wyższemu Urzędowi Ubezpieczeniowe-

mu, w okręgu którego bractwo lub kasa ma swoją siedzibę.

§ 26 (§ 171b, ustęp 5). Umowy zawarte z lekarzami, dentystami, szpitalami i aptekarzami lub innemi osobami, które handlują lekarstwami dozwolonemi w wolnym obrocie, należy podawać do wiadomości Wyższemu Urzędowi Górniczemu.

§ 27 (§ 172). Robotnicy, będący w myśl § 9, ustępy 1 i 3, członkami kasy chorych bractwa górniczego lub oddzielnej kasy chorych (§ 5), jako też ci urzędnicy, których stały zarobek roczny nie przenosi wynagrodzenia 2.000 marek w gotówce, powinni być przyjęci na członków kasy emerytalnej bractwa górniczego bez podania, o ile czynią zadość określonym w statucie wymaganiom co do wieku i zdrowia. Minimum wieku dla przyjęcia nie może być określone powyżej lat 18, a maximum poniżej 40 lat.

Urzędnicy, mający stały zarobek roczny w wysokości większej niż 2.000 marek są uprawnieni pod warunkami, wymienionemi w ustępie 1, do przystąpienia do kasy emerytalnej w charakterze członków nawet wówczas, gdy ich całkowity roczny dochód przenosi 4.000 marek.

Statut może wyłączyć robotnice od uczestnictwa w kasie emerytalnej.

Nie wolno pociągać do płacenia wkładek do kasy emerytalnej takich osób, które nie są przyjęte na członków kasy emerytalnej z powodu, że nie czynią zadość wymaganiom statutu. Jednakże te osoby, które wskutek swego zachowania się uniemożliwiają

zbadanie, czy zachodzą warunki statutowe dla ich przyjęcia, mogą być pociągnięte do płacenia wkładek do kasy emerytalnej aż do chwili, kiedy to zbadanie będzie możliwe. Prawo do świadczeń ze strony kasy emerytalnej uzyskują te osoby dopiero wówczas, gdy ich kwalifikacja do przyjęcia jest stwierdzona; świadczenia takie liczą się dopiero od chwili tego stwierdzenia.

§ 28 (§ 172, ustęp 3). Dla urzędników może być utworzony osobny oddział kasy emerytalnej. W takim razie rachunkowość powinna być prowadzona osobno dla oddziału robotniczego a osobno dla oddziału urzędniczego.

Na wypadek, wyszczególniony w ustępie 1, można w statucie postanowić:

1) że urzędnicy, określeni w § 27, ustęp 2, o stałym zarobku rocznym powyżej 2.000 do 5.000 marek są obowiązani do przystąpienia do kasy emerytalnej, a posiadacze zakładów są obowiązani do dopłat za tych urzędników podług § 36, ustęp 1, zdanie 2;
2) że członkowie osobnego oddziału powinni brać udział przy uchwałach organów bractwa w sprawie świadczeń oddziałów podług bliższych postanowień statutu.

Walne zgromadzenie wydaje uchwałę co do utworzenia osobnego oddziału urzędniczego (ustęp 1) i co do ewentualnych postanowień statutu na ten wypadek. Uchwała taka wymaga zatwierdzenia Wyższego Urzędu Górniczego.

Jeżeli walne zgromadzenie nie uchwali utworze-

nia osobnego oddziału urzędniczego albo nie uchwali postanowień statutu w sprawie osobnego oddziału urzędniczego, to na wniosek większości posiadaczy zakładów albo większości urzędników Minister Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu zarządu bractwa górniczego rozstrzyga, czy ma być utworzony osobny oddział urzędniczy, i jakie przepisy statutowe uważa się jako uchwalone.

§ 29 (nowy). Jeżeli bractwo górnicze nie jest ani kasą dopłat w rozumieniu § 387 ustawy ubezpieczeniowej dla oficjalistów z dnia 20 grudnia 1911 r. (Dziennik ustaw Rzeszy str. 989), ani nie jest dopuszczone w charakterze kasy zastępczej po myśli § 388 tej ustawy, ani nie uczestniczy w zjednoczeniu bractw górniczych dopuszczonem w charakterze kasy zastępczej, to statut może postanowić, że urzędnicy nie należą do kasy emerytalnej w charakterze członków i że mają z niej wystąpić, o ile dotychczas tam należeli. W tym ostatnim wypadku winien statut zarazem zawierać postanowienia o zachowaniu praw urzędników do świadczeń ze strony kasy emerytalnej, nabytych aż do chwili wystąpienia.

Jeżeli uchwała walnego zgromadzenia, o której mowa w ustępie 1, nie przyjdzie do skutku, to na wniosek większości posiadaczy zakładów albo większości urzędników Minister Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu zarządu bractwa górniczego rozstrzyga, czy znosi się owe członkostwo i jakie postanowienia statutu należy uważać jako uchwalone.

§ 30 (§ 172a). Kasy emerytalne bractw górniczych są obowiązane podług szczegółowych postano-

wień statutu do następujących minimalnych świadczeń względem swoich członków:

1) do dożywotniej pensji inwalidzkiej w razie niezdolności do pracy zawodowej;
2) do emerytury wdowiej dożywotniej lub aż do chwili powtórnego zamążpójścia;
3) do zapomogi na wychowanie dzieci zmarłych członków inwalidów aż do ukończenia 14 roku życia;
4) do uczestnictwa w kosztach pogrzebu inwalidów.

Członek nie ma prawa do pensji inwalidzkiej, jeżeli sam rozmyślnie wywołał niezdolność do pracy. Można odmówić pensji inwalidzkiej bądź w całości, bądź częściowo, jeżeli członek ściągnął na siebie niezdolność do pracy przy popełnieniu rozmyślnego wykroczenia, lub zbrodni, stwierdzonej wyrokiem sądu karnego. W wypadkach ostatniego rodzaju może być pensja inwalidzka przekazaną w całości lub w części rodzinie ubezpieczonego, o ile mieszka ona w kraju i o ile dotychczas była utrzymana z zarobków ubezpieczonego.

W statucie można świadczenia uzależnić od należenia do kasy emerytalnej w ciągu określonego czasu. Okres ten nie może być dłuższy niż pięć lat.

Jeszcze przed upływem powyższego okresu należy przyznać pensję inwalidzką w myśl ustępu 1, punkt 1, jeżeli niezdolność do pracy nastąpiła wskutek nieszczęśliwego wypadku przy pracy zawodowej.

Jeżeli zapomogi, wymienione w ustępie 1, punkty 1 do 3, przypadają cudzoziemcowi, to o ile

uprawniony nie posiada miejsca zamieszkania w kraju lub kraj opuszcza, można mu wypłacić jednorazową kwotę w wysokości trzech rocznych zapomóg.

Jeżeli w położeniu osoby, otrzymującej pensję inwalidzką, nastąpi zmiana, wskutek której okazuje się, że przestał być już niezdolnym do pracy zawodowej, to można mu odebrać pensję inwalidzką.

§ 31 (§ 172b). Statut określa wysokość pensji inwalidzkich i wdowich, a mianowicie tylko podług stawek podwyżkowych, następujących po sobie co roku, co miesiąc lub co tydzień; wskutek tego pensja, udzielana w każdym poszczególnym wypadku, będzie równą sumie stawek podwyżkowych wysłużonych przez członka. Wysokość stawek podwyżkowych powinna być ustalona zarówno dla pensji inwalidzkich jak i dla wdowich, a jeżeli w zakresie świadczeń kas emerytalnych są klasy członków, to i dla każdej klasy członków osobno. Jest przytem dopuszczalne określenie stawek podwyżkowych w różny sposób podług ilości lat służby.

Statut oznacza wysokość zapomóg na wychowanie dzieci zmarłych członków inwalidów, bądź z uwzględnieniem lat służby członka, a w takim razie również podług powyższych zasad, bądźteż bez względu na ilość lat służby w stałych miesięcznych stawkach dla poszczególnych ewentualnie istniejących klas członków.

§ 32 (§ 172c). Członkowie kasy emerytalnej, przyjmujący zajęcie w okręgu innego bractwa górniczego, stają się bez względu na wiek członkami kasy emerytalnej tego bractwa z zaliczeniem ilości lat

dotychczasowej służby, o ile nie stali się członkami kasy emerytalnej dopiero wtedy, gdy już przekroczyli wiek, ustanowiony w statucie nowego bractwa jako warunek dla przyjęcia, i o ile już nie są niezdolni do pracy zawodowej (§ 30, ustęp 1, punkt 1). Jeżeli pomiędzy opuszczeniem zajęcia, uzasadniającego należenie do poprzedniego bractwa, a przyjęciem zajęcia w okręgu nowego bractwa upłynął okres czasu dłuższy od trzech miesięcy, to przyjęcie do kasy emerytalnej nowego bractwa zależy jeszcze od warunku, że członek odpowiada co do zdrowia wymaganiom statutu nowego bractwa celem przyjęcia do kasy emerytalnej.

Jeżeli taki członek, który należał do dwuch lub więcej kas emerytalnych, albo wdowa po nim pobierać ma świadczenia, określone w § 30, ustęp 1, punkt 1 ewentualnie 2, to każda wchodząca w rachubę kasa emerytalna powinna wypłacić przypadającą na nią sumę stawek podwyżkowych za czas, w którym członek do niej należał. W tym wypadku okresy członkostwa krótsze od roku są brane pod uwagę nawet w kasach emerytalnych z rocznemi podwyżkami stawek, a mianowicie o tyle, o ile te okresy razem z okresami należenia do innych wchodzących w rachubę kas emerytalnych dają się złożyć na pełne lata. Stawka podwyżkowa za okresy krótsze od roku będzie wówczas obliczona jako ułamek rocznej stawki podwyżkowej, odpowiadającej ilości pełnych miesięcy wchodzących w rachubę, w ciągu których członek płaci wkładki.

Obliczenie, ustalenie i wypłata świadczeń ze stro-

ny wchodzących w rachubę kas emerytalnych następuje za pośrednictwem tego bractwa górniczego, do którego kasy emerytalnej członek ostatnio należał. To bractwo górnicze winno podać jak najprędzej do wiadomości innych wchodzących w rachubę bractw, jakie kwoty przypadają na nie podług obrachunku. Celem uniknięcia ściągania przymusowego należności w drodze administracyjnej należy kwoty płatne w ciągu kwartału uiszczać najpóźniej przed upływem pierwszego miesiąca następnego kwartału.

Spory w sprawie kwot składających się na świadczenia rozstrzyga w tych wypadkach z wyłączeniem drogi sądowej Wyższy Urząd Górniczy, a jeżeli bractwa należą do okręgów różnych Wyższych Urzędów Górniczych, Minister Przemysłu i Handlu.

Świadczenia określone w § 30, ustęp 1, punkty 3 i 4, są zawsze obliczane podług statutu tego bractwa górniczego, do którego zmarły należał w chwili zgonu jako członek lub inwalida; świadczenia te ponosi tylko to bractwo górnicze.

§ 33 (§ 172d). Członkowie kas emerytalnych, którzy chociaż nie są niezdolni do pracy, ustępują z zajęcia uzasadniającego należenie do kasy emerytalnej lub uprawniającego do tego, a którzy nie stają się członkami kasy emerytalnej innego bractwa górniczego, są uprawnieni, o ile mają conajmniej pięć lat służby, zachować wszystkie dotychczas nabyte prawa do świadczeń ze strony kasy emerytalnej pod warunkiem uiszczania na stwierdzenie tego prawa opłaty, określonej w statucie, której wysokość miesięczna nie może przenosić jednej marki.

W tym wypadku utrata nabytych praw następuje dopiero wtedy, gdy opłata stwierdzająca prawo nie będzie uiszczona za sześć następujących po sobie miesięcy.

W statutach wolno postanowić, że nawet po opuszczeniu zajęcia można podwyższyć roszczenia na pewnych określonych warunkach.

§ 34 (§ 172e). Członkowie, którzy opuszczają zajęcie uzasadniające ich uczestnictwo w kasie emerytalnej, bądź dobrowolnie, bądź na skutek wymówienia lub zwolnienia przez posiadacza zakładu, tracą prawa do świadczeń ze strony kasy emerytalnej, o ile nie zachodzą warunki przewidziane w §§ 32 i 33.

Członkowie, którzy nie są obowiązani do przystąpienia, tracą oprócz tego prawa do świadczeń ze strony kasy emerytalnej, skoro zawiadomią zarząd o swojem wystąpieniu, lub nie uiszczą składek w sześciu następujących po sobie terminach płatności.

Jeżeli były członek kasy emerytalnej wstąpi znowu do kasy emerytalnej jakiegoś bractwa górniczego w charakterze członka, to po rocznem należeniu odzyskuje swoje dawniejsze prawa do kasy emerytalnej.

§ 35 (§ 173). Prawa do zapomóg, wynikające z niniejszej ustawy, ulegają przedawnieniu po dwuch latach od dnia ich powstania.

Roszczenia uprawnionych do zapomóg co do świadczeń ze strony bractw górniczych i kas chorych mogą być ze skutkiem prawnym przekazywane, zastawiane i zajmowane tylko z powodu:

1) zaliczki, którą uprawniony otrzymał na rachunek

swoich roszczeń od pracodawcy, albo od organu bractwa górniczego lub kasy chorych, albo też od jednego z ich członków przed udzieleniem świadczeń;
2) pretensji określonych w § 850, ustęp 4, ustawy o postępowaniu cywilnem;
3) pretensji uprawnionych do odszkodowania w myśl § 1531 ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy gmin i związków dla ubogich, jakoteż pracodawców i kas, które zajęły ich miejsce; przekazanie, zastawianie i zajmowanie są dopuszczalne tylko do wysokości ustawowych pretensji odszkodowania;
4) zaległych wkładek, płatnych najwyżej od 3 miesięcy.

Wyjątkowo może uprawniony i w innych wypadkach przekazać swoje roszczenia innym osobom w całości lub części za zgodą właściwej władzy. Która władza jest właściwą, określa Minister Przemysłu i Handlu.

Z roszczeń wolno tylko potrącać:
1) pretensje o zwrot kwot, które uprawniony otrzymał w wypadkach przewidzianych w § 1542 ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy albo z tytułu ubezpieczenia państwowego od wypadków, ale które winien zwrócić bractwu górniczemu albo kasie chorych;
2) zaległe wkładki;
3) wypłacone zaliczki;
4) świadczenia ze strony kasy, wypłacone niesłusznie;
5) koszty postępowania, obciążające uprawnionego;
6) grzywny, które zarząd kasy nałożył.

Roszczenia o płacę w chorobie mogą ulegać potrącaniu tylko do połowy.

§ 36 (§ 174). Zarówno członkowie, jak posiadacze zakładów winni płacić wkładki do kas chorych i do kasy emerytalnej. Wkładki posiadaczy zakładów uiszczane za członków, obowiązanych do przystąpienia, nie mogą być niższe od wkładek tych członków. W razie niezdolności do pracy nie uiszcza się wcale wkładek do kasy chorych za czas pomocy w chorobie. To samo stosuje się w czasie pobierania zapomogi z powodu połogu i brzemienności.

Posiadacze zakładów nie są obowiązani do płacenia wkładek za członków, nie podlegających przymusowi przystąpienia. Jeżeli posiadacz zakładu nie płaci wkładki za członka, nie podlegającego przymusowi przystąpienia, to taki członek oprócz swojej wkładki członkowskiej winien również uiścić wkładkę, któraby przypadała na posiadacza zakładu.

§ 37 (§ 174). Wkładki członków do kasy chorych winny być wymierzane albo w ułamku ich płacy robotniczej lub pensji, albo w stałej stawce tak, aby ich suma przy doliczeniu wkładek posiadaczy zakładów i innych ewentualnych dochodów kasy wystarczyła na pokrycie przepisanych ustawą i statutem wydatków, a oprócz tego na zebranie funduszu rezerwowego w wysokości minimalnej przeciętnych rocznych wydatków z ostatnich lat trzech, ewentualnie na uzupełnienie funduszu rezerwowego aż do tej wysokości.

§ 38 (§ 175a). Jeżeli środki oddzielnej kasy chorych (§ 5) nie wystarczają dla pokrycia bieżących wydatków, to posiadacze zakładów są obowiązani udzielić koniecznych zaliczek.

§ 39 (§ 175b). Jeżeli wkładki członków po osiągnięciu wysokości czterech od sta przeciętnej płacy robotniczej albo zarobku, nie pokrywają ustawowych normalnych świadczeń (§ 13) oddzielnej kasy chorych, to posiadacze zakładów są obowiązani do koniecznych dopłat z własnych środków celem pokrycia ustawowych świadczeń normalnych.

§ 40 (§ 175c). Wkładki członków kasy emerytalnej określa się w ułamku ich płacy robotniczej lub pensji, albo też w stałej stawce.

Wysokość wkładek należy w ten sposób wymierzyć, aby przy doliczeniu ewentualnych innych dochodów kasy i przy wzięciu pod uwagę wszelkich innych okoliczności, dotyczących zdolności bractwa górniczego do świadczeń, umożliwiały kasie emerytalnej stałe wykonywanie świadczeń.

W pewnych klasach członków należy określać wkładki jednakowo dla poszczególnych członków i stopniować je jedynie podług przeciętnej wysokości zapomóg inwalidzkich i wdowich, udzielanych w danej klasie.

§ 41 (§ 175d). Jeżeli się okaże, że wkładki do kasy chorych lub do kasy emerytalnej nie czynią zadość postanowieniom § 37 lub § 40, ustęp 2, należy odpowiednio bądź podwyższyć wkładki, bądź zmniejszyć świadczenia kas. Zmniejszenie może być też rozciągnięte na przyznane już lub prawnie ustalone świadczenia kas emerytalnych, o ile nie stały się płatnemi przedtem, zanim zmniejszenie uzyskało moc obowiązującą.

Jeżeli bractwo górnicze lub oddzielna kasa cho-

rych (§ 5) zaniedba wydania decyzji co do takich zmian, to Wyższy Urząd Górniczy zarządzi powzięcie odnośnej decyzji. Zarządzenie to wydaje Wyższy Urząd Górniczy w drodze uchwały. Przeciwko tej uchwale można wnieść skargę do Wyższego Sądu Rozjemczego (§ 83) w ciągu miesiąca od dnia doręczenia uchwały zarządowi. Jeżeli zarządzenie, które się już uprawomocniło, nie będzie wykonane, to Wyższy Urząd Górniczy ze swojej strony dokona z urzędu potrzebnej zmiany w statucie z mocą prawa.

Jeżeli dla utrzymania lub przywrócenia zdolności do świadczeń ze strony bractwa górniczego lub oddzielnej kasy chorych (§ 5) konieczne jest pośpieszne powiększenie ich dochodów, lub zmniejszenie ich wydatków, to Wyższy Urząd Górniczy może zarządzić natychmiastowe tymczasowe podwyższenie wkładek lub obniżenie świadczeń, przestrzegając powyżej przepisanego postępowania. Odwołanie się od tego rozporządzenia nie ma skutku wstrzymującego.

§ 42 (§ 176). Posiadacze zakładów są obowiązani zgłosić w zarządzie bractwa górniczego, względnie w zarządzie oddzielnej kasy chorych (§ 5) tam, gdzie ona istnieje, każdą zatrudnioną u siebie osobę, przynależną do bractwa górniczego w myśl §§ 9 i 27 i wymeldować ją po ustaniu stosunku służbowego, a to w terminie i w sposób, które należy ustalić w statutach (§ 8, ustęp 1, punkt 3).

Jeżeli zaniedbano zameldowania, to zarządom wolno określić podług własnego uznania liczbę osób, za które należy ściągać wkładki do bractwa górniczego lub do kasy chorych.

Posiadacze zakładów, nie czyniący zadość obowiązkowi meldowania bądź rozmyślnie, bądź wskutek niedbalstwa, są oprócz tego obowiązani do zwrotu wszelkich wydatków, poniesionych przez bractwo górnicze lub kasę chorych na podstawie przepisów ustawowych lub statutowych, w razie udzielenia wsparcia, spowodowanego przez niezameldowaną osobę przed zameldowaniem. Jest również dopuszczalne, aby statut nałożył karę do dwudziestu *złotych* za zaniedbanie obowiązku zameldowania lub wymeldowania.

§ 43 (§ 176a). Posiadacze zakładów są obowiązani ściągać z zajętych u nich osób wkładki członkowskie, wpisowe, o ile jest przepisane, oraz kary regulaminowe, nałożone na zasadzie statutu, i doręczać je, gdzie należy, wraz ze swojemi własnemi wkładkami w terminach przepisanych statutem. Są odpowiedzialni za ściąganie i za przekazanie wkładek, wpisowego i kar regulaminowych członków, obowiązanych do przystąpienia, jak za własny dług.

Członkowie są obowiązani dopuścić, aby przy pobieraniu płacy robotniczej strącano im wkładki, ewentualnie wpisowe, oraz kary regulaminowe, nałożone na podstawie statutu. Potrącenia na wkładki należy rozdzielić możliwie równo na terminy wypłat w odnośnym okresie czasu.

§ 44 (§ 177). Świadczenia na rzecz bractw górniczych i oddzielnych kas chorych (§ 5), określone w § 43, ustęp 1, zdanie 1, można ściągnąć przymusowo w drodze postępowania administracyjnego na podstawie uprzedniego zarządzenia Wyższego Urzędu Górniczego.

Użycie dopuszczalnych w myśl § 70, ustępy 2 i 3, środków prawnych nie wstrzymuje przymusowej egzekucji.

Zaległe wkładki, wpisowe i kary regulaminowe ulegają przedawnieniu w terminie dwuch lat od chwili płatności.

§ 45 (§ 177a). Jeżeli wskutek trwałego obniżenia się liczby członków bractwa górniczego lub oddzielnej kasy chorych (§ 5) do ilości niewystarczającej dla pokrycia świadczeń, lub też wskutek innych przyczyn stała wydajność powyższych instytucji będzie zagrożona tak, że nie można oczekiwać stałej poprawy na drodze wskazanej w § 41, to władza nadzorcza może rozwiązać bractwo górnicze lub kasę chorych i przekazać członków innemu bractwu górniczemu albo innej kasie chorych z tem zastrzeżeniem, że roszczeń za czas należenia do rozwiązanego bractwa nie można dochodzić na nowem bractwie i że pozatem dotychczasowi członkowie kas emerytalnych należą też do kasy emerytalnej z zaliczeniem dotychczasowych lat służby, o ile spełniają warunki, ustanowione dla przyjęcia w § 32, ustęp 1. Ci dotychczasowi członkowie kasy emerytalnej, którzy w chwili ich przekazania odpowiadają warunkom co do wieku i zdrowia, ustanowionym w statucie nowego bractwa górniczego dla przyjęcia do kasy emerytalnej, będą dopuszczani do kasy emerytalnej bez uwzględnienia lat dotychczasowej służby, jeżeli wyraźnie wyrzekną się uwzględnienia dotychczasowych lat służby w przyszłych swych roszczeniach do nowego bractwa górniczego.

Nadto władza nadzorcza rozwiąże bractwo górnicze albo oddzielną kasę chorych (§ 5):

1) jeżeli zakład albo zakłady, dla których ustanowiono bractwo, zostaną zamknięte;
2) jeżeli do bractwa górniczego należą tylko zakłady w rodzaju określonych w § 2, ustęp 2, a posiadacze tych zakładów jakoteż członkowie zatrudnieni w tych zakładach złożą wspólny wniosek o rozwiązanie;
3) jeżeli do oddzielnej kasy chorych (§ 5) należą wyłącznie zakłady w rodzaju określonych w § 2, ustęp 2, a wyłączenie tych zakładów z bractwa górniczego nastąpiło ze skutkiem prawnym podług § 2, ustępy 2 i 4.

Roszczenia, nabyte przez dotychczasowych członków aż do chwili rozwiązania bractwa górniczego lub kasy chorych, utrzymują się również względem rozwiązanego bractwa, nie mogą jednak wzrastać po dacie rozwiązania.

Władza nadzorcza weźmie w depozyt majątek, jaki pozostanie, będzie nim administrowała i zużyje go dla zaspokojenia istniejących roszczeń w sposób możliwie równomierny.

Przy wyrównywaniu roszczeń do kasy emerytalnej rozwiązanego bractwa górniczego należy przedewszystkiem zaspokoić roszczenia tych osób, które już korzystały z emerytury w chwili rozwiązania. Roszczenia powstałe później należy zaspokoić o tyle, o ile pozostaje reszta majątku. Władza nadzorcza powinna w tych wypadkach ułożyć plan likwidacji.

Jeżeli po załatwieniu spraw z wszystkimi upraw-

nionymi nie będą wniesione dalsze roszczenia, to ewentualnie pozostała reszta majątku przypadnie temu bractwu, któremu przekazano członków, należących poprzednio do rozwiązanego bractwa. Jeżeli takiego przekazania nie było, to reszta majątku, któraby się okazała, będzie zużytkowana w sposób jaknajbardziej odpowiadający dotychczasowemu celowi.

§ 46 (§ 177b). Władza nadzorcza może po wysłuchaniu walnego zgromadzenia wchodzących w rachubę bractw górniczych zarządzić w interesie trwałego zabezpieczenia roszczeń członków połączenie dwuch lub więcej kas emerytalnych w ten sposób, że albo te kasy całkowicie się zjednoczą, albo zachowają swoją samodzielność i połączą się w związek reasekuracyjny.

§ 47 (§ 177c). Rozwiązanie przewidziane w § 45, ustęp 1 i zarządzenie połączenia przewidzianego w § 46 następuje w drodze uchwały. Jeżeli chodzi o połączenie kas emerytalnych, nad któremi mają nadzór różne Wyższe Urzędy Górnicze, to zarządzenie wydają te Urzędy w drodze wspólnej uchwały. Przeciwko uchwale takiej można podać zażalenie do Wyższego Sądu Rozjemczego (§ 83) w terminie miesięcznym od dnia doręczenia uchwały zarządowi.

§ 48 (nowy). Bractwa górnicze mogą również dobrowolnie łączyć się w związek reasekuracyjny. Takie zjednoczenie uchwalają zarządy dotyczących bractw, o ile w statutach poszczególnych bractw uprawnienie tego rodzaju jest przekazane zarządom, w przeciwnym razie walne zgromadzenia. Uchwała

każdego poszczególnego bractwa wymaga zatwierdzenia ze strony Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 49 (nowy). Przy układaniu statutów w wypadkach, przewidzianych w §§ 46 i 48 mają odpowiednie zastosowanie §§ 6 do 8.

Związki reasekuracyjne uzyskują zdolność prawną przez zatwierdzenie statutów.

§ 50 (§ 177d). Jeżeli bractwo górnicze lub związek reasekuracyjny znajduje się na obszarze różnych Wyższych Urzędów Górniczych, to Minister Przemysłu i Handlu wyznacza władzę, obowiązaną do przestrzegania w stosunku do tego bractwa górniczego lub związku reasekuracyjnego uprawnień, przyznanych Wyższym Urzędom Górniczym.

§ 51 (§ 178). Bractwem górniczem zarządza przy udziale starszych brackicb zarząd i walne zgromadzenie.

Oddzielne kasy chorych (§ 5), o ile istnieją, muszą posiadać również osobne zarządy.

§ 52 (§ 179). Członkowie bractwa mężczyźni, opłacający wkładki, pełnoletni, posiadający nieskazitelność obywatelską, wybierają z pośród siebie w tajnem i bezpośredniem głosowaniu starszych brackich w ilości określonej przez statut i z zachowaniem szczególnych warunków, ustanowionych w statucie co do prawa wybieralności. Starsi braccy muszą posiadać obywatelstwo *polskie* i władać językiem *polskim* w słowie i piśmie. O ile w granicach bractwa górniczego są urządzone oddzielne kasy chorych (§ 5), to statut bractwa górniczego może postanowić, że w oddzielnych kasach chorych dokona się wyboru starszych brackich.

Inwalidzi bractwa mogą być również wybrani na starszych, jeżeli płacą wkładki do kasy chorych bractwa górniczego lub oddzielnej kasy chorych (§ 5) w charakterze członków, czy to obowiązanych do przystąpienia czy też dobrowolnie tam należących.

Wybory proporcjonalne są dozwolone; głosowanie może się przytem ograniczyć do list kandydackich, które należy podać przed wyborami w terminie, określonym w statucie.

Starsi braccy mają naogół prawo i obowiązek wykonywać nadzór nad stosowaniem się członków bractwa górniczego do statutów, a z drugiej strony pilnować praw członków bractwa w stosunku do zarządu. Starsi braccy lub wybrani przez nich delegaci reprezentują członków bractwa na walnych zgromadzeniach.

Statut albo osobna instrukcja służbowa (§ 55) normuje ich obowiązki służbowe.

§ 53 (§ 180). Połowa członków zarządu bractwa górniczego jest wybierana z pośród posiadaczy zakładów lub ich zastępców (§§ 117, 127 i 134 powszechnej ustawy górniczej), druga połowa w tajnem głosowaniu z pośród starszych brackich, wybranych podług § 52, ustępy 1 i 2, a obowiązanych do przystąpienia w myśl § 9, ustępy 1 do 3.

W bractwach górniczych, mających oddzielne kasy chorych dla wszystkich zakładów będących w bractwie (§ 5), przedstawiciele członków w zarządzie bractwa górniczego są wybierani tylko z pomiędzy starszych brackich, wybranych podług § 52,

ustęp 1, a obowiązanych do przystąpienia w myśl § 9, ustępy 1 do 3.

Wybory proporcjonalne są dozwolone; głosowanie może być przytem ograniczone do list kandydackich, które należy podać przed wyborami w terminie, określonym w statucie.

Jako przedstawicieli posiadaczy zakładów można wybierać także takie osoby, którym powierzono kierownictwo jednego z przedsiębiorstw należących do stowarzyszenia, lub też które są zatrudnione w administracji tych przedsiębiorstw.

Zarząd bractwa wybiera przewodniczącego i jego zastępcę z pośród swoich członków, wybranych z grupy posiadaczy zakładów lub ich zastępców.

§ 54 (§ 180a). Uchwały w zarządzie zapadają zwykłą większością głosów z wyjątkiem wypadku przewidzianego w ustępie 4. Jeżeli w głosowaniu nad pewnym wnioskiem głosy podzielą się równo, to należy wniosek poddać w ciągu miesiąca powtórnej uchwale.

Jeżeli i powtórne głosowanie wykaże równy podział głosów, a poważne interesy bractwa będą zagrożone wskutek nieprzyjęcia wniosku, to można się zwrócić do Wyższego Urzędu Górniczego o rozstrzygnięcie w sprawie przyjęcia lub odrzucenia wniosku. Takiego rozstrzygnięcia musi się jednak domagać conajmniej trzecia część przedstawicieli członków albo przedstawicieli posiadaczy zakładów w zarządzie i można to uczynić tylko w ciągu miesiąca od dnia powtórnego głosowania.

Rozstrzygnięcie Wyższego Urzędu Górniczego za-

pada w drodze uchwały. W ciągu miesiąca od dnia jej doręczenia zarządowi można podać zażalenie do Wyższego Sądu Rozjemczego (§ 83).

Wniosek o zwolnienie od obowiązku przystąpienia do kasy chorych (§ 10) wymaga zgody większości głosów zarówno grupy pracodawców, jak i z pośród członków w zarządzie.

§ 55 (§ 181). Zarząd bractwa górniczego zastępuje bractwo w sądach i poza sądami. Statut może poruczyć zastępstwo na zewnątrz jednemu lub kilku członkom zarządu.

Zarząd otrzymuje od władzy nadzorczej poświadczenie co do składu osób, tworzących zarząd, jako dowód uprawnienia do zastępowania.

Do obowiązków zarządu należy w szczególności:

1) przeprowadzanie wyborów starszych brackich, o ile te nie odbywają się po oddzielnych kasach chorych (§ 5) i wydawanie w razie potrzeby instrukcji służbowej dla starszych brackich;
2) dobieranie urzędników i lekarzy bractwa oraz zawieranie umów tak z nimi, jak i z aptekarzami;
3) zarządzanie majątkiem bractwa i lokowanie rozporządzalnej gotówki;
4) nadzór nad prowadzeniem spraw ewentualnie istniejących oddzielnych kas chorych (§ 5).

Przy lokowaniu rozporządzalnej gotówki mają zastosowanie przepisy dla lokowania funduszów pupilarnych, o ile w poszczególnym wypadku władza nadzorcza na wniosek zarządu nie zgodzi się na inną lokatę.

§ 56 (nowy). W statucie można poruczyć za-

łatwianie bieżących spraw administracyjnych jednemu lub kilku członkom zarządu lub urzędnikom administracyjnym. Organ administracyjny załatwia wszystkie sprawy dotyczące praw i obowiązków członków, wynikających ze statutu, o ile zarząd nie zastrzegł rozstrzygnięcia dla siebie, lub nie powierzył go wydziałowi, ustanowionemu podług bliższych postanowień statutu. Rozstrzyganie wniosków co do uznania za inwalidów, jakoteż ustalanie zapomóg wydanych z kasy emerytalnej jest jednak zawsze zastrzeżone zarządowi lub wydziałowi. Co do składu wydziałów ma zastosowanie § 53. Wybór tych wydziałów należy do zarządu, o ile nie jest zastrzeżony w statucie dla walnego zgromadzenia. W razie wyboru przez zarząd ma odpowiednie zastosowanie § 61, ustęp 2.

Zarząd lub wydział rozstrzyga większością głosów o roszczeniach co do świadczeń ze strony kasy chorych i kasy emerytalnej, jako też o stosunku członkowskim oraz o wpisowem i o wkładkach uiszczanych. W razie równości głosów wniosek uważa się jako odrzucony.

§ 57 (nowy). Od rozstrzygnięcia organu administracyjnego w sprawie roszczeń do świadczeń kasy chorych, jako też w sprawie stosunku członka do kasy chorych, w sprawie wpisowego i wkładek, można się odwołać do zarządu lub wydziału, powołanego podług § 56, ustęp 1.

Odwołanie się do zarządu albo wydziału należy wnieść za pośrednictwem organu administracyjnego w ciągu miesiąca od zawiadomienia o decyzji tego organu.

Małoletni, którzy ukończyli 16 rok życia mogą w swoich sprawach samodzielnie składać wniosek odwoławczy i samodzielnie go popierać.

§ 56, ustęp 2, ma odpowiednie zastosowanie.

§ 58 (nowy). Minister Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu bractwa może przekazać rozstrzyganie spraw, wskazanych w § 57, ustęp 1, a dotyczących poszczególnego bractwa górniczego albo oddzielnej kasy chorych (§ 5), Urzędowi Ubezpieczeniowemu (§ 36 ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy) w miejsce zarządu lub wydziału. Postępowanie w tym wypadku jest normowane podług przepisów wydanych dla Urzędu Ubezpieczeniowego.

§ 59 (nowy). Decyzje organu administracyjnego w sprawach, wskazanych w § 57, ustęp 1, muszą zawierać uwagę, że stają się niezaskarżalnemi, jeżeli w terminie przepisanym nie będzie podane odwołanie do zarządu lub wydziału albo Urzędu Ubezpieczeniowego. O ile te decyzje wydane są na podstawie zaświadczeń o chorobie, to wystarcza, aby zaświadczenie zawierało wyżej wymienioną uwagę.

§ 60 (§ 181a). Jeżeli podług przepisów ustawy lub na podstawie statutu zawiadywanie sprawami bractwa nie należy do zarządu bractwa górniczego, podpada uchwałom walnego zgromadzenia.

Do walnego zgromadzenia wyłącznie należy:

1) zmiana statutu;
2) wybór zarządu;
3) wybór wydziału:
   a) celem zbadania i przyjmowania rachunków rocznych;

b) celem wykonywania uprawnienia, polegającego na popieraniu za pośrednictwem specjalnych pełnomocników roszczeń bractwa górniczego względem członków zarządu lub urzędników z powodu ich czynności służbowych.

§ 61 (§ 181b). Walne zgromadzenie składa się z posiadaczy zakładów lub ich zastępców (§ 53, ustęp 1) oraz ze starszych brackich lub z ich delegatów, wybranych przez starszych brackich z pośród siebie w tajnem głosowaniu podług szczegółowych postanowień statutu; czynne prawo wyborcze mają starsi braccy, wybrani podług § 52, ustęp 1, gdy chodzi o bractwa górnicze z oddzielnemi kasami chorych dla wszystkich należących do bractwa zakładów (§ 5), a wybrani podług § 52, ustępy 1 i 2, gdy chodzi o wszystkie inne bractwa górnicze. Zarówno posiadacze zakładów jak i starsi braccy mogą się dać zastąpić na walnem zgromadzeniu przez specjalnie do tego upoważnione osoby. Pełnomocnictwo do zastępowania starszego brackiego może jednak otrzymać również tylko starszy bracki.

Zarówno uchwały, jak wybory dochodzą do skutku dla obu części oddzielnie, a mianowicie podług stosunku głosów na podstawie statutu. Wnioski, które nie uzyskają zgody obu części, uważa się za odrzucone.

§ 62 (§ 182). Absolutorjum dla urzędników kasowych za rachunki roczne można udzielić dopiero po ich zbadaniu i przyjęciu. (§ 60, ustęp 2, punkt 3a).

§ 63 (§ 182a). Członkowie zarządu, jako też urzędnicy administracyjni, rachunkowi i kasowi brac-

twa górniczego odpowiadają za sumienne załatwianie spraw tak, jak opiekunowie względem pupilów.

§ 64 (§ 182b). Przepisy §§ 52 do 63 mają zastosowanie do oddzielnych kas chorych (§ 5) z następującemi zastrzeżeniami:

1) jeżeli statut bractwa górniczego nie przekazuje wyboru starszych brackich oddzielnym kasom chorych, to niema osobnych wyborów starszych brackich, a wybór dokonany przez bractwo górnicze obowiązuje zarazem kasę chorych;
2) przedstawiciele członków w zarządzie kasy chorych są wybierani z pośród starszych brackich wymienionych w § 53, ustęp 1;
3) prawo uczestnictwa w walnem zgromadzeniu mają starsi braccy, wybrani podług § 52, ustęp 1 i 2;
4) w statucie można postanowić, że zamiast starszych brackich uczestniczą w walnem zgromadzeniu wszyscy członkowie kasy pełnoletni i posiadający nieskazitelność obywatelską.

§ 65 (§ 183). Wyższe Urzędy Górnicze są obowiązane czuwać nad przestrzeganiem ustaw i statutów, dotyczących działalności bractw górniczych. Mogą zmuszać do wypełniania tych przepisów, zagrażając członkom zarządów karami porządkowemi, nakładając kary i ściągając je.

Wyższe Urzędy Górnicze mają w szczególności czuwać nad trwałą zdolnością bractw do świadczeń i nad zgodną ze statutem administracją majątku.

Przysługuje im bądź samym w imieniu bractwa, bądź przez osobę upoważnioną prawo dochodzenia roszczeń bractwa względem członków zarządu albo

względem urzędników w związku z załatwianiem przez nich spraw.

§ 66 (§ 184). Wyższy Urząd Górniczy naznacza dla każdego bractwa górniczego delegata celem wykonywania powyższego prawa nadzoru.

Delegatowi wolno bywać na walnych zgromadzeniach i na posiedzeniach zarządów i wydziałów, o których winien być w tym celu zawiadamiany przynajmniej na trzy dni wcześniej, oraz zaczepić każdą uchwałę, sprzeciwiającą się ustawie albo statutowi. Musi on natychmiast zawiadomić Wyższy Urząd Górniczy o każdym takim sprzeciwie.

Wyższy Urząd Górniczy rozstrzyga, czy należy uchylić zaczepioną uchwałę, jako sprzeciwiającą się ustawie lub statutowi, czy też cofnąć sprzeciw.

§ 67 (184a). Wyższy Urząd Górniczy może zażądać zwołania posiedzenia zarządów i wydziałów, oraz walnych zgromadzeń, względnie może sam je zwołać, jeżeli powyższe żądanie nie będzie spełnione.

Na posiedzeniach zwołanych przez Wyższy Urząd Górniczy może jego delegat objąć kierownictwo obrad.

Dopóki nie nastąpi wybór zarządu lub wydziałów, albo nie dojdzie do skutku walne zgromadzenie, albo dopóki organa bractwa uchylają się od obowiązków ustawowych lub statutowych, Wyższy Urząd Górniczy może sam lub przez pełnomocników podjąć się wykonywania uprawnień i obowiązków tych organów na koszt bractwa.

§ 68 (185). Zarząd jest obowiązany każdej chwili Wyższemu Urzędowi Górniczemu lub jego delega-

towi na żądanie dozwolić przejrzenia protokółów, które powinny być spisane z jego obrad jak również z obrad wydziału i walnych zgromadzeń, podobnież przejrzenia ksiąg kasowych i rachunków, tudzież dozwolić sprawdzenia kasy.

Zarząd winien również składać Wyższemu Urzędowi Górniczemu w terminach, jakie będą przepisane, i podług określonych wzorów wiadomości potrzebne dla statystyki bractw górniczych, jako też co roku przedstawiać zamknięcie rachunków.

Zarządy są nadto obowiązane czynić zadość zarządzeniom Wyższego Urzędu Górniczego co do sposobu i formy prowadzenia rachunków.

§ 69 (§ 185a). Wszystkie czynności i dokumenty Sądu Rozjemczego i pozasądowe, potrzebne dla uzasadnienia i uporządkowania stosunków prawnych pomiędzy bractwami górniczemi lub oddzielnemi kasami chorych (§ 5) z jednej strony, a posiadaczami zakładów, członkami i rodzinami członków z drugiej strony są wolne od podatków i opłat stemplowych. To samo dotyczy urzędowych zaświadczeń, które powinny być wydane zarządom dla udowodnienia ich prawa zastępstwa (§ 55, ustęp 2 i § 64) oraz prywatnych pełnomocnictw na piśmie (§ 61, ustęp 1 i § 64) wydanych przez posiadaczy zakładów lub starszych brackich w sprawie ich zastępstwa na walnych zgromadzeniach.

§ 70 (§ 186). Zażalenia na administrację zarządu należy wnosić do Wyższego Urzędu Górniczego, a w dalszej instancji do Ministra Przemysłu i Handlu, o ile poniżej nie ma odmiennych postanowień.

Od rozstrzygnięcia zarządu, wydziału albo Urzędu Ubezpieczeniowego w sprawach roszczeń do świadczeń kasy chorych i kasy emerytalnej, jakoteż w sprawie stosunku członkowskiego, w sprawie wpisowego i wkładek można odwołać się do Sądu Rozjemczego z wykluczeniem zwykłej drogi sądowej. Odwołanie składa się w ciągu miesiąca od chwili zawiadomienia o rozstrzygnięciu pod rygorem utraty tego środka prawnego. Rozstrzygnięcie, o którem mowa, musi zawierać określenie środka prawnego, terminu, w ciągu którego środek prawny jest dopuszczalny oraz władzy, właściwej dla odwołania.

Pozatem można przeciwko wszelkim decyzjom właściwych organów bractwa górniczego wnosić zażalenia, wymienione w ustępie 1, z wykluczeniem drogi sądowej. Przepisy zawarte w 2 i 3 zdaniu ustępu 2 mają odpowiednie zastosowanie. Małoletni, którzy ukończyli 16 rok życia mogą samodzielnie podejmować środki prawne.

§ 71 (§ 186a). Dla okręgu Wyższego Urzędu Górniczego tworzy się w miarę potrzeby jeden lub kilka Sądów Rozjemczych.

Minister Przemysłu i Handlu określa ilość, siedzibę i okręgi Sądów Rozjemczych.

Szczególnych Sądów Rozjemczych nie tworzy się w takim razie, gdy rozstrzygnięcia, przysługujące w myśl ustawy Sądom Rozjemczym, są według § 80 przekazane osobnemu Wyższemu Urzędowi Ubezpieczeniowemu (§ 63 ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy).

§ 72 (§ 186b). Sąd Rozjemczy składa się ze stałego przewodniczącego i ławników.

Ławników winno być przynajmniej dwunastu; pozatem liczbę ich określa Minister Przemysłu i Handlu dla każdego Sądu Rozjemczego.

Przewodniczącego mianuje Minister Przemysłu i Handlu z pośród urzędników publicznych okręgu, dla którego utworzono Sąd Rozjemczy. W taki sam sposób należy zamianować przynajmniej jednego zastępcę przewodniczącego.

Ławników wybiera walne zgromadzenie bractw górniczych w drodze osobnego wyboru, a mianowicie w połowie posiadacze zakładów lub ich zastępcy (§ 53, ustęp 1), w połowie starsi braccy z pośród siebie zwykłą większością głosów. Bierne prawo wyborcze przy wyborze przedstawicieli posiadaczy zakładów mają i takie osoby, którym powierzono kierownictwo zakładów, należących do bractwa, lub które są zatrudnione w administracji tych zakładów, choć same nie są członkami bractwa. Wybory są dokonywane za pomocą tajnego głosowania. Członkowie zarządu bractwa górniczego i wydziałów, wymienionych w §§ 56 i 57, ustęp 1, nie mogą być wybrani na ławników.

Jeżeli Sąd Rozjemczy obejmuje okręgi kilku bractw górniczych, to wybór ławników przez walne zgromadzenia zainteresowanych bractw górniczych odbywa się podług ordynacji wyborczej, którą wydaje władza nadzorcza. Jeżeli przy takim wyborze nie osiągnięto większości głosów, to władza nadzorcza jest uprawniona do zamianowania ławników z pośród tych osób, które otrzymały głosy.

Ławnicy są wybierani na pięć lat. Wybrani

urzędują w dalszym ciągu po upływie tego czasu dopóty, dopóki następcy nie obejmą urzędowania. Ławnicy ustępujący mogą być powtórnie wybrani.

Jeżeli wybór nie dojdzie do skutku, to Wyższy Urząd Górniczy mianuje sam ławników z pośród osób, posiadających bierne prawo wyborcze. Ta sama zasada jest stosowana, gdy ławnik ustępuje w czasie kadencji wyborczej; mianuje się wówczas nowego ławnika na pozostały czas kadencji wyborczej.

§ 73 (§ 186c). Wybranymi na ławników mogą być tylko mężczyźni, zamieszkali w okręgu dotyczących bractw górniczych, posiadający obywatelstwo *polskie*, którzy ukończyli lat 30 i władają językiem *polskim* w słowie i w piśmie. Nie może być wybraną osoba, niezdolna do objęcia urzędu ławnika sądowego (Schöffe). (§ 32 ustawy o organizacji sądów).

Nieprzyjęcie wyboru jest dopuszczalne tylko z tych przyczyn, dla których wolno nie przyjąć stanowiska opiekuna w myśl § 1786, ustęp 1, punkty 2 do 4 i 8, kodeksu cywilnego.

Powtórnego wyboru można nie przyjąć na jedną kadencję wyborczą bez uzasadnienia odmowy.

§ 74 (§ 186d). Przewodniczący, jego zastępcy i ławnicy winni złożyć przysięgę, że będą sumiennie spełniali obowiązki.

Przewodniczący i jego zastępcy składają przysięgę przed urzędnikiem, upoważnionym do tego przez Ministra Przemysłu i Handlu, ławnicy przed przewodniczącym.

Zaprzysiężenie ławników odbywa się na posiedzeniu publicznem przy rozpoczęciu przez nich po raz pierwszy czynności służbowych; dotyczy ono całego okresu kadencji wyborczej. W razie powtórnego wyboru wystarcza powołanie się na poprzednie zaprzysiężenie.

Pozatem w sprawie zaprzysiężenia mają zastosowanie odpowiednie przepisy § 51 ustawy o organizacji sądów.

§ 75 (§ 186e). Ławnicy otrzymują zwrot kosztów podróży i innych wydatków z powodu ich udziału w posiedzeniach Sądu Rozjemczego, a ławnicy, wybrani przez członków, oprócz tego zwrot przepadłego zarobku. Wysokość kosztów podróży, wydatków w gotówce i przepadłego zarobku ustala przewodniczący.

Wyższe Urzędy Górnicze mają prawo nakładać kary pieniężne do 500 *złotych* na osoby, które odmawiają przyjęcia wyboru na ławników bez przyczyny dopuszczalnej (§ 73), albo które nie przychodzą na czas na posiedzenia bez należytego usprawiedliwienia, albo też które w inny sposób uchylają się od obowiązków. Grzywny wpływają do kasy tego bractwa górniczego, którego walne zgromadzenie wybrało ławnika. Jeżeli wybór był dokonany przez walne zgromadzenia kilku bractw górniczych, to grzywnę rozdziela się pomiędzy nie w stosunku określonym przez Wyższy Urząd Górniczy.

Jeżeli ławnik stale odmawia wykonywania obowiązków, albo jeżeli co do ławnika będą ujawnione fakty, które pozbawiają go biernego prawa wybor-

czego na zasadzie ustawy, lub które są poważnem naruszeniem obowiązku służbowego, to Wyższy Urząd Górniczy wzywa go naprzód do wypowiedzenia się, a w razie potrzeby wydaje uchwałę pozbawiającą go urzędu. Jeżeli ławnik przestanie być starszym brackim, to fakt ten dopóty nie pociąga za sobą złożenia go z urzędu ławnika, dopóki tenże posiada jeszcze kwalifikacje dla biernego prawa wyborczego na starszego brackiego. Rekurs od uchwały Wyższego Urzędu Górniczego nie ma mocy wstrzymującej.

§ 76 (§ 186f). Minister Przemysłu i Handlu będzie regularnie podawał do wiadomości publicznej nazwiska i miejsce zamieszkania przewodniczących i ich zastępców, jako też ławników sądów rozjemczych. Ogłoszenie winno być wywieszone we wszystkich zakładach, należących do bractwa.

§ 77 (nowy). Przewodniczący Sądu Rozjemczego może we wszystkich sprawach wydawać decyzję tymczasową bez ustnej rozprawy.

Przeciw decyzji tymczasowej można albo założyć rewizję do Wyższego Sądu Rozjemczego dla spraw bractw górniczych, albo też w ciągu tego samego terminu (§ 82, ustęp 3) złożyć wniosek o zarządzenie ustnej rozprawy. W decyzji tymczasowej trzeba na to zwrócić uwagę i wyznaczyć termin.

Małoletni, którzy ukończyli 16 rok życia, mogą samodzielnie żądać ustnej rozprawy.

Jeżeli żądanie ustnej rozprawy zostało podane zapóźno, będzie odrzucone jako niedopuszczalne.

§ 78 (§ 186g). Przewodniczący zwołuje Sąd Rozjemczy i prowadzi rozprawy.

Sąd Rozjemczy ma prawo przesłuchiwać świadków i biegłych i zaprzysięgać ich zeznania.

Sąd Rozjemczy winien rozstrzygać sprawę roszczenia podług własnego niezależnego przekonania, uwzględniając całokształt rozpraw i wyników ewentualnego postępowania dowodowego, jako też biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności.

Sąd Rozjemczy rozstrzyga w składzie pięciu członków, pomiędzy którymi musi się znajdować po dwóch przedstawicieli posiadaczy zakładów i członków bractw górniczych.

Rozstrzygnięcia Sądu Rozjemczego zapadają większością głosów i winny być doręczone stronom nie później jak w ciągu trzech tygodni od ich ogłoszenia.

Ławników powołuje w zasadzie przewodniczący w kolei ustanowionej zgóry. Jeżeli przewodniczący chce odstąpić od kolei z powodów szczególnych, to winien je podać w aktach.

§ 79 (§ 186h). Koszty Sądu Rozjemczego ponosi to bractwo górnicze, dla okręgu którego utworzono Sąd Rozjemczy.

Jeżeli Sąd Rozjemczy obejmuje okręgi kilku bractw górniczych, to przewodniczący rozdziela koszty na dotyczące bractwa górnicze co roku w stosunku do ilości spraw, przypadających na każde z nich i załatwionych w ubiegłym roku funkcyjnym.

Koszty postępowania, wywołane wniesieniem poszczególnych sporów, winno płacić to bractwo górnicze, którego rozstrzygnięcie zaskarżono. Sąd Roz-

iemczy ma jednak prawo koszty postępowania, będące skutkiem pieniactwa, albo postępku obliczonego na przewlekanie lub wprowadzenie w błąd, nałożyć na interesowanych, którzy te koszty spowodowali.

§ 80 (§ 186i). Minister Przemysłu i Handlu może przekazać szczególnemu Wyższemu Urzędowi Ubezpieczeniowemu (§ 63 ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy) rozstrzyganie rozjemcze sporów w myśl § 70, ustęp 2.

Przepisy §§ 72 do 76, 78 do 79, ustęp 2, nie stosują się do szczególnych Wyższych Urzędów Ubezpieczeniowych, którym przekazano rozstrzyganie rozjemcze spraw bractw górniczych.

Postępowanie w sprawach bractw górniczych przed szczególnemi Wyższemi Urzędami Ubezpieczeniowemi jest normowane przepisami dotyczącemi tych urzędów.

Wchodzące w rachubę bractwa górnicze są obowiązane do ponoszenia odpowiedniego udziału w kosztach szczególnego Wyższego Urzędu Ubezpieczeniowego. Udział ten określa się podług stosunku ilości odwołań, wniesionych na podstawie niniejszej ustawy, a załatwionych w ciągu roku funkcyjnego, do ogólnej ilości odwołań załatwionych przez szczególny Wyższy Urząd Ubezpieczeniowy w ciągu tego samego okresu czasu. Bliższe szczegóły będą unormowane rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu. Udział w kosztach ustala Minister Przemysłu i Handlu albo władza przez niego upoważniona.

§ 81 (§ 186k). Odwołanie należy składać do

właściwego Sądu Rozjemczego, albo do szczególnego Wyższego Urzędu Ubezpieczeniowego.

Termin do wniesienia odwołania będzie można uznać za dochowany także wówczas, gdy przed jego upływem wniesiono odwołanie do innego urzędu lub do organu bractwa górniczego; te jednak winny niezwłocznie przekazać skargę odwoławczą właściwemu Sądowi Rozjemczemu albo szczególnemu Wyższemu Urzędowi Ubezpieczeniowemu.

Odwołanie niema skutku wstrzymującego.

Rozstrzygnięcie Sądu Rozjemczego albo szczególnego Wyższego Urzędu Ubezpieczeniowego należy doręczyć na piśmie odwołującemu się oraz zarządowi zainteresowanego bractwa górniczego.

§ 82 (§ 186l). Przeciwko rozstrzygnięciom Sądów Rozjemczych albo szczególnych Wyższych Urzędów Ubezpieczeniowych przysługuje obu stronom skarga rewizyjna do Wyższego Sądu Rozjemczego dla spraw bractw górniczych. Skarga rewizyjna zarządu bractw górniczych ma skutek wstrzymujący o tyle, o ile chodzi o kwoty, które mają być zapłacone dodatkowo za czas przed wydaniem zaskarżonego rozstrzygnięcia. Pozatem skarga rewizyjna nie ma skutku wstrzymującego.

Nie jest dopuszczalna skarga rewizyjna co do rozstrzygnięć Sądów Rozjemczych albo szczególnych Wyższych Urzędów Ubezpieczeniowych, które dotyczą stosunku członków do kasy chorych, albo też wpisowego i wkładek należnych kasie. Oprócz tego jest wykluczona skarga rewizyjna w sprawie roszczeń o świadczenia kasy chorych, gdy chodzi o:

1) wysokość płacy w chorobie albo pośmiertnego;
2) kwalifikujące się do zapomóg wypadki, w których chory nie był niezdolny do pracy, lub był niezdolny w ciągu czasu krótszego od 8 tygodni;
3) pomoc położnicom;
4) pomoc rodzinom;
5) odprawę;
6) koszta postępowania.

Skargę rewizyjną należy wnieść do Wyższego Sądu Rozjemczego w przeciągu miesiąca od chwili doręczenia rozstrzygnięcia ulegającego odwołaniu, a to pod rygorem jej wykluczenia. Przepis § 81, ustęp 2, znajduje odpowiednie zastosowanie.

§ 70, ustęp 4, obowiązuje również analogicznie.

Skarga rewizyjna może opierać się tylko na następujących powodach:

1) że rozstrzygnięcie zaczepione polega na niezastosowaniu lub na niewłaściwem zastosowaniu istniejącego prawa, albo na wykroczeniu przeciwko wyraźnej treści aktów;
2) że postępowanie ma braki zasadnicze.

Przy wnoszeniu skargi rewizyjnej należy podać, na czem polega niezastosowanie lub niewłaściwe zastosowanie istniejącego prawa, albo wykroczenie przeciwko wyraźnej treści aktów, lub gdzie się znajdują rzekome braki postępowania.

W rozstrzygnięciu swem Wyższy Sąd Rozjemczy nie potrzebuje wiązać się temi motywami, przytoczonemi na uzasadnienie przedstawionych wniosków.

Jeżeli zaczepione rozstrzygnięcie będzie zniesione, to Wyższy Sąd Rozjemczy może albo sam zarazem

rozstrzygnąć sprawę, albo zwrócić ją sądowi poprzedniemu, zarządowi, wydziałowi lub Urzędowi Ubezpieczeniowemu. Wyższy Sąd Rozjemczy może przytem postanowić, że należy tymczasowo wypłacić żądającemu zapomogi zasiłek o wysokości określonej. W razie zwrócenia sprawy podstawę dalszych decyzji stanowi ocena prawna, na której Wyższy Sąd Rozjemczy oparł wyrok, znoszący decyzję poprzednią.

§ 83 (§ 186m). W sprawie urządzenia Wyższego Sądu Rozjemczego i postępowania przed nim mają odpowiednie zastosowanie §§ 72 do 76, 78 i 79, z następującemi zmianami:

1) Ławników wybierają walne zgromadzenia wszystkich bractw górniczych podług regulaminu, który wydaje Minister Przemysłu i Handlu.
2) Z uprawnień przyznanych Wyższym Urzędom Górniczym korzysta Minister Przemysłu i Handlu.
3) Skargi z tytułu § 54, ustęp 3, Wyższy Sąd Rozjemczy rozstrzyga w składzie trzech członków, mianowicie przewodniczącego i po jednym przedstawicielu posiadaczy zakładów i członków bractw górniczych. W innych sprawach Wyższy Sąd Rozjemczy rozstrzyga w składzie pięciu członków, w tej liczbie przewodniczącego i po jednym przedstawicielu posiadaczy zakładów i członków bractw górniczych. Jako dwuch innych członków należy powołać:

a) w sporach określonych w § 2, ustęp 4, urzędnika sądowego i biegłego w sprawach ubezpieczeń;
b) dla skarg z tytułu § 6, ustęp 3, § 41, ustęp 2

i § 47 biegłego w sprawach ubezpieczeń i biegłego w sprawach górniczych;

c) dla skarg rewizyjnych (§ 82) dwuch urzędników sądowych.

Członków wymienionych w punktach a do c i ich zastępców mianuje Minister Przemysłu i Handlu.

4) Koszty Wyższego Sądu Rozjemczego ponosi Państwo.

§ 84 (§ 186n). Pozatem postępowanie przed Sądami Rozjemczemi i Wyższym Sądem Rozjemczym będzie unormowane osobnem rozporządzeniem.

§ 85 (§ 186o). Władze publiczne są obowiązane uczynić zadość wystosowanym do nich w wykonaniu niniejszej ustawy żądaniom Wyższego Sądu Rozjemczego, Sądów Rozjemczych i szczególnych Wyższych Urzędów Ubezpieczeniowych, innych władz publicznych, zarządów bractw górniczych i oddzielnych kas chorych (§ 5) jakoteż wydziałów (§ 56, § 57, ustęp 1 i § 60, ustęp 2, punkt 3) oraz Urzędów Ubezpieczeniowych (§ 58) i przesyłać organom bractw górniczych nawet bez wezwania z ich strony wszystkie wiadomości, posiadające znaczenie dla ich czynności. Taki sam obowiązek mają organy bractw górniczych względem siebie i względem władz, jakoteż względem organów instytucji, powołanych ustawą dla celów ubezpieczeń.

Koszty połączone z dopełnieniem tych zobowiązań, o ile są to djety i koszty podróży, pobory świadków i biegłych albo inne wydatki gotówką, bractwa górnicze są obowiązane pokryć jako własne koszty administracyjne.

§ 86 (§ 186p). Zabrania się posiadaczom zakładów wykluczać lub ograniczać stosowanie postanowień niniejszej ustawy przez umowy (zapomocą regulaminów, przepisów służbowych, lub osobnego porozumienia) ze szkodą robotników lub urzędników obowiązanych do przystąpienia.

Postanowienia umowne, sprzeczne z tym zakazem, nie mają skutków prawnych.

Tytuł ósmy.

O władzach górniczych.

[Patrz w dodatku: „Ustawa o władzach górniczych", projekt.]

§ 187. Władzami górniczemi są:

Okręgowe Urzędy Górnicze, Wyższe Urzędy Górnicze, Minister Przemysłu i Handlu.

§ 188. Terytorjalny zakres działania Wyższych Urzędów Górniczych, ustala *Rada Ministrów*, zaś *Okręgowych Urzędów Górniczych* — Minister Przemysłu i Handlu.

§ 189. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 24.VI 1892 r.]*

Okręgowe Urzędy Górnicze stanowią w powierzonych im okręgach górniczych pierwszą instancję we wszystkich sprawach, które podług niniejszej ustawy należą do władz górniczych, a nie są wyraźnie poruczone Wyższym Urzędom Górniczym.

W szczególności pełnią one czynności górniczo-policyjne podług przepisów ustawy. W stosunku do zakładów i robót poddanych ich nadzorowi, a zwłaszcza gdy chodzi o dopilnowanie wykonywania ustawy niniejszej, przysługują im prawa i obowiązki organów nadzorczych, wymienionych w § 139b ordynacji przemysłowej Rzeszy.

§ 190. Wyższe Urzędy Górnicze stanowią instancję nadzorczą i rekursową dla *Okręgowych Urzędów Górniczych*.

Mają nadzór nad mierniczymi górniczymi.

Egzaminują ich, udzielają im koncesji, i odbierają udzielone koncesje.

Mają nadzór nad wykształceniem osób, sposobiących się do służby państwowej w górnictwie.

Oprócz tego należą do Wyższych Urzędów Górniczych sprawy, poruczone im wyraźnie w ustawie niniejszej.

W zakresie swoich czynności Wyższe Urzędy Górnicze mają ustawowe prawa i obowiązki *Urzędów Wojewódzkich*.

§ 191. Od zarządzeń i orzeczeń *Okręgowego Urzędu Górniczego* można wnieść rekurs do Wyższego Urzędu Górniczego; od zarządzeń i orzeczeń Wyższego Urzędu Górniczego można wnieść rekurs do Ministra Przemysłu i Handlu, o ile ustawa nie wyklucza wyraźnie rekursu.

[Patrz w dodatku art. 5 projektu ustawy o władzach górniczych.]

§ 192. Rekurs należy wnieść w ciągu czterech tygodni po dniu, w którym zarządzenie lub orzecze-

nie doręczono, albo w inny sposób podano do wiadomości; w przeciwnym razie prawo rekursu wygasa.

Jeżeli zarządzenia lub orzeczenia *Okręgowych Urzędów Górniczych* albo Wyższego Urzędu Górniczego są sprzeczne z przepisami wydanemi przez właściwe stowarzyszenie zawodowe (Berufsgenossenschaft) w celu zapobieżenia nieszczęśliwym wypadkom, to zarząd stowarzyszenia zawodowego lub jego oddziału może również wnieść rekurs w terminie powyższym.

§ 192a. *[Z ustawy z d. 14.VII 1905 r. i z d. 28.VII 1909 r.]*

Od decyzji Wyższego Urzędu Górniczego w wypadkach, przewidzianych w § 80 f q, ustępy 1 i 2, można w ciągu dwuch tygodni po doręczeniu wnieść rekurs w trybie sporno-administracyjnym do Wydziału Górniczego. Prawo skargi przysługuje właścicielowi kopalni, oraz robotnikom, posiadającym czynne prawo wyborcze, lub przedstawicielom robotników, o ile rozstrzygnięcie ich dotyczy.

Od decyzji Wyższego Urzędu Górniczego na podstawie § 15, ustęp 1 punkt 1, § 27, ustęp 4 i § 197, ustęp 1, można w ciągu dwuch tygodni po doręczeniu wnieść skargę w trybie sporno-administracyjnym do Wydziału Górniczego.

Przeciwko rozstrzygnięciu Wydziału Górniczego przysługuje środek prawny rewizji u Wyższego Sądu Administracyjnego. *[Patrz § 194a, uwaga.]*

§ 193. W wypadkach, w których podług ustawy niniejszej wymagana jest uchwała Wyższego Urzędu

Górniczego, oraz gdy chodzi o zarządzenia, zawierające rozstrzygnięcie spraw spornych między stronami, należy w terminie określonym w § 192 wnieść rekurs u tej władzy, która wydała zaskarżone orzeczenie. Prawo odwołania nie jest zabezpieczone w razie wniesienia rekursu u innej władzy.

Jeżeli występuje strona przeciwna, podaje się jej do wiadomości pismo rekursowe, aby dała odpowiedź w ciągu czterech tygodni po dniu doręczenia. Jeżeli w tym czasie nie będzie odpowiedzi, przesyła się niezwłocznie akta sprawy dla rozstrzygnięcia rekursu.

§ 194. Koszty, wywołane czynnościami władz górniczych w sprawach górniczych, można ściągnąć w drodze egzekucji administracyjnej z tych osób, na które je ustawa niniejsza nakłada.

§ 194a. *[O wydziale górniczym, (Bergausschuss), wprowadzony ustawą z d. 14.VII 1905 r., w praktyce obecnej bez znaczenia; nadto patrz w dodatku art. 5 i 8 projektu ustawy o władzach górniczych.]*

§ 194b. *[O deputacji górniczej, wprowadzony ustawą z d. 28.VII 1909 r., w praktyce obecnej bez znaczenia.]*

§ 195. Państwowi urzędnicy górniczy nie mogą w obrębie terytorjalnym swej działalności administracyjnej nabywać zapomocą zgłoszeń kopalń ani też kuksów; to samo dotyczy ich żon i dzieci, podlegających władzy ojcowskiej.

Dla nabycia takich uprawnień w drodze aktów prawnych między żyjącymi wymagane jest zezwolenie Ministra Przemysłu i Handlu.

Tytuł dziewiąty.
O policji górniczej.

Rozdział pierwszy.
O wydawaniu przepisów górniczo-policyjnych.

§ 196. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 24.VI 1892 r. art. IV.]*

Górnictwo znajduje się pod nadzorem policyjnym władz górniczych.

Nadzór ten dotyczy:

bezpieczeństwa robót górniczych,

bezpieczeństwa życia i zdrowia robotników,

utrzymania dobrych obyczajów i przyzwoitości przy robotach górniczych,

ochrony powierzchni w interesie bezpieczeństwa osobistego i komunikacji publicznej,

zapobiegania wywieraniu szkodliwych dla ogółu wpływów ze strony górnictwa.

Nadzorowi władz górniczych podlegają również wymienione w §§ 58 i 59 zakłady dla obróbki, kotły parowe i silniki, jakoteż saliny.

§ 197. *[W brzmieniu zmienionem ustawami z 24.VI 1892 r. art. VI i z 14.VII 1905 r. art. IV.]*

Wyższy Urząd Górniczy ma prawo wydawać dla swego obwodu administracyjnego lub dla jego części rozporządzenia policyjne w sprawach wymienionych w § 196. Obowiązany też jest zbadać, czy ze względu na warunki ruchu, wpływające na stan zdrowotny robotników, jest rzeczą wskazaną ustalenie długości,

początku i końca czasu pracy. W razie potrzeby Wyższy Urząd Górniczy po wysłuchaniu przybocznej Rady zdrowia ustala dla swego obwodu lub dla jego części stosowne zasady i wydaje według nich potrzebne przepisy. Poszczególne kopalnie mogą z ważnych względów uzyskać na własną prośbę od Wyższego Urzędu Górniczego zwolnienie od zachowania tych przepisów w całości lub w części, na stałe lub na pewien czas.

Rozporządzenia Wyższego Urzędu Górniczego ogłasza się w dzienniku urzędowym *Województwa*, w okręgu którego mają obowiązywać.

Przyboczna Rada zdrowia jest utworzona dla obwodu Wyższego Urzędu Górniczego i składa się ze Starosty górniczego, jako przewodniczącego i z czterech członków, powołanych w równych częściach z pośród posiadaczy kopalń lub ich zastępców i z pośród starszych brackich, wybranych z grona robotników. Członków wybiera Rada Wojewódzka tego Województwa, w którym znajduje się siedziba Wyższego Urzędu Górniczego. W obradach przybocznej Rady zdrowia bierze udział z głosem doradczym lekarz bractwa górniczego, którego powoła Wyższy Urząd Górniczy.

Przed wydaniem przepisów policyjnych, dotyczących bezpieczeństwa życia i zdrowia robotników i utrzymania przy robotach górniczych dobrych obyczajów i przyzwoitości należy zarządowi zainteresowanego związku zawodowego lub jego oddziałowi dać możność wypowiedzenia opinji. W tym względzie obowiązują postanowienia § 853 i nast. ustawy

o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków z dnia 6 lipca 1884 r. (Dziennik ustaw państw. str. 69).

§ 198. Jeżeli w zakresie spraw wymienionych w § 196, zajdzie na kopalni niebezpieczeństwo, to Wyższy Urząd Górniczy po przesłuchaniu posiadacza kopalni lub jego przedstawiciela wyda w drodze uchwały właściwe zarządzenia policyjne.

§ 199. W razie nagłego niebezpieczeństwa *Okręgowy Urząd Górniczy* wyda natychmiast, nawet bez poprzedniego przesłuchania posiadacza kopalni lub jego przedstawiciela, zarządzenia policyjne, niezbędne dla usunięcia niebezpieczeństwa, jednocześnie jednak zawiadomi o tem Wyższy Urząd Górniczy.

Wyższy Urząd Górniczy w drodze uchwały zatwierdzi wydane zarządzenia, albotеż je uchyli. Przedtem należy dodatkowo przesłuchać wyżej wymienione osoby.

§ 200. Posiadacz kopalni lub przedstawiciel otrzymuje zawiadomienie o zarządzeniach policyjnych, wydanych na podstawie §§ 198 i 199, za pomocą doręczenia danej uchwały Wyższego Urzędu Górniczego, względnie danego zarządzenia *Okręgowego Urzędu Górniczego*.

Kierownik ruchu i urzędnicy kopalni otrzymują zawiadomienie z *Okręgowego Urzędu Górniczego* lub na jego zlecenie za pomocą wpisania do księgi objazdowej, którą w tym celu należy prowadzić na każdej kopalni.

Robotników zawiadamia się w razie potrzeby na zlecenie *Okręgowego Urzędu Górniczego* zapomocą odczytania i zapomocą wywieszenia ogłoszenia na kopalni.

§ 201. W wypadkach objętych § 199 należy przystąpić natychmiast do wykonania zarządzeń policyjnych *Okręgowego Urzędu Górniczego* bez względu na warunek zatwierdzenia tych zarządzeń przez Wyższy Urząd Górniczy.

Wniesienie rekursu nie wstrzymuje wykonania tych zarządzeń.

§ 202. Jeżeli posiadacz kopalni nie wykona w określonym terminie zarządzeń policyjnych, wydanych na podstawie §§ 198 i 199, to *Okręgowy Urząd Górniczy* postara się o ich wykonanie na koszt posiadacza kopalni.

§ 203. Skoro tylko w zakresie spraw wymienionych w § 196 zajdzie na kopalni niebezpieczeństwo, kierownik ruchu, a w razie przeszkody zastępujący go urzędnik kopalni winien o tem zawiadomić *Okręgowy Urząd Górniczy*.

Rozdział drugi.

O postępowaniu w razie nieszczęśliwych wypadków.

§ 204. Jeżeli na kopalni zdarzył się na powierzchni lub pod ziemią nieszczęśliwy wypadek, który spowodował śmierć albo ciężkie uszkodzenie jednej lub więcej osób, to osoby wymienione w § 203 są obowiązane zawiadomić o tem natychmiast *Okręgowy Urząd Górniczy* i najbliższą władzę policyjną.

§ 205. *Okręgowy Urząd Górniczy* wydaje zarządzenia niezbędne dla ratowania osób, które uległy wypadkowi, oraz mające na celu zapobieżenie dalszemu niebezpieczeństwu.

Posiadacz kopalni winien dostarczyć robotników i środki pomocnicze, potrzebne do wykonania powyższych zarządzeń.

Posiadacze sąsiednich kopalń są obowiązani udzielić pomocy.

§ 206. Posiadacz dotyczącej kopalni ponosi wszystkie koszty wykonania zarządzeń, o których mowa w § 205, z zastrzeżeniem prawa regresu do osób trzecich, z winy których zaszedł nieszczęśliwy wypadek.

Rozdział trzeci.

[Cały rozdział w brzmieniu zmienionem ustawą z 24.VI 1892 r. art. VII oraz ze zmianą marek (niem.) na złote w myśl § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z 21.I 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9 poz. 89).]

Postanowienia karne.

§ 207. *[W brzmieniu zmienionem nadto ustawą z 28.VII 1909 r. art. V.]*

Wykroczenia przeciwko przepisom, zawartym w §§ 4, 10, 66, 67, 69, 71, 72, 73, 74, 77, 80fg, ustęp 5, zdanie 3, ustęp 7, ustęp 8, zdanie 2, §§ 93, 163, 200, 201, 203, 204 i 205 będą karane grzywną do 150 *złotych* a w razie niemożności uiszczenia aresztem.

W wypadkach objętych §§ 67 i 69, jakoteż 73 i 74 kary powyższe wymierza się też wówczas, gdy na zasadzie §§ 70 i 75 władza górnicza wstrzymała roboty.

§ 207a. Grzywną do 2.000 *złotych*, a w razie niemożności uiszczenia więzieniem do sześciu miesięcy będą karani posiadacze kopalni, którzy postąpią wbrew §§ 84 ustęp 4 i 85f ustęp 3.

§ 207b. Grzywną do 300 *złotych*, a w razie niemożności uiszczenia aresztem będzie karany, kto prowadząc roboty górnicze zaniedba wypełnienia obowiązków nałożonych nań w myśl §§ 76, ustęp 3, 80a, 80f, 80fa, 80fb, 80fd, 80fe, 80fg, 80fl, 80fn, ustępy 1 i 2, § 80fo, ustęp 4, §§ 80fp, 80fr, 80fs i 80h.

§ 207c. *[§§ 207c, d, f, g, ze zmianami według ustawy z 14.VII 1905 r.]*

Grzywną do 150 *złotych*, a w razie niemożności uiszczenia aresztem do 4 tygodni będzie karany:

1) kto wbrew postanowieniom § 80e, ustęp 2, nałoży na robotników kary, nieprzewidziane w regulaminie pracy lub przewyższające kwotę dozwoloną w ustawie, albotež kto użyje grzywien lub kwot określonych w § 80b, punkt 6, w sposób sprzeczny z ustawą lub regulaminem pracy;
2) kto zaniedba spełnienia obowiązków nałożonych nań na mocy § 80c, ustęp 2, § 80g, ustęp 1, §§ 80i, oraz 80k.

§ 207d. Grzywną do 30 *złotych*, a w razie niemożności uiszczenia aresztem do ośmiu dni będzie karany, kto zaniedba dopełnienia obowiązków, nałożonych nań na mocy § 80g, ustęp 2.

§ 207e. Grzywną do 20 *złotych*, a w razie niemożności uiszczenia aresztem do trzech dni za każdy wypadek naruszenia ustawy będzie karany:

1) kto wbrew przepisom §§ 85 i 85b do 85g przyjmie robotnika do zajęcia lub zatrzyma go;
2) kto postąpi sprzecznie z postanowieniami niniejszej ustawy, tyczącemi się książek robotniczych, z wyjątkiem wypadku przewidzianego w § 207a;
3) kto rozmyślnie zniszczy książkę robotniczą wystawioną na jego imię lub uczyni ją niezdatną;
4) kto postąpi wbrew przepisom § 87, ustęp 1, lub wbrew postanowieniu statutowemu wydanemu na podstawie § 87, ustęp 3;
5) kto zaniedba dopełnienia obowiązków nałożonych nań na mocy § 80e, ustęp 3.

§ 207f. Grzywną do 2.000 *złotych*, a w razie niemożności uiszczenia więzieniem do sześciu miesięcy będzie karany, kto postąpi wbrew przepisom §§ 93b, 93c, 93d.

§ 207g. Grzywną do 150 *złotych*, a w razie niemożności uiszczenia aresztem będzie karany, kto zaniedba dopełnienia obowiązków nałożonych nań na mocy § 93e.

§ 208. Postąpienie wbrew zarządzeniom górniczo-policyjnym już wydanym przez władze górnicze, jako też tym zarządzeniom, jakie jeszcze wyda Wyższy Urząd Górniczy na podstawie § 197, będzie karane grzywną do 300 *złotych*, a w razie niemożności uiszczenia aresztem. Tak samo karane będzie postąpienie wbrew zarządzeniom policyjnym, wydanym na podstawie § 198 i 199.

§ 209. *Okręgowe Urzędy Górnicze* są obowiązane sporządzać protokóły w wypadkach wykroczeń

przeciwko powyższym przepisom (§§ 207, 207a do 207e, 208).

Protokóły odsyła się prokuratorowi celem pociągnięcia winnych do odpowiedzialności.

Rozstrzygnięcie należy do sądów zwyczajnych. Zadaniem sądu jest zbadać tylko prawomocność przepisów policyjnych, wydanych przez władze górnicze, nie zaś ich konieczność lub celowość.

§ 209a. *[Z ustawy z 24.VI 1892 r.]*

Odpowiedzialność karna za wykroczenia zagrożone karami w §§ 207b i 208 ulega przedawnieniu po upływie trzech miesięcy, licząc od dnia, w którym zostały popełnione.

Tytuł dziesiąty.

Postanowienia praw, wydanych dla prowincji (Provinzialrechte).

§ 210. W tych częściach kraju, w których obowiązuje prawo wydane dla Prus Zachodnich, ogłoszone 19 kwietnia 1844 roku, podlegają postanowieniom niniejszej ustawy tylko sól kamienna i solanki.

Wszakże do górnictwa węgla brunatnego w tych częściach kraju mają zastosowanie: rozdział trzeci tytułu trzeciego (o górnikach), tytuł siódmy (o bractwach górniczych) i tytuł dziewiąty (o policji górniczej).

§ 211. *[Nie dotyczy ziem polskich].*

§ 211a. *[§§ 211a do c wprowadzone ustawą z 8.IV 1894 r.]*

Na Górnym Śląsku i *w częściach dawnych powiatów sycowskiego i namysłowskiego, przyłączonych do Województwa Poznańskiego,* właściciel gruntu ma, jak poprzednio, prawo rozporządzania rudami żelaznemi, a istniejące uprawnienia do wydobywania tych rud pozostają w mocy.

§ 211b. Następujące przepisy mają zastosowanie w częściach kraju, określonych w § 211a, do górnictwa rud żelaznych z wyjątkiem wydobywania darniowych rud żelaznych:

1) z tytułu trzeciego, rozdział pierwszy „o własności górniczej wogóle" §§ 58 i 59;
2) z tytułu trzeciego, rozdział drugi „o ruchu kopalni i o zarządzie" §§ 66 do 79;
3) z tytułu trzeciego, rozdział trzeci „o górnikach i urzędnikach ruchu" §§ 80 do 93 z wyłączeniem postanowień, dotyczących bractw górniczych w § 80d, ustęp 2, § 80f, ustęp 2, punkt 2, § 89, ustęp 2, i z zastrzeżeniem, że grzywny pieniężne określone w § 92 przypadają tej kasie pomocy, do której należy robotnik, a w braku jej innej kasie miejscowej, istniejącej dla dobra robotników, którą wskaże władza gminna, a wreszcie w braku takiej kasy miejscowej, kasie ubogich;
4) tytuł ósmy, „o władzach górniczych" §§ 187 do 195;
5) tytuł dziewiąty „o policji górniczej" §§ 196 do 209a.

§ 211c. Jeżeli więcej osób prowadzi kopalnię rud żelaznych w częściach kraju określonych w § 211a, to osoby te, o ile ich zastępstwo normują ustawy ogólne, są obowiązane wyznaczyć zapomocą aktu

notarjalnego lub sądowego przedstawiciela, zamieszkałego w Państwie, uprawnionego do przyjmowania z pełnym skutkiem prawnym wszelkich wezwań i pism do wspólników i zastępować ich w czynnościach przed władzami górniczemi oraz instytucjami i korporacjami, związanemi z górnictwem.

Dotyczy to też wypadku, gdy jedyny właściciel kopalni rudy żelaznej mieszka zagranicą.

Jeżeli na wezwanie władzy górniczej w terminie trzymiesięcznym nie będzie mianowany i wskazany przedstawiciel i nie będzie przedłożony akt nominacyjny, to władza górnicza ma prawo na czas, dopóki to nie nastąpi, mianować przedstawiciela i zapewnić mu stosowne wynagrodzenie, które strony zainteresowane są obowiązane uiszczać pod rygorem wyegzekwowania w drodze administracyjnej.

Wezwanie uważa się za doręczone, gdy będzie doręczone przynajmniej dwu wspólnikom.

Przedstawiciel tymczasowy, mianowany przez władzę górniczą, posiada przytoczone uprawnienia przedstawiciela wybranego, o ile władza górnicza ich nie ograniczy.

§§ 212 do 214d *[nie dotyczą ziem polskich.]*

Tytuł jedenasty.

Postanowienia przejściowe.

§§ 215 do 221 *[bez znaczenia.]*

§ 222. W zakresie, w jakim ustawa niniejsza ma zastosowanie wogóle do już istniejących kopalń,

postanowieniom jej podlegają także te kopalnie, które podług dotychczasowych przepisów ustawowych mają uprawnienia górnicze do minerałów, nie wyszczególnionych w § 1 ustawy niniejszej.

§ 223. Po wejściu w życie ustawy niniejszej nie będą już nadawane prawa sztolni dziedzicznych (Erbstollenrechte).

Na istniejące prawa sztolni dziedzicznych, w szczególności co się tyczy sposobów ich znoszenia, stosuje się postanowienia dotychczasowych ustaw.

Tam jednak, gdzie ma moc obowiązującą „Allgemeines Landrecht", nie potrzeba już nadania prawa sztolni dziedzicznej dla maszyny odwadniającej, aby zwolnić kopalnię od opłat sztolniowych; wystarcza, jeżeli zachodzą inne warunki odjęcia prawa dziedziczenia podług §§ 468 i następnych części drugiej tytułu 16 ustawy „Allgemeines Landrecht". Taka maszyna odwadniająca sama przez się nie stanowi tytułu do nabycia prawa sztolni dziedzicznej.

§ 224. Od własności górniczej, nadanej po wejściu w życie ustawy niniejszej nie można już domagać się wolnych kuksów.

Wolne kuksy, nabyte jeszcze przedtem przez kościoły i szkoły, przez śląską fundację wolnych kuksów i przez posiadaczy gruntów, obejmują tylko uprawnienie rzeczowe do udziału w eksploatacji kopalni według dotychczasowych ustaw.

Zniesienie dwuch wolnych kuksów, a mianowicie dla kasy brackiej i dla kasy ubogich, dokonane w myśl § 9 ustawy o bractwach górniczych z dnia 10 kwietnia 1854 roku, nie zmienia ani stosunku

liczbowego udziałów w eksploatacji, należących do innych posiadaczy wolnych kuksów, ani też ilości kuksów gwareckich.

Sprawę wykupu wolnych kuksów pozostawia się porozumieniu stron zainteresowanych.

§ 225. Po wejściu w życie ustawy niniejszej można tylko wówczas wystąpić z roszczeniem prawa do wspólnej eksploatacji po połowie, gdzie takie prawo istniało dotąd na zasadzie ustawy, jeżeli oświadczenie o zamiarze wspólnej eksploatacji było złożone jeszcze przed tą chwilą, lub jeżeli nie upłynął jeszcze trzymiesięczny termin dla złożenia tego oświadczenia.

Wszelkich roszczeń co do wspólnej eksploatacji po połowie, których uznania nie zażądano w sposób wyżej przepisany, należy dochodzić w drodze skargi sądowej w terminie prekluzyjnym jednego roku od daty wymienionej.

§ 226. *[Nie dotyczy ziem polskich.]*

§ 227. §§ 94 do 98, 101, 103, 105, 106, 108, 109, 110 nie mają zastosowania do istniejących kopalń.

§ 228. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 20.IX 1899 r. art. 37 XII.]*

Dotychczasowy podział na kuksy pozostaje w mocy. Odtąd jednak można dzielić kuks tylko na dziesięć części.

§ 229. Poszczególni gwarkowie będą zapisani do księgi hipotecznej jako właściciele swoich kuksów stosownie do urządzeń hipotecznych.

§ 230. Poszczególni gwarkowie mogą dawać zabezpieczenie hipoteczne na swoich kuksach.

Oddanie w zastaw całej kopalni na mocy uchwały większości (§ 114) jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy poszczególne kuksy nie są obciążone hipotekami. W przeciwnym razie wymaga się uchwały jednomyślnej.

§ 231. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 20.IX 1899 r. art. 37 XII.]*

Przepisy kodeksu cywilnego stosowane do gruntów, mają moc obowiązującą i dla kuksów, o ile nie istnieją odmienne postanowienia.

Przepisy dla nabywania własności i dla roszczeń z tytułu własności gruntów, mają też odpowiednie zastosowanie do kuksów.

§ 232. § 107 obowiązuje z tem ograniczeniem, że ściągnięcie dopłaty musi być uchwalone, zanim dotychczasowy właściciel kuksów sprzedał swoje kuksy.

§ 233. O ile mianowani już przedstawiciele względnie istniejące już zarządy kopalń posiadają szczególne pełnomocnictwa, to te pełnomocnictwa pozostają w mocy. Pozatem stosuje się do przedstawicieli i do zarządów kopalń §§ 119 do 126 i 128 z wyjątkiem jedynie postanowienia § 121 o prowadzeniu księgi gwarkowej i o wystawianiu świadectw kuksowych.

§ 234. W wypadkach przewidzianych w §§ 130 do 132 udział sprzedaje się w drodze licytacji przymusowej, a udział niepodlegający sprzedaży dopisuje się w księdze hipotecznej stosownie do urządzeń hipotecznych.

§ 235. *[Uchylony ustawą z 9.IV 1873 r. i zastąpiony §§ 235a do g.]*

§ 235a. *[W brzmieniu zmienionem ustawą z 20.IX 1899 r. art. 38 XIV.]*

O ile nie stoją na przeszkodzie umowy kontraktowe, to każde istniejące już gwarectwo może w drodze uchwały, powziętej większością przynajmniej trzech czwartych wszystkich kuksów, poddać się tym postanowieniom tytułu czwartego, które w myśl § 227 nie mają zastosowania do istniejących kopalń, a w szczególności może ustanowić ilość kuksów na sto lub tysiąc z tem, że nowe kuksy należą do majątku ruchomego.

Jeżeli wyżej wymieniony podział trafia na wyjątkowe przeszkody, wówczas za zgodą Ministra Przemysłu i Handlu można w drodze wyjątku ustanowić inną liczbę kuksów.

§ 235b. Uchwała gwarectwa podlega zatwierdzeniu Wyższego Urzędu Górniczego.

Protokół zgromadzenia gwarków, na którem zapadła uchwała, należy sporządzić notarjalnie lub sądownie i przedstawić Wyższemu Urzędowi Górniczemu na piśmie. Stosownie do urządzeń hipoteki władza hipoteczna, otrzymawszy egzemplarz protokółu, zapisze uchwałę w księdze hipotecznej i prześle Wyższemu Urzędowi Górniczemu uwierzytelniony odpis adnotacji. Adnotację można wykreślić na wniosek Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 235c. Jeżeli udziały gwarków są obciążone hipotekami, to Wyższy Urząd Górniczy poda do wiadomości zasadniczą treść uchwały, a w szczegól-

ności ilość nowych kuksów, osobom uprawnionym, ujawnionym w księdze hipotecznej, o ile one nie wyraziły już zgody na uchwałę, przyczem Wyższy Urząd Górniczy powoła się na paragraf niniejszy i dwa następne.

Zawiadomienie takie podaje się w każdym wypadku do dziennika urzędowego *Województwa*, w okręgu którego znajduje się kopalnia.

§ 235d. Wierzyciele hipoteczni mogą domagać się zaspokojenia przed terminem realizacji, o ile na to pozwala rodzaj ich roszczenia.

Prawa tego wolno im dochodzić w drodze skargi sądowej w ciągu trzech miesięcy po dniu doręczenia zawiadomienia, względnie wydania dziennika urzędowego, zawierającego zawiadomienie; w ciągu tychże trzech miesięcy należy złożyć Wyższemu Urzędowi Górniczemu dowód, że skarga sądowa została wniesiona. Roszczenia, o które wniesiono skargę, należy sądownie dochodzić w dalszym ciągu bez przerwy. Niezachowanie tych przepisów pociąga za sobą utratę prawa.

§ 235e. Jeżeli niema wierzycieli hipotecznych, albo jeżeli wierzyciele hipoteczni nie skorzystali z przyznanego im prawa żądania zaspokojenia przed terminem realizacji, albo też jeżeli ich prawa zostały zlikwidowane podług wyżej wymienionych postanowień lub w drodze układu dobrowolnego, wtedy Wyższy Urząd Górniczy zatwierdzi uchwałę i ogłosi o dokonaniu zatwierdzenia w dzienniku urzędowym *Województwa*, w okręgu którego znajduje się kopalnia.

§ 235f. Wierzyciele hipoteczni, których prawo rzeczowe powstało dopiero po dniu wydania dziennika urzędowego, zawierającego ogłoszenie o uchwale, względnie po wpisaniu do księgi hipotecznej adnotacji o uchwale, podlegają bez zastrzeżeń skutkom prawnym uchwały.

§ 235g. Jeżeli przy nowym podziale pozostaną zbywające części kuksów, to po dokonaniu złączenia ich w całkowite kuksy na podstawie zatwierdzonej uchwały właściwy sędzia przeprowadza licytację na wniosek przedstawiciela lub zarządu kopalni, chyba, że gwarkowie, do których należą zbywające części kuksów, zawarli umowę co do złączenia w inny sposób tych części kuksów; umowę taką winni przedłożyć gwarectwu. Z przeprowadzeniem licytacji gasną uprawnienia rzeczowe i hipoteki, ciążące na zbywających częściach kuksów.

Koszty licytacji ponosi gwarectwo.

§ 236. O ile nie umówiono się inaczej, to nowe kuksy, wchodzące wzamian zastawionych udziałów, służą dotychczasowym wierzycielom hipotecznym jako zastaw w tym porządku kolejnym, w jakim następują po sobie ich prawa hipoteczne.

Jeżeli stosownie do urządzeń hipotecznych hipoteki i inne roszczenia rzeczowe, obciążające udziały gwareckie, są wpisane do drugiej i trzeciej rubryki karty hipotecznej, to przenosi się je dosłownie z tej karty do świadectwa kuksowego.

Adnotacje takie wykreśla się podług przepisów, stosowanych do wykreślenia w księdze hipotecznej.

§ 237. Jeżeli udział jest obciążony w myśl

§ 236 prawami zastawu, które weszły wzamian dotychczasowych hipotek, to wydane w tym względzie świadectwo kuksowe doręcza się, o ile jest tylko jeden wierzyciel hipoteczny, temu wierzycielowi; jeżeli zaś jest ich dwuch lub więcej, wtedy władza hipoteczna (§ 239) bierze to świadectwo w depozyt i przechowywa.

§ 238. Sprzedaż świadectw kuksowych celem zaspokojenia dotychczasowych wierzycieli hipotecznych odbywa się w drodze licytacji ruchomości (§ 109) *[obecnie §§ 821 i 822 ustawy o postępowaniu cywilnem.]*

O terminie licytacji należy zawiadomić wszystkie osoby, zamieszczone w świadectwie kuksowem jako rzeczowo uprawnione.

Wskutek sprzedaży gasną wszelkie roszczenia rzeczowe do sprzedanego udziału.

Uzyskana cena sprzedażna idzie do podziału pomiędzy wierzycieli podług porządku kolejnego ich wierzytelności.

§ 239. Jeżeli wskutek wykonania uchwały podpadającej pod §§ 235a do g udziały poszczególnych gwarków będą obciążone prawami zastawu w zamian dotychczasowych hipotek, to dopóki ten stan trwa, prowadzi księgę gwarków i wystawia świadectwa kuksowe (§§ 103 i 121) ta władza hipoteczna, do której należy prowadzenie księgi hipotecznej samejże kopalni.

§ 240. *[Nie dotyczy ziem polskich.]*

§ 241. W wypadkach odstąpienia gruntu dla robót górniczych bądź na własność, bądź do użytko-

wania, przed wejściem w życie ustawy niniejszej, obowiązują nie §§ 137 do 141, lecz dotychczasowe ustawy.

Tytuł dwunasty.

Postanowienia końcowe.

§ 242. Ilekroć termin podany jest w ustawie niniejszej w miesiącach, upływa on z tym dniem ostatniego miesiąca, który co do cyfry identyczny jest z dniem rozpoczęcia się czasokresu, terminem objętego. Jeżeli takiej daty cyfrowej niema w ostatnim miesiącu, to termin upływa z ostatnim dniem tego miesiąca.

§ 243. Ustawa niniejsza obowiązuje z dniem 1 października 1865 roku.

§ 244. Z chwilą powyższą tracą moc obowiązującą wszystkie ogólne i szczególne ustawy, rozporządzenia i zwyczaje w sprawach, na które rozciąga się ustawa niniejsza.

§ 245. W przedmiocie administracji kas pomocy dla górnictwa obowiązuje nadal ustawa z dnia 5 czerwca 1863 roku (Zbiór Ustaw str. 365).

[Ustęp drugi o opłatach górniczych uchylony wobec ustawy z 14.VII 1893 r.; jednak patrz w dodatku „Ustawa o opłatach od uprawnień górniczych".]

Wydane dotychczas przez władze górnicze przepisy górniczo-policyjne zachowują moc obowiązującą, o ile nie stoją w sprzeczności z ustawą niniejszą.

§ 246. *[Bez znaczenia.]*

§§ 247 i **248.** *[O subhastacji, uchylone ustawą z 20.IX 1899 r. art. 15 do 27.]*

§ 249. *[O wierzycielach, uchylony ordynacją konkursową z 10.II 1877 r. w brzmieniu publikacji z 20.V 1898 r.]*

§ 250. Ustawa niniejsza nie narusza w niczem praw zmedjatyzowanych panów stanowych, jakoteż osób, którym przysługuje w pewnych miejscowościach regał górniczy na wszelkie lub na poszczególne minerały z osobnych tytułów prawnych.

Pozatem wszakże górnictwo w owych miejscowościach podlega postanowieniom niniejszej ustawy.

Władze górnicze, ustanowione ze strony takich uprawnionych, wykonują nadal swoje funkcje. Instrukcje służbowe tych władz należy uzgodnić z niniejszą ustawą w tym zakresie, w jakim tego wymagają powyższe postanowienia.

DODATEK

dotyczący zmian najnowszych lub będących w toku.

USTAWA

w przedmiocie opłat od uprawnień górniczych.

[Projekt w brzmieniu przyjętem w trzeciem czytaniu na posiedzeniu Sejmu dnia 19 marca 1924 r., a na posiedzeniu Senatu dnia 9 kwietnia 1924 r.; wobec uchwalenia w Senacie poprawki, — polegającej na skreśleniu art. 4, — ustawa wraca do Sejmu.]

Art. 1. Ustanawia się następujące opłaty od uprawnień górniczych:

a) na obszarze, na którem obowiązuje austrjackie i węgierskie ustawodawstwo górnicze:

od wyłączności poszukiwań górniczych 16 złotych rocznie,

od hektara miary górniczej (kopalnianej, dziennej i przymiaru), nadanej na węgiel kamienny 4 złote, na rudę żelazną 1 złoty, a na inny minerał zastrzeżony 2 złote rocznie;

b) na obszarach, na których obowiązuje rosyjskie i pruskie ustawodawstwo górnicze:

od hektara zatwierdzonego nadania górniczego na węgiel kamienny 4 złote, na rudę żelazną 1 złoty, a na inny minerał zastrzeżony 2 złote rocznie.

Ułamek hektara liczy się jako cały hektar.

Art. 2. Posiadacz uprawnienia, względnie jego prawny zastępca, winien uiszczać opłatę zgóry w dwuch równych ratach półrocznych, płatnych w ciągu pierwszego miesiąca półrocza kalendarzowego.

Za półrocze kalendarzowe, w którem uprawnienie górnicze powstało, należy uiścić całą ratę półroczną w ciągu miesiąca kalendarzowego, następującego po miesiącu, w którym uzyskano od władzy górniczej uprawnienie.

Również za półrocze kalendarzowe, w którem uprawnienie górnicze zgasło, czy to wskutek zrzeczenia się, czy wskutek odebrania, należy uiścić całą ratę półroczną stosownie do przepisu ustępu pierwszego tego artykułu.

Uprawnienia górnicze, istniejące w dniu ogłoszenia niniejszej ustawy, traktuje się co do opłaty jako nowopowstałe.

Uprawnienia górnicze, będące własnością Państwa, są wolne od opłat wymienionych w artykule 1.

Art. 3. W razie zalegania opłaty za miary i nadania górnicze poza termin, oznaczony w poprzednim artykule, winien zalegający uiszczać 10 procent od zaległej sumy za każdy miesiąc zwłoki. Rozpoczęty miesiąc zwłoki liczy się jako cały.

Zaległe opłaty ściągnięte będą w drodze przymusowej w sposób przepisany dla podatków bezpośrednich.

W razie nieuiszczenia całkowitej opłaty od wyłączności poszukiwań górniczych w ciągu miesiąca płatności (art. 2), władza górnicza wzywa niezwłocznie zalegającego z opłatą, by w ciągu 30 dni od

doręczenia wezwania uiścił zaległość. Po bezskutecznym upływie tego terminu wyłączność gaśnie sama przez się.

Art. 4. Upoważnia się Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu do obniżenia opłat od wyłączności poszukiwań górniczych i od nadań górniczych (miar kopalnianych i dziennych) w wypadkach, gdy złoża mineralne są ubogie i nierównomiernie rozłożone. Zniżenie nie powinno sięgać poniżej $^1/_4$ wysokości opłaty i będzie udzielane na ściśle określony czas, nie dłużej jednak niż na dwa lata.

Art. 5. Ustawy i rozporządzenia, sprzeczne z postanowieniami niniejszej ustawy, tracą z chwilą wejścia jej w życie moc obowiązującą.

Art. 6. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 7. Ustawa niniejsza wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem obszaru Województwa Śląskiego, z dniem ogłoszenia, na obszarze zaś Województwa Śląskiego — z dniem ogłoszenia na nią zgody Sejmu Śląskiego.

USTAWA

o władzach górniczych.

[Projekt w brzmieniu przyjętem w trzeciem czytaniu na posiedzeniu Sejmu dnia 4 kwietnia 1924 r., a na posiedzeniu Senatu dnia 11 kwietnia 1924 r.]

Art. 1. Do wykonania obowiązujących przepisów prawno-górniczych powołuje się władze górnicze, jako odrębne organa administracji państwowej.

Art. 2. Władzami górniczemi są:

I. Okręgowe urzędy górnicze,

II. Wyższe urzędy górnicze,

III. Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Art. 3. Okręgowe urzędy górnicze stanowią pierwszą instancję dla spraw objętych obowiązującemi ustawami górniczemi, a nie zastrzeżonych według tych ustaw w b. dzielnicy pruskiej wyższemu urzędowi górniczemu, w b. dzielnicy rosyjskiej zachodniemu zarządowi górniczemu, a w b. dzielnicy austrjackiej starostwu górniczemu.

Art. 4. Wyższe urzędy górnicze stanowią drugą instancję dla spraw należących do zakresu działania okręgowych urzędów górniczych oraz pierwszą instancję dla spraw wyjętych z zakresu działania okręgo-

wych urzędów górniczych (art. 3) nadto są organami nadzorczemi dla podległych im okręgowych urzędów górniczych.

Art. 5. Od każdego orzeczenia okręgowego urzędu górniczego można odwołać się do wyższego urzędu górniczego.

Od każdego orzeczenia wyższego urzędu górniczego, wydanego w pierwszej instancji, można odwołać się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Od orzeczenia, wydanego w drugiej instancji przez wyższy urząd górniczy, odwołanie do Ministerstwa Przemysłu i Handlu jest niedopuszczalne.

Art. 6. Terytorjalny zakres działania wyższych urzędów górniczych, ich siedzibę i statut organizacyjny oraz statut organizacyjny okręgowych urzędów górniczych ustala lub zmienia w razie potrzeby Rada Ministrów na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu, zaś okręgi i siedzibę okręgowych urzędów górniczych — Minister Przemysłu i Handlu.

Art. 7. Do czasu unifikacji ustawy górniczej, wyszczególnione w poprzedzających artykułach niniejszej ustawy władze górnicze będą posiadały kompetencje określone dla każdego stopnia instancji w poszczególnych dzielnicowych ustawach górniczych.

Art. 8. Przepisy obowiązujących ustaw górniczych, sprzeczne z niniejszą ustawą, uchyla się.

Art. 9. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Przemysłu i Handlu.

Art. 10. Ustawa niniejsza uzyskuje moc obowiązującą w miesiąc po ogłoszeniu.

OBJAŚNIENIE

co do władz górniczych, czynnych obecnie na obszarze Województw Śląskiego, Poznańskiego i Pomorskiego.

Naczelna władza górnicza koncentruje się w ręku Ministra Przemysłu i Handlu, który wykonywa przepisy miejscowego ustawodawstwa górniczego za pośrednictwem Departamentu Górniczo-Hutniczego w Ministerstwie Przemysłu i Handlu w Warszawie.

Jako władza górnicza drugiej instancji na obszarze *Województwa Śląskiego* czynny jest Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach, utworzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50 poz. 444).

Wyższemu Urzędowi Górniczemu w Katowicach podlegają jako władze górnicze pierwszej instancji cztery okręgowe Urzędy Górnicze, ustanowione rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 27 czerwca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 53 poz. 489) z siedzibami: w Rybniku, Królewskiej Hucie, Tarnowskich Górach i Katowicach. Urząd Katowicki obejmuje też polski Śląsk Cieszyński, rządzący się ustawą górniczą austrjacką z obowiązującemi zmianami.

Co się tyczy *Województw Poznańskiego i Pomorskiego,* to tam ze względu na nieznaczny rozwój górnictwa nie utworzono na razie miejscowych władz górniczych.

Dla tego obszaru zatem czynności władzy górni-

czej skupiają się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu w Warszawie, które dla załatwienia spraw górniczych przekazanych ustawowo niższej instancji deleguje urzędnika równorzędnej sąsiedniej władzy górniczej w b. Kongresówce, obeznanego z ustawodawstwem miejscowem.

UWAGA

dotycząca zmiany marek (niemieckich) na złote.

Kwoty w markach (niemieckich), na które opiewają kary, przewidziane w niniejszej ustawie górniczej, uległy zmianie w myśl § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 89) w ten sposób, że marki (niemieckie) są zastąpione taką samą liczbą złotych waluty polskiej.

Co do zmiany wszystkich innych kwot, w tekście przytoczonych, ukazał się pod koniec druku niniejszej książki na zasadzie art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 kwietnia 1924 r. w przedmiocie ustroju pieniężnego (Dz. U. R. P. Nr. 34 poz. 351) projekt rozporządzenia wspólnego Ministrów, mający na celu między innemi zastąpienie tychże kwot, wyrażonych w markach (niemieckich), również taką samą liczbą złotych. *[Patrz „sprostowania" na początku książki".]*